

T.C.
MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KAMU YÖNETİMİ ALANINDA
YÜKSEK LİSANS TEZİ

"TÜRKİYE'DE İÇ GÜVENLİK TEŞKİLATI VE AB ÜLKELERİYLE
KARŞILAŞTIRILMASI"

CUMALİ TOSUN

DANIŞMAN
PROF. DR. TURGAY UZUN

2013
MUĞLA

T.C.

MUĞLA SITKI KOÇMAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE İÇ GÜVENLİK TEŞKİLATI VE AB ÜLKELERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI

HAZIRLAYAN

CUMALİ TOSUN

Sosyal Bilimler Enstitüsünce

"Yüksek Lisans"

Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih

t o O

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : MJfrt.2013

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Turgay UZUN

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ramazan GÜNLÜ

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Pınar YÜRÜR

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Namık Kemal ÖZTÜRK

NİSAN, 2013

MUĞLA

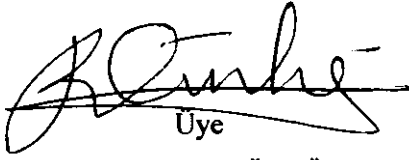
TUTANAK

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 93./C>!V.Îa.V3 tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 24/6 maddesine göre, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi Cumali Tosun'un ".Türkiye'de İç Güvenlik Teşkilatı ve AB Ülkeleriyle Karşılaştın İması" adlı tezini incelemiş ve aday tarihinde saarH??*da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adaym kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin kabul edildiğine ile karar verildi.

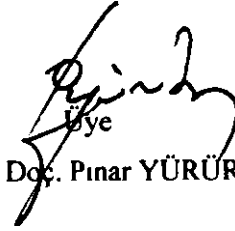
Tez Danışmanı /

Prof. Dr. Turgay UZUN

Üye

Doç.Dr. Ramazan GÜNLÜ

Üye

Yrd. Doç. Pınar YÜRÜR

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum "TÜRKİYE'DE İÇ GÜVENLİK TEŞKİLATI VE AB ÜLKELERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI" adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça'da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

12/04/2013

CUMALİ TOSUN

C İ ^

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ
TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

YAZARIN

MERKEZİMİZCE DOLDURULACAKTIR.

Soyadı: TOSUN

Adı : CUMALİ

Kayıt No:

TEZİN ADI

Türkçe : Türkiye'de İç Güvenlik Teşkilatı ve AB Ülkeleriyle Karşılaştırılması

Y. Dil : Comparison of Internal Security Organisations in Turkey and the Countries of the European Union

TEZİN TÜRÜ: Yüksek Lisans

Doktora

Sanatta Yeterlilik

•

O

O

TEZİN KABUL EDİLDİĞİ

Üniversite : Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

Fakülte :

Enstitü :Sosyal Bilimler Enstitüsü

Diğer Kuruluşlar :

Tarih

TEZ YAYINLANMIŞSA

Yayımlayan :

Basım Yeri :

Basım Tarihi

ISBN

TEZ YÖNETİCİSİNİN

Soyadı, Adı : (J ^ L ^ [

Ünvanı : V H ^ h û ^

TEZİN YAZILDIĞI DİL : Türkçe

TEZİN SAYFA SAYISI: 103

TEZİN KONUSU (KONULARI) :

1.Kamu Yönetimi

2.

3.

TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER:

1. Polis Teşkilatı

2. Jandarma

3. Kolluk Hizmetleri

4. İç Güvenlik

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER: Konunuzla ilgili yabancı indeks, abstract ve thesaurus'u kullanınız.

1. Polis Organisation

2. Gendarmerie

3. Police Services

4. Internal Security

Başka vereceğiniz anahtar kelimeler varsa lütfen yazınız.

1- Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum •

2- Tezimden dipnot gösterilmek şartıyla bir bölümünün fotokopisi alınabilir O

3- Kaynak gösterilmek şartıyla tezimin tamamının fotokopisi alınabilir O

Yazarın İmzası:

Tarih

ÖNSÖZ

Değişim ve dönüşüm modern çağın gereklilikleri arasında yerini almıştır. Ülkemizin tüm sektörlerinde olduğu gibi kamu sektörlerinde de küresel çağın getirdiği yeniliklere uyum sağlamak, başarıyı yakalamak adına olmazsa olmazlardan birisi haline gelmiştir.

İç güvenlik teşkilatları her ülkenin geleceği için önem arz eden birimlerin başında gelmektedir. Tarihsel süreç içerisinde toplumlar kendilerini koruma içgüdüleriyle güvenlik birimlerini kurmuşlardır. Bu birimler her devrin niteliğine göre şekillenmiş ve teşkilatlanmışlardır. Günümüz Türkiye'sinin de gereksinimi duyduğu iç güvenlik teşkilatları mevcut bulunmaktadır. Ancak bazı önemli noktalarda değişiklikler kaçınılmaz olmaktadır. Yapılan bu çalışmada da bu gereksinimlerin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

ÖZET

İnsanoğlu var olduğundan itibaren tüm zamanlarda güvenlik gereksinimi içinde olmuştur. Başka bir ifadeyle toplumlaşma olayını gerçekleştiren insanlar, özgürlüklerini sağlamadan güvenlik gereksinimini gidermek istemiştir. Güvenlik gereksinimi özgürlük gereksiniminden daha eski ve daha önde gelmektedir.

Toplum içerisinde varlıklarını devam ettirmek isteyen bireyler ile uluslararası alanlarda bağımsızlığını yaşatmak isteyen devletlerin kendi iç dinamiklerinde kamu düzenini sağlayabilmek adına gerçekleştirdikleri bütün faaliyetler iç güvenlik başlığı altında toplanmaktadır.

Türkiye'nin tarihsel süreci içerisinde, iç güvenlik teşkilatları hizmetleri, genel olarak iki temel güvenlik birimi tarafından yürütülmektedir. İç güvenlik teşkilatlarının geçmiş yapıları incelendiğinde genellikle askeri birimlerin varlığı göze çarpsa da genel olarak polis ve jandarma birimleri olmak üzere iki temel birimin faaliyetleriyle bu teşkilatların görev yaptığı görülmektedir. Polis güvenlik birimi genel olarak şehir merkezlerinde görev alırken, jandarma güvenlik birimi ise şehir merkezleri dışında görev almaktadır.

Bununla birlikte Avrupa'nın Almanya ve İngiltere gibi büyük ülkelerinde sadece polis birimi merkezinde tekli iç güvenlik yapılanmaları da görülmektedir. Özellikle Avrupa Birliği uyum sürecinde, iç güvenlik yapılanmalarında bazı değişiklikler yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu değişikliklerin belirlenebilmesi için Avrupa Birliği üye ülkelerin teşkilatlanmalarının incelenmesi ve birtakım araştırmalar yapılması sonucu modern, gelişmiş yeni teşkilatlanma biçimlerinin de ülkemizde oluşturulabileceği görülmektedir.

ABSTRACT

The security has been a necessity since humanity has been in existence. In other words, the people who socialized want to provide their security for freedom. Security as a necessity is older and prior than freedom.

All activities that realized in order to provide public peace of people who want to keep their existence in society, and countries which want to save their freedom in international areas are collected under the title of internal security.

In the historical time course of Turkiye, organisations of internal security is usually conducted by two tributary units. If the past constructions of the organisations of internal security investigate, the army was prior but the gendarmery and the police was usually used as two tributary units by the governments. The police usually control the cities and the gendarmery usually the rural.

On the other hand, in the big countries of Europe like Germany and England, the structuring of the mono internal security is seen in only centre of the police department. Specially, in the adjustment process of EU, it is occurred necessities that are modifications must be done in the structuring of the internal security. The modifications must be determined. So, the police departments of the EU countries must be investigated and it must studied. Thus, the new and modern organisation will be earned to our country.

BİRİNCİ BÖLÜM
DEVLET YAPILANMASI İÇERİSİNDE
GÜVENLİK VE İÇ GÜVENLİK

1.1. Devlet Yapılanması İçerisinde Devlet ve Güvenlik Kavramları.....	1
1.1.1. Devlet Kavramı.....	1
1.1.2. Devlet Şekilleri.....	4
1.1.2.1. Üniter (Tekli) Devletler.....	4
1.1.2.2. Karma (Bileşik) Devletler.....	5
1.1.2.2.1. Konfederasyon.....	5
1.1.2.2.2. Federasyon.....	6
1.1.2.3. Egemenliğin Kaynağına Göre Devletler.....	6
1.1.2.3.1. Monarşik Devlet.....	6
1.1.2.3.2. Oligarşik Devlet.....	7
1.1.2.3.3. Teokratik Devlet.....	7
1.1.2.3.4. Demokratik Devlet.....	7
1.1.3. Devletin Unsurları.....	8
1.1.3.1. Nüfus.....	8
1.1.3.2. Ülke.....	9
1.1.3.3. Şahsiyet.....	10
1.1.3.4. Egemenlik.....	11
1.1.3.4.1. İç Egemenlik.....	12
1.1.3.4.2. Dış Egemenlik.....	13
1.1.4. Kamu Gücü ve Güvenlik Kavramları.....	13
1.1.4.1. Kamu Gücü.....	14

1.1.4.2. Güvenlik	17
1.1.4.2.1. Dış Güvenlik	18
1.1.4.2.2. İç Güvenlik	19
1.2. Devlet Yapılanması İçerisinde Kolluk Kuvvetleri	19
1.2.1. Kolluğun Görev Bakımından Sınıflandırılması	20
1.2.1.1. Kolluğun İdari Görevleri	22
1.2.1.2. Kolluğun Adli Görevleri	22
1.3. İç Güvenlik Yönetim Modelleri	22
1.3.1. Tekli Sistem	23
1.3.2. Çoklu Sistem	23

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE İÇ GÜVENLİK TEŞKİLATI

2.1. Türkiye'de Kolluk Makamları	27
2.1.1. Merkezde	28
2.1.1.1. İçişleri Bakanı	28
2.1.1.2. Emniyet Komisyonu	30
2.1.2. Taşrada	30
2.1.2.1. Olağanüstü Hal Bölge Valiliği	30
2.1.2.2. İllerde	31
2.1.2.3. İlçelerde	33
2.2. Kolluk Personeli	34

2.2.1. Genel Kolluk	35
2.2.2. Özel Kolluk	36
2.2.3. Genel Kolluğa Yardımcı Kuruluşlar	37
2.3. Polis Teşkilatı	38
2.3.1. Polis Kavramı	38
2.3.2. Polis Teşkilatının Yapısı	40
2.3.3. Polisin Teşkilatlanması	44
2.3.3.1. Merkez Teşkilatı	44
2.3.3.2. Taşra Teşkilatı	45
2.3.3.3. Yurtdışı Teşkilatı	45
2.3.4. Polis Teşkilatının Personeli	46
2.3.5. Polisin Görevleri	49
2.3.5.1. İdari Görevler	50
2.3.5.2. Adli Görevler	51
2.3.5.3. Siyasi Görevler	52
2.3.5.4. Trafik Görevleri	53
2.4. Jandarma Teşkilatı	54
2.4.1. Jandarma Kavramı	55
2.4.2. Jandarma Teşkilatının Yapısı ve Görev Sahası	56
2.4.3. Jandarmanın Teşkilatlanması	57
2.4.4. Jandarma Teşkilatının Personeli	59
2.4.5. Jandarmanın Görevleri	62
2.4.5.1. Mülki Görevler	62

2.4.5.2. Adli Görevler.....	63
2.4.5.3. Askeri Görevler.....	64
2.4.5.4. Diğer Görevler.....	64

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AB ÜLKELERİ ve TÜRKİYE'DE İÇ GÜVENLİK

3.1. AB Ülkelerinde İç Güvenlik Teşkilatlanması.....	66
3.1.1. Tekli Sistem İle Teşkilatlanan Ülkeler.....	66
3.1.1.1. Almanya'da İç Güvenlik Teşkilatı.....	66
3.1.1.2. İngiltere'de İç Güvenlik Teşkilatı.....	72
3.1.2. Çoklu Sistem İle Teşkilatlanan Ülkeler.....	75
3.1.2.1. Fransa İç Güvenlik Teşkilatı.....	75
3.1.2.2. İtalya'da İç Güvenlik Teşkilatı.....	78
3.2. Türkiye ve AB Ülkeleri İç güvenlik Teşkilatları Arasında Karşılaştırma.....	83
3.2.1. Almanya ve Türkiye.....	83
3.2.2. İngiltere ve Türkiye.....	86
3.2.3. Fransa ve Türkiye.....	88
3.2.4. İtalya ve Türkiye.....	90
SONUÇ.....	92
KAYNAKÇA.....	98

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Kolluk Kuvvetlerinin Görevleri	23
Tablo 2. Türkiye'de İç Güvenliğe İlişkin Başlıca Düzenlemeler.....	28
Tablo 3. Emniyet Genel Müdürlüğü Teşkilat Tablosu	45
Tablo 4. Merkez Teşkilatı Yapısı.....	47
Tablo 5. Taşra Teşkilatı Yapısı.....	48
Tablo 6. Emniyet Teşkilatı Rütbe ve Bekleme Süreleri	50
Tablo 7. Polis Birlikleri Yapısı.....	51
Tablo 8. Jandarma Genel Komutanlığı Rütbe ve Bekleme Süreleri.....	64
Tablo 9. Almanya İç Güvenlik Teşkilatında Polis Organizasyonu.....	73
Tablo 10. İtalyan Polis Merkezi Teşkilat Yapısı	83
Tablo 11. İtalya'da Jandarma Teşkilatı Yapılandırılması.....	85

GİRİŞ

İnsanoğlu var olduğundan itibaren tđm zamanlarda gđvenlik gereksinimi içinde olmuştur. Başka bir ifadeyle toplu-laşma olayını gerçekleştiren insanlar, zgđrlüklerini sağlamadan gđvenlik gereksinimini gidermek istemiştir. Gđvenlik gereksinimi zgđrlük gereksiniminden daha eski ve daha nde gelmektedir. İnsanların zgđr olmadan yaşadıkları ancak gđvensiz bir ortamda barınamadıkları bilinmektedir.¹

Bir şekilde gereksinim olarak insanlar tarafından hissedilen gđvenlik, devletlerin kurdukları ordu ve farklı askeri birlikler ile birlikte daha çok askeri bir kamu hizmeti olarak giderilmeye çalışılmıştır. Ancak gelişen ve değişen dđnya şartları farklı kolluk kuvvetlerinin de varlığını zorunlu kılmıştır. Aynı zamanda değişen koşullar nedeniyle, suçluluk durumu ve suç oranlarında artışlar grđlmüş ve farklı kolluk kuvvetlerinin önemi de artmıştır.²

Dđnya üzerinde devletlerin huzuru ve dđzeni korumak için, bunun yanı sıra varlığını idame ettirebilmek için diğer taraftan bir ülkede yaşayan toplumun toprakları üzerinde yaşamlarını sđrdürebilmek için gereksinim duydukları uygulamaları sağlayan i gđvenlik teşkilatı, polis kuvvetleri ve jandarma kuvvetlerinden oluşan alt birimler ile sağlanmaktadır.³

Diğer bir ifadeyle dđnya üzerinde her devlet, varlığını devam ettirebilecek ve hem devletin hem de toplumun huzurunu ve gđvenliđini sağlayacak kanunlara, onları uygulayacak ve uygulatacak kuvvetlere gereksinim duymuştur. "Kolluk" teşkilatlarının varoluş amacı da budur.⁴

Tarihsel sđrete, i gđvenlik teşkilatı, genel olarak iki alt birim tarafından yđrđtđlmektedir. Tđrk devletlerinin geçmişi incelendiğinde genellikle askeri birimler grđlse de devletlerin gđvenliđi temini genel olarak polis ve jandarma birimleri olmak üzere iki alt birimin faaliyetleriyle gerçekleşmektedir. Polis gđvenlik birimi

¹ KIRATLI, M., **Koruyucu İdari Hizmetler**, TODAİE Yayınları, s.27, Ankara, 1973

² SÖNMEZ, N., **Emniyet Teşkilatı ve Polis Meslek Hukuku ile Polisin Görev ve Yetkileri**, Seçkin Yayınları, s.65, Ankara, 2005

³ HUNLER, A., **İ Gđvenlik Hizmetlerinde zelleştirme ve 5188 Sayılı Kanun**, Yayınlanmamış Yđksek Lisans Tezi, s. 1 Ankara, 2010

⁴ SÖNMEZ, N., a.g.e., s.65

genel olarak şehir merkezlerinde görev alırken, jandarma güvenlik birimi ise şehir merkezleri dışında görev almaktadır.

Bu tez çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde devlet ile ilgili kavramlar ve devlet yapılanması içerisinde iç güvenlik teşkilatlanmasının yeri, önemi ve tarihsel süreç içerisindeki gelişimi incelenmektedir. İkinci bölümde ise hem Türkiye'nin hem de bazı AB ülkelerinin iç güvenlik teşkilat yapıları detaylı bir şekilde incelenmektedir. Çalışmanın son bölümünde ise ikinci bölümde yapılan araştırma sonucu Türkiye ile diğer ülkeler arasındaki farklılıklar ile benzerlikler ortaya konularak ülkemiz iç güvenlik yapılanmasında yeniden düzenleme gerekliliği açıklanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

DEVLET YAPILANMASI ve GÜVENLİK

Devlet yapılanması içerisinde iç güvenlik yapılarının oluşturulması ve ülkemizdeki gibi bir teşkilatlanmaya gereksinim duyulmasını sağlayan koşullar incelenecektir. Bu bağlamda devlet, devletin unsurları, güvenlik gereksinimi, kamu gücü ve ayrıcalıkları gibi bir toplum içerisinde zamanla gelişen kavramlar açıklanacaktır.

1.1. Devlet Yapılanması İçerisinde Devlet ve Güvenlik Kavramları

Devlet, devlete ilişkin genel tanımlamalarla birlikte devlet organizasyonunda yer alan unsurlar ve kavramlar, yine devlet yapılanması içerisinde önemli bir noktayı oluşturan güvenlik yapılanması ve bu yapılanmaya ait teşkilatlanma gibi konular sırasıyla işlenecektir.

1.1.1. Devlet Kavramı

Literatürde, devlete ilişkin birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalarda devlet için en uygun tanımlamalar ve analizler bulunmaya çalışılmış ve çalışmaya devam edilmektedir.

İnsanoğlunun varlığından itibaren bir araya gelen toplulukların yönetilme gereksinimlerin ortaya çıktığı bilinmektedir. Ancak gelişmemiş topluluklarda, toplum yapısı ile devlet anlayışı fazlasıyla iç içe geçmekte ve devletin oluşması için gereken siyasi oluşumların kurulmadığı görülmektedir. Daha sonraları özellikle politik yapılanmanın oluşması beraberinde devlet oluşumunu ve farklı devlet şekillerini getirmektedir. Buradan hareketle devletin tanımında; yasama, yürütme ve yargı gibi kuvvetlerin anlamlı bir bütün olabilmesi için farklı kurumların meydana getirdiği bir bütünden bahsetmek gerekmektedir.¹

¹ ÇUHADAR, C., **Bazı Filozofların Düşüncesinde Devlet Kavramı**, İlahiyat Fakültesi Dergisi, 12 (2), s.111-129, 2007

Devlet kavramı ile ilgili düzenli çalışmaları olan ünlü İslam Düşünürü İbn-i Haldun; devletin ortaya çıkış sürecini toplulukların dış dünyaya karşı güvenlik ve koruma amacı ile açıklamaktadır.² Bununla birlikte kurumsal anlamda örgütlenmenin de sağlanmasıyla bu oluşum yani devlet, korunma ve güvenlik amacı dışında ekonomik açıdan sorunları çözmeye yönelik çalışmalar içine giren bir kurum olmaya başlamaktadır. Bu yeni yapılanma biçimi, süreç ilerledikçe karşılaşılan bütün ekonomik sorunları çözmek suretiyle ekonomideki düzenlemeleri yapmaya başlayan bir yapıyı oluşturmaktadır.³ Platon, devlet adlı eserinde kendi felsefi bakış açısına göre ideal devleti tanımlamaktadır. Platon'a (1993) göre devlet, insan ruhunun üç yetisine karşılık gelen üç sınıftan oluşan bir ütopyadır. İnsan ruhunun bu üç yetisi⁴,

- itaat ve üretim için, madde ve duyguya yatkın yeti,
- koruma ve savaş için, cesarete yatkın yeti,
- yönetme ve bilgi edinme için, akla yatkın yetidir.

İnsanoğlunun üç yetisi için Platon'un devletinde karşılık gelen üç sınıf ise

- itaat ve üretim için, köylü ve zanaatkarlar,
- koruma ve savaş için, bekçiler yani askerler,
- yönetme ve bilgi edinme için, yöneticiler ve bilgelere oluşmaktadır.

Platon'un devletinde bu üç sınıf devleti beslemekte, onu tehlikelere ve saldırılara karşı içeride ve dışarıda korumakta ve felsefi eğitimi almış aristokratlar ise devleti bilgece yönetmektedirler. Sonuç olarak Platon devleti, içinde yaşayan bireylerin işbirliğinin sağlanması temeliyle meydana gelen bir organizasyon olarak görmektedir.

Gözler (2007), devletin genel anlamda en kabul görmüş tanımlamasının temelini 1900 yılında basılarak uluslararası literatüre büyük bir katkısı olan "*Allgemeine Staatslehre*"de bulunan ve günümüzde de "üç unsur teorisi" olarak

² İbn-i HALDUN, **Mukaddime**, (Çev.: ULUDAĞ, S.), Emek Matbaacılık, Ankara, 1988

³ ENER, M. ve DEMİRCAN, E., **Küreselleşme Sürecinde Yeni Devlet Anlayışı ve Türkiye**, Yönetim Bilimleri Dergisi, 4:2, 2006

⁴ PLATON, **Devlet**, (Çev.:EYÜBOĞLU, S. - CİMCOZ, M. A.), Remzi Kitabevi, s.17, İstanbul, 1993

bilinen bir yaklaşıma göre yapılan tanım olduğunu ifade etmektedir. Bu yaklaşımdaki tanıma göre devlet *"belirli bir toprak parçası üzerinde egemen olan belirli bir insan topluluğunun oluşturduğu bir varlıktır"* ve bu yaklaşımdaki üç temel unsur da "ülke", "insan" ve "egemenlik"tir.⁵

Başka bir tanımda ise devlet, *" toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasal bakımdan örgütlenmiş millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık"* olarak ifade edilmektedir.⁶

George Wilhelm F. Hegel'e (1991) göre ise devlet bir gerçeklik olarak ortaya çıkmaktadır. Bu gerçeklikte bireyler inandıkları ölçüde bir özgürlüğe sahip olmaktadır ve bu özgürlüğün tadını yaşam boyu çıkarmaya çalışmaktadır. Hegel'in devlet gerçekliğinde özgürlükler, olumlu olarak gelişen ve kişiden kişiye farklılık gösterebilen bir nesnellikten oluşmaktadır.⁷

Bir başka tanımda ise devlet *"kurumsalların varlığını gerektiren, kurumsal düzeyde somutlaşmış bir siyasal iktidar biçimidir"* denilmektedir.⁸ Siyasi bir güç olarak ta ifade edilen devlet kurumsallaşmayı da beraberinde getirebildiği takdirde, kendi toplumu bünyesinde yer alan insanların hem güvenliğini sağlayan hem de bağlılığını pekiştirebilen sosyal bir örgütlenme biçimi olarak ta tanımlanabilmektedir.⁹

Tarihsel süreç incelendiğinde yaşam şekilleri ve bakış açılarının devletin tanımlanmasında etkili olduğu görülmektedir. Buradan hareketle günümüzde de yine aynı nedenlere bağlı olarak farklı devlet tanımları görülmektedir.¹⁰

⁵ GÖZLER, K., **Devletin Genel Teorisi**, Ekin Kitabevi Yayınları, s. 4, Bursa, 2007

⁶ www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 15.06.2012

⁷ HEGEL, W. F. G., **Hukuk Felsefesinin Prensipleri**, (Çev.: KARAKAYA), Cenap, Sosyal Yayınlar, s. 58, İstanbul, 1991

⁸ ÇAM, E., **Siyaset Bilimine Giriş**, s. 328, İstanbul, 2000

⁹ KOYUNCU, N., **İslam- Osmanlı Hukukunda Devlet Kavramı**, 2012, http://www.universite-toplum.org/pdf/pdf_UT_325.pdf, Erişim Tarihi: 17.06.2012

¹⁰ GÜNEŞ, İ., **Sosyal Güvenlik**, 2007, <http://idari.cu.edu.tr/igunes/kamu/dosya10.htm>, Erişim Tarihi: 17.06.2012

- *"Ülke, insan topluluğu, iktidar ve hukuk düzeni gibi devletin ana unsurlarını içeren tanımlamaya göre devlet; belli bir ülke sınırları içerisinde yerleşmiş, zorlayıcı yetkiye sahip, bir üstün iktidar tarafından yönetilen insan topluluğunun meydana getirdiği siyasal kuruluştur "*.
- *"Kurumsal örgütlenmeyi ön plana çıkaran başka bir tanıma göre ise devlet, kurumsallaşmış bir siyasal iktidar; kendine bağlı insanların güvenliğini sağlamak üzere kurulmuş etkin bir sosyal örgütlenme biçimi; en yüksek düzeyde ve değerleri kapsayan bir egemenliğe bağlı, sivil toplumun kendi kendisinin bilincine varmasını ifade eden belirli bir toprakla sınırlı siyasal iktidardır".*
- *"Ekonomik yanı ağır basan devlet tanımında ise devlet; vergi koyma ve toplama, para basma ve toplum adına borçlanma tekelini elinde tutan , bu yolla topladığı gelirleri cari, transfer ve yatırım harcaması şeklinde harcayan, yurttaşlar arası sorunların çözümünde hakem rolü üstlenen ve bu yolda kuvvet kullanabilen, hak ve özgürlükleri güvence altına alan organize bir güçtür".*

1.1.2. DEVLET ŞEKİLLERİ

Devlet türleri, başka bir ifadeyle yapılanma şekillerine göre devlet yapıları incelendiğinde, siyasi otoritenin kimin elinde olduğuna göre ya da egemenliğin kaynağına göre devletlerin varlığı görülmektedir.

1.1.2.1. Üniter (Tekli) Devletler

Türkiye, Danimarka, Fransa İtalya gibi siyasi otoritenin sadece bir merkezde toplandığı ve yönetimin ya da otoritenin o merkezde sağlanan bir anayasa ile gerçekleştirilebildiği devlet yapılanmasıdır.¹¹ Devletin, ülke, millet ve egemenlik unsurlarından oluşması dikkate alındığında, tek ülke, tek millet ve tek egemenlik

¹¹ www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 16.06.2012

kavramları, üniter devlet anlayışının temelinde yatan en önemli unsurlardır. Başka bir ifadeyle üniter devletten bahsedilmesi için, tek bir ülke üzerinde, tek bir milletin, tek bir egemenliğe tâbi olmasıdır. Bu nedenle, üniter devlette, devleti oluşturan unsurlar bölünmez bir bütündür.¹²

1.1.2.2. Karma (Bileşik) Devletler

Birden fazla devletin kendi aralarında gerçekleştirdikleri bir anlaşma ile birleşmeleri sonucu oluşan devletlerdir. Federal devlet, anayasa tarafından federe devletlerden (eyaletlerden) oluşmuş bir devlet olarak ifade edilmektedir. Bu tanımdan hareketle de federalizm anlayışının, yerel düzeyde bir iktidar paylaşımı olarak ta ifade edildiği ve federal devlet ile federe devletler arasında anayasayla güvence altına alınmış bir yönetim biçimi olduğu görülmektedir.¹³ Federal devlet sisteminde, federal devlet ve federe devletler olmak üzere iki türlü devlet vardır ve bu iki tür devlet biçimi aşağıdaki şekillerde oluşturulabilir:

1.1.2.2.1. Konfederasyon

Konfederasyon "*confédération*", terimi incelendiğinde birden fazla bağımsız devletin uluslar arası alanda kendilerine ait hukukî kişiliklerini korumak suretiyle genellikle belirli bir amaç için kurdukları bir devlet topluluğu şekli olduğu görülmektedir. Konfederasyon şartları önceden belirlenmiş bir antlaşma ile gerçekleşmekte ve söz konusu devletlerin istedikleri zaman konfederasyonu terk etme hakları saklı kalmaktadır. Başka bir ifadeyle üye devletlerin diledikleri anda "ayrılma hakkı "*droit de sécession*" bulunmaktadır.¹⁴

¹² GÖZLER, K., a.g.e. s, 69

¹³ www.anayasa.gen.tr, Erişim Tarihi: 16.06.2012

¹⁴ GÖZLER, K., a.g.e., s.68

1.1.2.2.2. Federasyon

"Federasyon (*fédération*)" veya "federal devlet *federal state, Etat fédéral*", ortak bir anayasal zeminde birleşmek suretiyle ve buna karşın kendi içlerinde belli bir özerkliği koruyarak birleşen iki veya daha fazla devletten meydana gelen bir devlet yapılanma şekli olarak ifade edilmektedir. Federasyon olarak yönetilen devletlerde "federal devlet" ve "federe devletler" olmak iki farklı devlet biçimi bulunmaktadır. Federe devletler, aynı zamanda "devlet (state)", "eyalet", "kanton (canton)", "*Lander*" gibi farklı terimlerle de ifade edilmektedir. Bu terimlerle federasyonun üye birimleri ve kurucu birimleri belirtilmektedir.¹⁵ Örnek olarak Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Avusturya, İsviçre, Avustralya, Rusya gösterilebilir.

1.1.2.3. Egemenliğin Kaynağına Göre Devletler

Egemenliğin kaynağına göre başka bir ifadeyle yönetim gücünü elinde bulunduran mekanizmanın şekline göre ve bu gücün sahibine göre farklı devlet şekilleri bulunmaktadır. Bu devlet şekilleri temel olarak "monarşik devlet", "oligarşik devlet", "teokratik devlet" ve "demokratik devlet" çerçevesinde sınıflandırılmaktadır.

1.1.2.3.1. Monarşik Devlet

Monarşi terimi Türkçeye direkt olarak Fransızcadan girmiş olup öz olarak Yunanca tek şef anlamına gelen monos ve archos kelimelerinden Fransızcaya geçmiştir.¹⁶ Öz anlamından hareketle monarşi teriminin, tek başına bir kişi tarafından uygulanan yönetim anlayışı tanımı yapılabilir. Türk Dil Kurumu ise monarşiyi Siyasi otoritenin genellikle miras yolu ile bir kişinin üzerinde toplandığı devlet düzeni veya rejim, tek erklik olarak tanımlamaktadır¹⁷

¹⁵ GÖZLER, K., a.g.e., s.69

¹⁶ CADOUX, C., *Droit Constitutionnel Et institutions Politiques*, s. 23, Paris: Cujas,1998

¹⁷ www.tdk.gov.tr. Erişim Tarihi: 05.07.2012

1.1.2.3.2. Oligarşik Devlet

Oligarşinin anlamına bakılması gerektiğinde ilk kez 1911'de yayımlanan ve Michels'e ait Oligarşinin Tunç Kanunu adlı eserindeki ünlü "*Seçilmişlerin seçmenler, vekillerin vekalet verenler, delegelerin delege edenler üzerinde egemenlik kurmasına yol açan örgütün kendisidir. Örgütten bahseden gerçekte oligarşiden bahsediyor demektir.*" sözü açıklayıcı olmaktadır.¹⁸

Bununla birlikte Siyasal gücün birkaç kişilik bir grubun elinde toplandığı yönetim, aristokrasinin daralmış biçimi, takım erki olarak Türk Dil Kurumu tarafından tanımlanan oligarşik devlet yapısı,¹⁹ temel olarak egemenliğin belli bir sınıf veya gruba ait olduğu devlet biçimi olarak tanımlanmaktadır.

1.1.2.3.3. Teokratik Devlet

Teokratik devlet terim olarak dine dayalı yönetim biçimi olarak ifade edilmekle birlikte en doğru tanım, devlet yönetiminin, ilkelerinin ve bütün esaslarının Tanrısal buyruklara göre düzenlendiği, din adamlarının aktif rol oynadığı ve esas amacın toplumu, ahret yaşantısına hazırlamak olduğu bir yönetim anlayışıdır.²⁰

1.1.2.3.4. Demokratik Devlet

Demokratik devlet kavramından önce demokrasi terimine bakıldığında kelime anlamı itibariyle demokrasi "demokratia", Atina'da milattan önce beşinci yüzyıl sıralarında kullanılmaya başlanmıştır. O döneme kadar kullanılan eşitlik veya yasa önünde eşitlik anlamlarına gelen iso veya insomnia terimlerinin yerini aldığı ifade edilmektedir. Daha sonraki yüzyıllarda halk anlamına gelen "demos" ve otorite anlamına gelen "kratos", halkın çoğunluğuna hitap etmiyor halkın özlemlerini yönetime yansıtmıyor gibi gözükse de beşinci yüzyılın ortasından sonra,

¹⁸ DERELİ, T., **Robert Michels, Demokrasi Ve Oligarşinin Tunç Kanunu**, Çalışma ve Toplum Dergisi, 4, s.11-38, 2008

¹⁹ www.tdk.gov.tr., Erişim Tarihi: 04.07.2012.

²⁰ ÖKTEM, N., **Dinler ve Laiklik**, Köprü Dergisi, 51, s.58-69, 1995

"demokratia" sözcüğü geniş olarak kullanılmaya başlanmış ve kendisine uygun görülen anlamı ile "halk yönetimi", "halk iradesi" olarak tanımlanmıştır.²¹

1.1.3. Devletin Unsurları

Literatürde yapılan en kabul görmüş devlet tanımları incelendiğinde devletin, hep üç ana unsur etrafında şekillendirilerek kavramlaştırıldığı görülmektedir. Diğer bir ifade ile söz konusu üç genel unsurlardan hareketle devlet tanımları yapılabilmektedir.²²

Bununla birlikte devletlerin kuruluş amacının temelinde yatan felsefe, bir toplum içindir olarak ifade edilmektedir, ancak her toplumun da devleti teşkil etmediği unutulmamalıdır.²³

Bir toplumun devlet olması için gerekli unsurlar vardır. Bu sayılacak unsurların hepsinin bir arada bulunması gerekir. Bu üç genel unsur, millet ya da toplum (nüfus), ülke ve egemenliktir. Bazı kaynaklarda bu üç unsurun yanında şahsiyet kavramı da ek unsur olarak yer almaktadır.²⁴

1.1.3.1. Nüfus (Toplum)

Nüfus kavramı diğer bir ifadeyle toplum ya da ulus kavramı devletlerin maddi unsurları olarak kabul edilen iki önemli unsurdan birisidir. Bir devletin herhangi bir kara parçası üzerinde oluşabilmesi için gereken en önemli koşuldur. Herhangi bir insan topluluğu bir araya gelmez ise orada bir devletin varlığından söz etmek mümkün olmamaktadır.²⁵

²¹ KABASAKAL, M., **Sivil Toplum ve Demokrasi**, Yayınlanmamış Denetçi Yeterlilik Tezi, Ankara, 2008

²² SARPAŞAN, C., **Devletin Sivil Topluma Yaklaşımı Çerçevesinden Devlet-Sivil Toplum İlişkisi**, Yayınlanmamış, Dernekler Denetçi Yeterlilik Tezi, s.8, 2008

²³ ÜZEL, M. F., **Türkiye'de İç Güvenlik Teşkilatlarının Yeniden Yapılandırılması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, s.7, 2008

²⁴ GÖZLER, K., a.g.e, s.4; ÜZEL, M. F., a.g.e., s.7

²⁵ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.8

Söz konusu topluluklar içlerinde buldukları coğrafi, fiziki, ekonomik, kültürel, dini açılardan birbirinden çok farklı özellikler ortaya koyabilmektedir. Toplumların yapılarını ortaya koyan bu özellikler aynı zamanda devletlerin de temel yapıtaşlarını oluşturan özellikler olmaktadır.²⁶

Erdemli ve diğerleri, (2006) çalışmalarında, toplumu bir ortam olarak, bir dil ortamı olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca daha önceki ifadeler ile de örtüşerek toplumu bir gelenek ortamı, bir işbölümü ortamı olarak belirterek toplumun oluşması için ortak acılar, ortak coşkular, idealler, umutlar, sorunlar olması gerekliliğine değinmişlerdir. Sözü geçen bütün etmenlerin birbirleriyle doğrudan ya da dolaylı bir şekilde etkileşim içine girmesiyle toplumların var olduklarını ortaya koymuşlardır.²⁷

Son olarak farklı bir bakış açısıyla toplumu ifade etmek gerekirse, toplum, bir anlamda tüm bireyleri bünyesinde barındıran ve istihdam eden, belirli amaçlar doğrultusunda, bilinçli olarak kurulmuş bir örgütlenme anlayışıdır. Diğer bir ifadeyle toplum, birbirinden farklı özellikleri olan farklı bireylerin çeşitli nedenlerle bir araya gelmesiyle oluşmuş ve bu farklı özellikleri olan bireylerin hak ve özgürlüklerinin, korunması temel amacını güden sosyal bir örgütlenmedir.²⁸

1.1.3.2. Ülke (Toprak)

Ülke kavramı diğer bir ifadeyle toprak kavramı ise yine devletlerin oluşması için olmazsa olmaz olarak kabul edilen iki önemli unsurdan diğeridir. İlk önemli unsur olan toplumla birlikte devletin oluşması için gereken önemli koşulları oluşturmaktadırlar.

Türk Dil Kurumu, ülke kavramını, belirli bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların tümü, diyar, memleket olarak açıklarken, farklı bir tanımda ülke

²⁶ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.8

²⁷ ERDEMLİ, A. ve diğerleri, **Topum ve Etik**, (Ed.)Yusuf Öztürk, **Tıbbi Laboratuvar Etiği**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2010

²⁸ SÜREN, B., **Prof. Dr. Coşkun Can Aktan'ın Toplum ve Devlet Arayışı**, İlim Dünyası, Sayı: 3, s.18-27, 2011

kavramından bir devletin egemenliği altında bulunan, başkenti ve bayrağı olan, genellikle bağımsız toprakların tümü olarak bahsedilmektedir.²⁹

Bir devletin, devlet olarak yaşamını idame ettirebilmesi için ya da var olduğunu kanıtlaması için sadece belirli bir nüfusu içermesi yeterli olmamaktadır. Devletin bünyesinde yaşamını devam ettirme amacı güden nüfusların yeryüzünün belli bir bölgesinde, yerleşmiş olması ve yerleşik hayata geçmiş olması gerekmektedir.

Nüfusun üzerinde yaşadığı ülke topraklarının küçük veya büyük olması, büyük bir bütün veya küçük küçük ayrı parçalardan meydana gelmesi devlet için önem göstermemektedir. Devletin oluşması için önemli olan ülkenin belli topraklar üzerine ve sabit olmasıdır. Çünkü belli bir toprak parçası üzerinde yaşamadıkça ve sabit bir ülke olmadıkça devlet hâkimiyetini tam olarak kullanamayacağından ideal bir devletten bahsetmek mümkün olmamaktadır.³⁰

1.1.3.3.Şahsiyet

Şahsiyet kavramı devletlerin manevi unsurları olarak kabul edilen iki önemli unsurdan birisidir. Bazı kaynaklarda şahsiyet unsuruna yer verilirse de yine de literatürde özellikle hukuksal anlamda devletlerin şahsiyetliği kavramı görölmektedir.

Şahsiyet kavramı, kelime anlamı itibariyle kişileri diğerlerinden ayıran, bir bireyi diğer bireyden farklı kılan ruh, duygu, davranış, beden, zihin, düşünce gibi çeşitli özelliklerinin bütünü olarak ifade edilmekle birlikte,³¹ devletlerin şahsiyeti konusu incelendiğinde devletin hukuki anlamda bir şahıs olması görölmektedir.

Devletler, kendilerini oluşturan unsurlardan meydana gelmektedir. Bununla birlikte özellikle devletin oluşması için gerçek kişilerin birlikte toplumsal yaşamı oluşturmaları gerekmektedir. Bununla birlikte devlet kendisini oluşturan gerçek

²⁹ www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 14.06.2012

³⁰ http://devlet.nedir.com/#ixzz1yBDathTd: Erişim Tarihi: 14.06.2012

³¹ FERŞADOĞLU, A., **Kişilik/ şahsiyet/ huy ve karakterimiz nasıl oluşur?**, 2007, http://www.nenedir.net/nedir/psikoloji/10993-kisilik-sahsiyet-nedir.html, Erişim Tarihi: 15.06.2012

kişiliklerle yaşamını sürdürürken, bu gerçek kişilerin dışında da kendisinin sahip olduğu hukuki bir kişiliği bulunmaktadır ki bu kişilik de devletin şahsiyeti olarak tanımlanmaktadır.³²

1.1.3.4. Egemenlik

Egemenlik kavramı diğer bir ifadeyle hakimiyet kavramı devletlerin manevi unsurları olarak kabul edilen iki önemli unsurdan en önemlisidir. Egemenlik kavramı, uluslararası literatürde ilk olarak Fransız hukukçu Jean Bodin³³ tarafından, Latince en yüksek, en üst anlamlarına gelen "superanus" teriminden türetilerek ortaya atılmıştır. Daha sonra yine Bodin tarafından devletlerin mutlak gücünü ve gücünün sürekliliğini ifade edebilmek için "souveraineté" (egemenlik) kavramını üretilmiştir.³⁴

Egemenlik kavramı kelime anlamı itibariyle Türk Dili Kurumu,³⁵ tarafından ulusların, milletlerin ve onun tüzel kişiliğinde yaşayan devletlerin yetkilerinin hepsi, hükümlerlik, hâkimiyet olarak ifade edilse de kavramın ortaya çıktığı döneme dikkat etmek gerekmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi Bodin'in türettiği egemenlik kavramı tam da modern devletlerin kuruluşu var olan feodal devletlerle mücadelenin en yüksek seviyede olduğu dönemlere rastlamaktadır. O zamandan günümüze kadar çok kez incelenen kavram farklılıklara uğramakta ve kavramın ortak bir tanımında tam olarak uzlaşma sağlandığı görülmemektedir.³⁶

Devletin varlık kaynağı olan toplumun düzenli bir yaşam için düzen içinde çalışan ve süreklilik taşıyan bir örgütlenme gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda bu örgütlenme toplumu üzerinde yaşadığı ülke toprakları içerisinde her şeyden bağımsız olarak yönetmesi gerekmektedir. Bu örgütlenme gerçekleşmedikçe

³² GÖZLER, K., a.g.e., s.11

³³ BERİŞ, H., **Egemenlik Kavramının Tarihsel Gelişimi Ve Geleceği Üzerine Bir Değerlendirme**, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 63-1, 55-80, 2006; ERDOĞAN, M., **Egemenliğin Dünü-Bugünü**, Hukuk ve Adalet Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 6-7, Ekim 2005

³⁴ BERİŞ, H., a.g.e., s.55-80

³⁵ www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 16.06.2012

³⁶ ŞAHİN, F. S., **Değişen Egemenlik Kavramı**, Türk İdare Dergisi, Sayı: 443, Haziran 2004

devletin tam olarak oluştuğunu söylemek zor olmaktadır. İşte bu örgütlenme yapısı hakimiyeti ortaya çıkarmaktadır.³⁷

Egemenlik kavramına hukuki açıdan bakıldığında ise, devletle özdeşleşen ve devletin kamu üzerinde bir gücünün olduğunu temsil eden en önemli vasfı olduğu görülmektedir. Devlet söz konusu bu gücüyle, hem birlikte yaşam gösteren nüfusun üzerinde ve hem de bu nüfusu yönetme erkine sahip olan siyasi düzen üzerinde düzenleme amacıyla çeşitli normlar koyma ve bunların gereklerini yerine getirme yetkisini üstlenmektedir.³⁸

Günümüz Türkçesinde egemenlik her türlü iktidar ve gücü ifade etmektedir. Ancak hukuki ve siyasi anlam farklılıkları içeren egemenlik kavramını içsel ve dışsal egemenlik veya iç ve dış egemenlik olarak iki farklı biçimde incelemek gerekmektedir.³⁹

1.1.3.4.1. İç Egemenlik

İç egemenlik kavramı en yalın haliyle devletin himayesinde bulunan kamu üzerinde olan otoritesinin örgütlenmesi ve yine devletin kurduğu bu otoritesinin denetim mekanizmasına, kontrol gücüne sahip olması olayıdır.⁴⁰

Farklı bir tanımına bakılacak olursa, egemenlik terimi sözlüklerde toprakları üzerinde bütün güçlerden daha büyük bir güç ve herhangi bir mekanizma tarafından denetime tabi tutulamayan ve sınır kabul etmeyen sınırsız yetke olarak tanımlanmaktadır. Ancak buna paralel olarak iç egemenlik ise ulusal sınırlar içinde yalnız devletin tam yetki ve en üstün güç sahibi oluşu olarak ifade edilmektedir.⁴¹

³⁷ www.devlet.nedir.com, Erişim Tarihi: 18.06.2012

³⁸ BERİŞ, H., a.g.e., s.55-80

³⁹ ÖZKAN, G., *Avrupa Birliği Hukuku ve Milli Egemenliğin Devri*, 2023 Dergisi, Sayı:16, Ağustos 2002

⁴⁰ CEBECİ, K., *Küreselleşme Bağlamında Ulus-Devletin Egemenlik Gücünün Dönüşümü*, Sayıştay Dergisi, 71, 23-39, 2008

⁴¹ DEMİR, F., *Ulusal Devletler ve Ulusal Egemenlik Dönemi Bitmemiştir*, 2012, <http://ifsa.blogcu.com/ulusal-devletler-ve-ulusal-egemenlik-donemi-bitmemistir/236892>: Erişim Tarihi 16.06.2102

Devletin iç egemenlikte işleyişi incelendiğinde, bu yolla edinilen erkin kullanımı için çeşitli mekanizmalar geliştiği görülmektedir. Devletin iç egemenlik yolu ile otorite kurduğu kamu gücü devlete ve halka ait olmaktadır. Devletin sahip olduğu bu kamu gücü aynı zamanda devletlere siyasi iktidarlar kurma yoluyla siyasi amaçlarına hizmet etmektedir. Yine devlet bu gücünü kamu üzerinde otorite sağlama amacıyla kurduğu çeşitli organlar aracılığıyla devam ettirmeye çalışmaktadır. Bu organlar yasama, yürütme, yargı organlarıdır.⁴²

1.1.3.4.2. Dış Egemenlik

İç egemenlik kavramı daha önce de ifade edildiği gibi devletlerin sınırları içindeki kamu gücüne olan hakimiyetini ortaya koyarken, dış egemenlik kavramı ise bir devletin uluslararası anlamda diğer devletlerle olan ilişkilerinde hiç bir devlete tabi olmadığı ve bağlı olmadığını göstermektedir. Ayrıca yine dış egemenlikten bahsedildiğinde devletlerin hukuksal anlamda diğer devletlerden bir farkı olmadığı ve bu anlamda koşulsuz eşit sayıldığı belirtilmektedir.⁴³

İpek (2008), çalışmasında dış egemenlik kavramını diğer çalışmaları destekler nitelikte herhangi bir devletin uluslararası alanda ilişkiler bakımından diğer devletlerle hukuki açıdan her anlamda eşit olması ve söz konusu devletlerin bağımsız olması olarak açıklamaktadır. Diğer bir ifadeyle dış egemenlik kavramını aynı zamanda devletlerin yine uluslararası platformda bağımsız bir aktör olarak hareket edebilmesi olarak ta belirtmektedir.⁴⁴

1.1.4. Kamu Gücü ve Güvenlik Kavramları

Devletin özellikle iç egemenliğin sağlanması koşulunun oluşması için gereken kamu üzerinde otorite kurulması zorunluluğu konusunda kullandığı yetkiler

⁴² ÜZEL, M. F., a.g.e., s.10

⁴³ ÖZMAN, M. A., **Devletlerin Egemenliği ve Milletlerarası Teşekküller**, AUHF Dergisi, 53-121, 1964, <http://auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-1964-21-01-04/AUHF-1964-21-01-04-Ozman.pdf>, Erişim Tarihi: 16.06.2012

⁴⁴ İPEK, A., **Ulus Egemenliği ve Halk Egemenliği Karşılaştırması ve Yeni Anayasa İçin Halk Egemenliği Önerisi**, Dumlupınar Ün. Sos. Bil. Dergisi, 20, 221-236, 2008

bulunmaktadır. Bu yetkiler kamu gücü ve güvenlik başlıkları altında incelenmektedir.

1.1.4.1. Kamu Gücü

Devletlerin egemenliklerini sağlamalarıyla birlikte kamu üzerinde elde ettikleri bazı üstün yetkiler bulunmaktadır. Bu büyük yetkilerin ve ayrıcalıkların edinilmesindeki temel amaç kamunun devamlılığının sağlanması ve kamu yararı bulunmasıdır. Başka bir deyişle devletin otorite üzerinde kurduğu bu kurallar kapsamında yer alan kamu gücü ayrıcalıkları, yine devlete kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla verilmiştir.⁴⁵

Temel olarak devletin tüm organlarıyla oluşumunu sürdürebilmesi için kamu üstünde kullandığı emir verme, verilen emirlerin yerine getirilmesini sağlama ve emrin verildiği ilgili kişilerce kabulünü sağlama amacıyla kullanılan yetki, kamu gücü olarak ifade edilmektedir. Hukuksal açıdan incelendiğinde ise, egemenlik kavramıyla ilintilendirilip devletin sahip olduğu üstün güç olarak kullanıldığı görülmektedir.⁴⁶

Kamu gücü ayrıcalıkları incelendiğinde sayılarının oldukça fazla olduğu görülmekle birlikte özetleyecek olursak aşağıdaki gibi bir listede toplamak mümkün olacaktır.

- Tek yanlı işlemler yapma yetkisi,
- Re'sen icra edebilme yetkisi,
- Hukuka uygunluk karinesi,
- Kamu malı statüsü,
- Kamu alacakları tahsili konusunda uygulamalar,
- Bir borç hakkında özel hukuk yollarının uygulanamaması,
- Bir sözleşmenin idari sözleşme sayılması,

⁴⁵ ŞEKER, G., **İdari İşlemin Uygulanması**, e-akademi, Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, 122, s.1-35, 2012, <http://www.e-akademi.org/makaleler/gseker-1.pdf>, Erişim Tarihi: 16.07.2012

⁴⁶ KARATEPE, Ş., **İdare Hukuku**, Anadolu Matbaacılık, s.12, Ankara, 1988

- Bir tüzel kişinin görevlisinin kamu görevlisi sayılması,
- Zorunlu üyelik esasının uygulanması,
- Zorunlu aidat alımı uygulaması,
- Vergi muafiyeti tanınması,
- Uyuşmazlık durumlarında adli yargıya değil de idari yargıya tabi olunması,
- Herhangi bir zarar oluştuğunda, idari sorumluluk altında uygulama yapılması,
- Farklı bazı yükümlülöklere tabi olunması,⁴⁷

Kamu gücü ayrıcalıklarının kullanılması şüphesiz devletin kamu üzerinde otorite sağlamak ve kamu düzenini oluşturmak amacı gütmektedir. Kamu düzeninin sağlanması için ise gerekli öğeler bulunmaktadır. Kamu düzeninin öğeleri arasında, güvenlik, dirlik ve esenlik, genel sağlık ve genel ahlakın korunması olarak ifade edilmektedir. Bu öğeleri kısaca açıklamak gerekirse;⁴⁸

- **Güvenlik;**

Güvenlik kelimesi en basit tanımıyla potansiyel bütün tehditler, endişe ve kaygılar ile her türlü tehlikelerden uzak olma hissi olarak ifade edilmektedir. Ayrıca insanların diğer bireylerin verebileceği zararlardan uzak olduğunu hissettiği bir ruh hali olarak ta tanımlanmaktadır.⁴⁹ Bu tanımlamayla birlikte güvenlik terimi ile ilgili olarak ayrıntılı açıklamalar ve tarihsel süreçte geçirdiği değişimler, çalışmanın sonraki bölümlerinde incelenmektedir.

⁴⁷ ŞEKER, G., **İdari İşlemin Uygulanması**, e-akademi, Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, 122, 1-35, 2012, <http://www.e-akademi.org/makaleler/gseker-1.pdf>, Erişim Tarihi: 16.07.2012

⁴⁸ DOĞAN, F., **Polis ve Jandarma Teşkilatları Açısından İç Güvenlik Yönetimi, Sorunları ve Değişimi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.16, Ankara, 2010

⁴⁹ BRAUCH, H. G., **Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü**, Uluslararası İlişkiler Dergisi, 5:(18), s.1-47, 2008

- **Dirlik ve Esenlik;**

Kelime anlamları itibariyle farklı anlamlar taşıyalar da devlet yaşamı içerisinde, dirlik ve esenlik terimleri, genel olarak bireylerin yaşamlarının normal seyrini olumsuz yönde etkileyebilecek her türlü düzensizlik ve karışıklığın yokluğu ve yaşamın sağlıklı oluşu anlamını da taşımaktadır. Ayrıca toz, gürültü, duman gibi her türlü düzensizlik ve karışıklığın engellenmesi de yine dirlik ve esenlik terimlerinin anlamını taşımaktadır.⁵⁰

- **Genel Sağlık;**

Bir kamu hizmeti olan toplumun sağlığına kavuşturulması olayını ifade eden genel sağlık, vatandaşların her türlü yaygın ve bulaşıcı hastalıklardan uzak tutulması olarak tanımlanmaktadır. Lokantada yiyeceklerin denetlenmesi, suların, her türlü yiyecek ve içecek maddelerin denetlenmesi, salgın hastalığın önlenmesi için öngörülen önlemler genel sağlığın kazanımı için devletçe yapılan faaliyetler arasında gösterilmektedir.⁵¹

- **Genel Ahlak;**

Ahlak, köken itibariyle dilimize Arapçadan gelmiş olup Arapça bir kavram olan ve "huy" anlamına gelen "hulk" kelimesinin çoğulu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak günümüz ahlak anlayışı içerisinde bir tanımlama yapmak gerekirse, ahlak, genel olarak bir toplumun sağlıklı yaşamı sağlaması için ve hem bireyin hem de toplumun doğru ve yanlış davranışlarını yönlendirmek için gerekli olan ve genellikle kendiliğinden oluşmuş, örf ve adetlerin, değer yargılarının, normların ve kuralların oluşturduğu sistem olarak ifade edilmektedir.⁵²

⁵⁰ http://www.kampus-akademi.com/FileUpload/op213843/Fue/anayasa__idare_kisa__birlestirilmis_notlarbugun.pdf, Erişim Tarihi: 11.07.2012

⁵¹ http://www.kampus-akademi.com/FileUpload/op213843/File/anayasa__idare_kisa__birlestirilmis_notlarbugun.pdf, Erişim Tarihi: 11.07.2012

⁵² AKYÜZ, Ü., **Siyaset ve Ahlak**, Yasama Dergisi, 11, s.93-129, 2009

Türk Dil Kurumu'na göre ahlak ise, bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları olarak tanımlanmaktadır.⁵³ Tanımlardan da anlaşılacağı gibi, ahlak bireyler ve toplumların yaşam şekilleriyle oluşmuş ve günümüze değin varlığını devam ettirmiş davranışlar bütünü olarak ifade edilebilmektedir.

1.1.4.2. Güvenlik

İnsanoğlu var olduğundan itibaren tüm zamanlarda güvenlik gereksinimi içinde olmuştur. Başka bir ifadeyle toplumsallaşma olayını gerçekleştiren insanlar özgürlüklerini sağlamadan güvenlik gereksinimini gidermek istemiştir. Güvenlik gereksinimi özgürlük gereksiniminden daha eski ve daha önde gelmektedir. İnsanların özgür olmadan yaşadıkları ancak güvensiz bir ortamda barınamadıkları bilinmektedir.⁵⁴

Bir şekilde gereksinim olarak insanlar tarafından hissedilen güvenlik, devletlerin kurdukları ordu ve farklı askeri birlikler ile birlikte daha çok askeri bir kamu hizmeti olarak giderilmeye çalışılmıştır. Ancak gelişen ve değişen dünya şartları farklı kolluk kuvvetlerinin de varlığını zorunlu kılmıştır. Aynı zamanda değişen koşullar nedeniyle, suçluluk durumu ve suç oranlarında artışlar görülmüş ve farklı kolluk kuvvetlerinin önemi de artmıştır.⁵⁵

Güvenlik kelimesi hem anlam itibariyle hem de kullanım alanı itibariyle ortaya çıkışından itibaren evrim içine girmiştir. Mc Neocleous, çalışmasında güvenlik kavramının dillere Latince'den gelmiş ve dert, tasa, kaygıdan azade olmak anlamlarına gelen "sinecura"dan türediğini ve kökeninde oluşan değişikliklerle yine Latince'de güvenlik anlamına gelen "securitas" veya "securus"tan türediğini ifade etmektedir.⁵⁶

⁵³ www.tdk.gov.tr., Erişim Tarihi: 05.07.2012

⁵⁴ KIRATLI, M., a.g.e., s.27

⁵⁵ SÖNMEZ, N., a.g.e. s.65

⁵⁶ NEOCLOUS, M., **Toplumsal Düzenin İnşası**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, s.21, İstanbul, 2006

Mc Neocleous'un açıklaması doğrultusunda, yine güvenlik terimi için Latince köklerinde kaygı ve tehlikeden uzak olmak anlamında tanımlandığını ve olumlu bir anlam taşıdığını ifade edebiliriz.⁵⁷

Günümüze geldiğimizde ise güvenlik kavramı ile ilgili olarak özellikle Buzan'ın yeni bir açılım getirdiği ve güvenlikle birlikte devletlerin ve toplumların karşılaşabilecekleri her türlü tehlike ve tehdide direnebilme arayışları ve rakip güçlere karşı bağımsız kimliklerini ve işlevsel bütünlüklerini koruma yetenekleri anlamlarını ifade ettiği görülmektedir.⁵⁸

Bu açıklamalara ek olarak Türk Dil Kurumu tarafından yapılan güvenlik tanımı incelendiğinde⁵⁹ "toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu" ifadesi görülmektedir. Bu tanımdan hareketle günümüzde artık güvenlik kavramı hem bireylerin, hem toplum içerisinde vatandaşların hem de birer kimlik olan devletlerin güvenliğini de içermektedir.

1.1.4.2.1. Dış Güvenlik

Dış güvenlik kavramı esas itibarıyla, ülkelerin uluslararası alanda yürüttükleri en önemli ulusal politikaları içermektedir. Diğer bir ifadeyle ülkelerin diğer ülkelere karşı ulusal güvenliklerini sağlama şeklini barındırmaktadır. Bununla birlikte devletlerin gösterdikleri çeşitli diplomatik ve sınırlar ötesi askeri ilişkiler de bu kavram içerisinde düşünülmektedir. Ayrıca devletlerin bünyelerinde askeri birlikler kurup, bu birliklere yüksek miktarlarda yatırım yapmalarının temelinde yine dış güvenlik fikri yatmaktadır.⁶⁰

En geniş anlamda dış güvenlik diğer devletlerin veya ülkelerin hatta çeşitli örgütlerin maiyeti altında olmadan bağımsız bir şekilde yaşayabilme ve gelebilecek

⁵⁷ NEOCLOUS, M., **Security, Liberty and the Myth of Balance: Towards a Critique of Security Politics**, Contemporary Political Theory, 6: 131-149, 2007

⁵⁸ BUZAN, B., **New Patterns of Global Security in the Twenty-First Security**, International Affairs, 67: 3, s.431-451, 1991

⁵⁹ www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 22.06.2012

⁶⁰ ÜZEL, M, F, a.g.e., s.12

her türlü dış tehditten sakınma ve potansiyel tehditlere karşı önlemler alma olarak ifade edilmektedir.⁶¹

1.1.4.2.2. İç Güvenlik

Toplum içerisinde varlıklarını devam ettirmek isteyen bireyler ile uluslararası alanlarda bağımsızlığını yaşatmak isteyen devletlerin kendi iç dinamiklerinde kamu düzenini sağlayabilmek adına gerçekleştirdikleri bütün faaliyetleri iç güvenlik başlığı altında toplamak gerekmektedir. İç güvenlik adı altında gerçekleştirilen bu faaliyetlerden sorumlu birimler dünya üzerinde teşkilatlanma türüne göre genellikle polis ve jandarma birliklerinden oluşmaktadır.⁶²

Devlet kavramının gelişmesiyle birlikte güvenlik ve dolayısıyla iç güvenlik kavramı da ortaya çıkmış ve zaman içerisinde yaşam koşullarına göre değişiklikler göstererek ülkeler bazında bugünkü halini almıştır. Geline son noktada ise dünya üzerinde genel olarak merkezlerde polis birimleri görev alırken merkez dışındaki taşra olarak ifade edilen bölgelerde jandarma birliklerinin görev aldıkları görülmektedir.⁶³

1.2. Devlet Yapılanması İçerisinde Kolluk Kuvvetleri

Devlet yapılanması içerisinde kolluk kuvvetleri incelemek gerekirse öncelikle kolluk tanımlarını ortaya koymak gerekmektedir. Devletlerin kamu düzenini sağlamak amacıyla hem kişilerin özgürlüklerine kısıtlama koymaya yetkili hem de kendisine karşı çıkılması durumunda zor kullanmaya yetkili kuruluşlarına kolluk, bu kuruluşların az önce ifade edilen görevleri yerine getirmek için gösterdikleri tüm faaliyetlere de kolluk faaliyeti adı verilmektedir.⁶⁴

⁶¹ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.12

⁶² HÜNLER, A., a.g.e., s.19

⁶³ HÜNLER, A., a.g.e., s.20

⁶⁴ ÖZBUDUN, E., **Türk Anayasa Hukuku**, Yetkin Yayınları, s.7, Ankara, 1993

Açıklamalar göstermektedir ki devletin en önemli güçlerinden birisi kolluk güçleri olarak ifade edilmektedir. Kolluk güçleri hem devletlerin en önemli kuvvetlerini temsil etmekte hem de devletlerin ve bireylerin güvenlik ve huzur gereksinimlerini karşılamaktadır.

Benzer bir tanımlamada da kolluk veya zabıta-polis, ilk toplumların oluşumundan itibaren yaşam içerisinde düzen sağlanması ve devletin korunması için idare-devlet tarafından kullanılan ve idare hukukunda kamu gücünün yansıması olarak belirtilen güç olarak ifade edilmektedir. Bununla birlikte kolluk hem faaliyetleri hem de bu faaliyetleri yürüten sorumluları içermektedir.⁶⁵

1.2.1. Kolluğun Görev Bakımından Sınıflandırılması

Esas olarak kolluk kuvvetlerinin iki temel görevi yerine getirilmesi amacıyla kuruldukları belirtilmektedir. Birinci görev ki en önemli güvenlik hizmeti olarak da tabir edilebilir, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin korunmasıdır. İkinci görev ise yine birinci görev kadar önemli olan kamu düzeninin sağlanmasıdır.⁶⁶

Bununla birlikte kolluk kuvvetlerinin bir görev tablosu yapmak gerekirse aşağıdaki gibi bir tablo ortaya çıkmaktadır. Bu tabloda kolluk kuvvetlerinin temel anlamda görev alanları görülmektedir.⁶⁷

⁶⁵ AKGÜNER, T., **Kolluk Kavramına Genel Bir Bakış**, Polis Dergisi, Sayı:36, s.195, Ankara, 2003

⁶⁶ YILMAZ, H., **EGM-AB İşbirliği Twinning Projesi**, Polis Dergisi, Sayı:46, s.85-88, Ankara, 2005

⁶⁷ www.egm.gov.tr, Erişim tarihi: 10.07.2012

Tablo 1. Kolluk Kuvvetlerinin Görevleri⁶⁸

KOLLUK KUVVETLERİNİN GÖREVLERİ	
Kolluk Kuvvetlerinin İdari Görevleri	Kolluk Kuvvetlerinin Adli Görevleri
Umuma açık yerlerde suçların oluşmaması için önlemler almak,	Her türlü kamu düzeni bozucu faaliyetlerde bulunanların kovuşturmasını yapmak,
Genel ahlaka uygun olmayan hareketleri önlemek,	Her türlü adli takibin yapılmasını sağlamak
İzinsiz açılan bütün iş yerlerini denetlemek,	Cumhuriyet savcısı adına gerektiğinde soruşturmaların yürütülmesini sağlamak
Halkı rahatsız edici hareketlerin oluşmasını önlemek	Suç unsuru taşıyan olaylara ait bütün delillerin toplanmasını sağlamak
Her türlü ruhsatsız silah kullanımını engellemek	
Toplu hareket edilen her faaliyette suç oluşumunu engellemek	

⁶⁸ www.egm.gov.tr, Erişim Tarihi: 10.07.2012

1.2.1.1. Kolluğun İdari Görevleri

Tablo 1 incelendiğinde kolluk kuvvetlerinin görevlerinin iki farklı kısımda toplandığı görülmektedir. Bunlardan birincisi kolluğun idari görevleri ve ikincisi ise kolluğun adli görevleri olarak ortaya çıkmaktadır.

Kolluğun ilk önemli idari görevinin, umuma açık yerlerde suçların oluşmaması için önlemler almak ve toplu hareket edilen her faaliyette suç oluşumunu engellemek olarak ifade edildiği görülmektedir. Bir diğer önemli görevi ise genel ahlaka uygun olmayan hareketleri önlemek ve halkı rahatsız edici hareketlerin oluşmasını önlemek olarak belirtilmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü⁶⁹ tarafından ifade edilen son görev maddesi ise izinsiz açılan yerleri denetlemek ve ruhsatsız silah kullanımını engellemekten ibaret olmaktadır. Dolayısıyla kolluğun idari görevlerinin temel olarak toplum düzeni ile ilgili görevlerden oluştuğu ortaya çıkmaktadır.

1.2.1.2. Kolluğun Adli Görevleri

Tablo 1 incelendiğinde Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından belirtilen üç önemli adli görev olduğu görülmektedir. Bunlardan birincisi, her türlü kamu düzenini bozucu faaliyetlerde bulunanların kovuşturulması olarak ifade edilmektedir. İkinci önemli adli görev ise her türlü adli takibin yapılması, delillerin toplanması ve son görev ise cumhuriyet savcısı adına gerektiğinde soruşturmaların yürütülmesi şeklinde açıklanmaktadır.

1.3. İç Güvenlik Yönetim Modelleri

İç güvenlik yönetim modelleri ülkelerin iç güvenlik teşkilatlarının yapılaşmasını temel alan sistemler olarak ifade edilebilir. Genel kabul gören sistemler tekli ve çoklu sistem olarak ikiye ayrılmaktadır. Ancak Türkiye'de uygulanan iç güvenlik sistemi incelendiğinde karşımıza uzunca bir süredir iç güvenliğin hem askeriye hem de polis birimleri tarafından karşılandığı

⁶⁹ www.egm.gov.tr, Erişim Tarihi: 25.06.2012

görülmektedir. Bununla birlikte 1980'li yıllardan itibaren yönetimlerde çağdaşlaşma ve Avrupa Birliği'ne uyum çabaları kapsamında çeşitli yapısal yenilikler görülmektedir. Ayrıca temel güvenlik birimleri olan polis ile askeri birliklere yeni güvenlik birimlerinin de eklendiği gözlemlenmektedir.

1.3.1. Tekli Sistem

Dünya üzerinde her devlet kendi iç güvenliğinin sağlanması konusunda bazen birbirine benzer bazen de birbirinden farklı yapılanmalar içerisine girmiştir. Ancak bu teşkilat yapıları temel olarak iki farklı sistem içerisinde toplanmaktadır. Bu sistem türlerinden ilki olan tekli sistem, içerisinde jandarma birliklerini taşımamaktadır. Başka bir ifadeyle çeşitli devletler, iç güvenliklerini sağlamak için sadece tek bir teşkilat birimi görevlendirilmektedir. İç güvenlik konusunda yetki ve sorumluluk yine sadece tek bir teşkilatta toplanmıştır. Bununla birlikte yine güvenliğin sağlanmasında herhangi bir kentsel ve kırsal bölge ayrımları gözetilmeksizin genellikle polis birimleri görevli tutulmaktadır. Bu tarz iç güvenlik sistemi modelini uygulayan ülkeler arasında İngiltere, Amerika Birleşik Devletleri ve Almanya gibi ülkeler bulunmaktadır.⁷⁰

1.3.2. Çoklu Sistem

Devletlerin iç güvenlik teşkilatlarında daha önce ifade edilen tekli sistem haricinde genellikle iki teşkilat ile oluşturulan ve ikili sistem olarak da adlandırılan çoklu sistemler de görülmektedir. Türkiye'de uygulaması görülen çoklu sistemler genellikle şehir merkezlerinin güvenliği ve kırsal bölgelerin güvenliğinin sağlanması bakımından ayırımı tabi tutulmakta ve şehir merkezleri polis birimlerinin sorumluluklarında olurken kırsal bölgeler de askeri veya jandarma birliklerinin sorumluluklarında olabilmektedir.⁷¹ Her iki iç güvenlik teşkilat sistemini inceledikten sonra ülkemizdeki yapılanmanın incelenmesi gerekmektedir.

⁷⁰ DOĞAN, F., a.g.e., s.23

⁷¹ DOĞAN, F., a.g.e., s.24

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE İÇ GÜVENLİK TEŞKİLATI

İkinci bölümde ise Türkiye ve bazı AB ülkelerinde geçmişten günümüze kadar süregelen bir süreçte iç güvenlik teşkilatlarının yapıları incelenmiş olup, ülkeler bazında detaylı bir analiz sunulmaya çalışılmıştır.

Toplum bireyleri arasında düzen, asayiş, huzur ve güvenliğin sağlanması sorunu, insanların bireysel yaşamdan bir arada yaşamaya geçişleri ile beraber ortaya çıkmıştır.⁷² Bireylerin ve toplumun güvenliğinin sağlanması devletin birincil görevleri arasında yer almaktadır. Bu temel görev yerine getirilmeden devletin diğer görevlerini (örneğin eğitim, sağlık vb.) yerine getirmesi olasılık dahilinde değildir.⁷³

Halkın güvenliğinin sağlanması için önceleri sadece askeri birliklerden yani ordudan faydalanılmıştır.⁷⁴ Askeri birlikler güvenlik kavramının ortaya çıktığı ilk zamanlardan itibaren bir arada yaşayan toplulukların güvenlik gereksinimini karşılayan ilk temel birlikler olarak görülmektedir.

Ancak, toplumların ve devletlerin geçen zamanla birlikte gelişmelerine paralel olarak güvenlik anlayışı da değişmiştir. Değişen güvenlik anlayışında "ordu" sadece dış tehlikelere karşı bir güvence olarak kalırken, iç güvenliğin sağlanması için ayrı bir teşkilatlanmaya gidilmiştir. Bir başka deyişle, güvenlik sisteminde; ordu dış emniyetin korunması görevini üstlenmiş ve doğrudan doğruya hükümete ve devlete bağlanmıştır.

Temel görev açısından bakıldığında, kolluk kuvvetlerinin "idare"nin kudreti ve idaresi dâhilinde iç emniyetin ve kamu hizmetlerinin korunması görevini yükledikleri görülmektedir.⁷⁵ Türkiye örneğine bakıldığında, iç güvenlik alanı, ilk dönemler olarak adlandırılan dönemde, çağdaş dünya ile benzerlik gösterecek şekilde askeri yapılar eliyle yönetilmekteydi.

⁷² TATAROĞLU, M. ve SUBAŞI, E., a.g.e., s.73

⁷³ HÜNLER, A., a.g.e., s.15

⁷⁴ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.50

⁷⁵ DOĞAN, F., a.g.e., s.2

Fransız iç güvenlik sistemi olarak ta bilinen kıta Avrupa'sı iç güvenlik sistemiyle benzerlikler gösteren iç güvenlik sistemi özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısında hızlanan yenilik hareketleri ile beraber Türkiye'de de oluşmaya başlamıştır.⁷⁶ Bu süreçte ülkemiz iç güvenlik yapılanmasında ciddi değişiklikler görülmüş ve günümüz teşkilat yapısı oluşturulmaya başlanmıştır.

Türk devletlerinde iç güvenlik teşkilatı denildiğinde 1900'lü yıllara kadar hem askeri kuvvetler hem de polis gücü ortak olarak çalışmaktadır ve araştırma konularında hep ortak anılmaktadır. Her iki farklı birimin aslında birlikte anılmasının temel nedeni, 1900'lü yıllara kadar kolluk hizmetinin, bütün Türk devletlerinde sadece askeri birlik olarak hizmet etmesidir.⁷⁷

Tarihsel süreçte, iç güvenlik teşkilatı, genel olarak iki alt birim tarafından yürütülmektedir. İç güvenlik teşkilatlarının geçmiş yapıları incelendiğinde genellikle askeri birimlerin varlığı göze çarpsa da genel olarak polis ve jandarma birimleri olmak üzere iki alt birimin faaliyetleriyle teşkilatların görev yaptığı görülmektedir. Polis güvenlik birimi genel olarak şehir merkezlerinde görev alırken, jandarma güvenlik birimi ise şehir merkezleri dışında görev almaktadır.

Tablo 2 incelendiğinde, 1881 yılına kadar iç güvenliğin sağlanmasında daha önce de ifade edildiği gibi askeri birliklerin ön planda tutulduğu görülmektedir. 1881 yılında yetkileri sadece İstanbul'la sınırlandırılan polis teşkilatı kurulmuş ve takiben milli polis teşkilatı ve zabıta teşkilatı kurulmuş olmakla birlikte, iç güvenliğin sağlanması temelde polis ve jandarma teşkilatlarına bırakılmıştır.

⁷⁶ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.2

⁷⁷ ALYOT, H., **Türkiye'de Zabıta**, Kanaat Basımevi, s.16, Ankara, 1947

Tablo 2: Türkiye'de İç Güvenliğe İlişkin Başlıca Düzenlemeler⁷⁸

TARİH	KURUM /MEVZUAT	GÖREVİ
-1826	Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması	Osmanlı Devleti'nde iç güvenlik Yeniçeri Ocağının Kaldırılışına kadar ordu tarafından sağlanmıştır.
1826-1945	İhtisap Nezareti - Sipahiler	İç güvenliği sağlama görevi 1926 yılında İhtisap nezaretine ve Sipahilere devredilmiştir.
1945-1979	Zabıta Teşkilatı	İstanbul'da güvenliği sağlamak üzere kurulmuştur.
1979-1909	Zaptiye Nezareti	Ülke genelinde yetkili iç güvenlik birimi çalışmalarını sürdürmüştür.
1881	Polis Teşkilatı	Yetkileri İstanbul ile sınırlıdır. Ancak görevleri uzun süre netleştirilmemiştir.
1907	Polis Nizamnamesi	Polis, tüm yurttaki yetkili kabul edilmiş ve her türlü görev ve yetkisi ayrıntılı olarak ele alınmıştır.
1909	Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü	Dahili Nezaretine bağlı olarak ve tüm yurttaki yetki sahibi olmak üzere kurulmuştur.
1913	Dahiliye Nezareti Teşkilat Nizamnamesi	Bu nizamnameyle Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'nün görevleri netleştirilmiştir.

⁷⁸ HÜNLER, A., **İç Güvenlik Hizmetlerinde Özelleştirme ve 5188 Sayılı Kanun**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, s.30 Ankara, 2010

1920-1923	Milli Polis Teşkilatı	Osmanlı Devleti tarafından tüm yurttta yetkili olarak kurulmuştur.
1923	Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü	Kurtuluş Savaşı sonrasında TBMM tarafından Milli Polis Teşkilatının yerine kurulmuştur.
1932	2049 sayılı Polis Teşkilatı Kanunu	Polis Teşkilatının oluşumuna ilişkin konular ile polisin görev ve yetkileri belirlenmiştir.
1934	2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu	Polisin görev ve yetkilerinin kaynağını oluşturan ve halen yürürlükte olan düzenlemedir.
1937	3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu	Polis Teşkilatının idari yapısını düzenleyen ve halen yürürlükte olan düzenlemedir.

Bugün kamu düzeninin korunması ve kamu güvenliğinin sağlanması görevleri, İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapan jandarma ve emniyet teşkilatları tarafından yürütülmektedir.⁷⁹ Aşağıda iç güvenlikle ilgili Türkiye'deki yapılanma ele alınmıştır.

2.1. Türkiye'de Kolluk Makamları

Her ülke, iç güvenliğini sağlamak için kolluk hizmetini değişik birimler vasıtası ile sağlayabilir. Türkiye'de iç güvenliği sağlayan güvenlik birimleri temel olarak polis ve jandarma olarak iki farklı birim altında toplanmaktadır. Nitekim Türkiye'de iç güvenlik hizmeti, genel kolluk olarak bilinen, polis ve jandarma

⁷⁹ TATAROĞLU, M., ve SUBAŞI, E., a.g.e., s.73

yanında, özel kolluk olarak isimlendirebilecek varlığını özel bir kanuna borçlu olan çeşitli birimlerle de desteklenmektedir.

Kolluk kavramı ile ilgili farklı tanımlamalar literatürde görülmektedir. Bu tanımlardan birisi Şekercioglu (1980) tarafından yapılan,⁸⁰ kamu düzeninin korunması, kollanması, kamu düzenini bozacak suç ile bunları yapanların engellenmesi gibi amaçlarla devlete yardım eden örgüttür. Bir diğeri ise jandarma, polis, belediye zabıtalari ve kır bekçileri gibi yurt içinde genel düzen ve emniyeti korumakla görevli devlet kuvveti tanımıdır.⁸¹

Milli İstihbarat Teşkilatı ve Kamu Güvenliği Müsteşarlığı (istihbaratsal) Sahil Güvenlik Komutanlığı (denizsel), Gümrük Muhafaza (gümrüksel), Orman Muhafaza (ormansal) çarşı ve mahalle bekçileri, köy bekçileri ve köy korucuları, özel güvenlik kuruluşları görevlileri, orman muhafaza memurları, iç güvenlik hizmetine katkıda bulunan birimler arasında sayılabilir.⁸²

2.1.1. Merkezde

Türkiye'deki kolluk kuvvetleri, Başbakanlık komutası altında İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak görevlerini sürdürmektedir. Bu bağlamda ülkemizde iç güvenlik adına alınan her karar ve uygulamada İçişleri Bakanlığının izni gerekmektedir.

2.1.1.1. İçişleri Bakanlığı

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 1.maddesinde, Türkiye Cumhuriyetinin idari yapısı içinde "Memleketin umumi emniyet ve asayişinin sağlanmasından İçişleri Bakanı sorumludur. İçişleri Bakanı bu görevi kendi kanunları çerçevesinde hareket eden Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel

⁸⁰ ŞEKERCİOĞLU, M., **Kolluğun Yargısal (Adli) Görevleri Hakkında Kılavuz**, Doruk Matbaacılık, s.19, Ankara, 1980

⁸¹ YILMAZ, E., Hukuk Sözlüğü, Yorum Matbaacılık, s.253, Ankara, 1982

⁸² ERYILMAZ, M. B., **Demokratik Ülkelerde Kolluk Güçleri Arasında Yetki ve Görev Alanı Paylaşımı: Türkiye Örneği**, TBB Dergisi, Sayı 64, s.179-188, 2006

Komutanlığı ve gerektiğinde de bütün zabıta teşkilatı vasıtası ile ifa eder" hükmüne yer verilmiştir.⁸³

İç güvenlik teşkilatlanması, ülkenin birçok anlamda korunması amacıyla görevleri ve sorumluluklarını 3152 sayılı İçişleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunundan almaktadır. Bu kanunun 2. maddesinde, İçişleri Bakanının görevleri sayılmış ve İçişleri Bakanının "Bakanlığa bağlı iç güvenlik kuruluşlarını idare etmek suretiyle ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü, yurdun iç güvenliğini ve asayişini, kamu düzenini ve genel ahlakı, Anayasada yazılı hak ve hürriyetleri korumak; sınır, kıyı ve karasularımızın muhafaza ve emniyetini sağlamak; karayollarında trafik düzenini sağlamak ve denetlemek; suç işlenmesini önlemek, suçluları takip etmek ve yakalamak; her türlü kaçakçılığı men ve takip etmekle" görevli olduğu belirtilmiştir.⁸⁴

Ülkenin genel emniyet ve asayişinden doğrudan doğruya İçişleri Bakanı sorumludur. Dolayısıyla ülkenin genel emniyet ve asayışı tek bir makama verilmiş, çeşitli makamlar arasında yetki dağılımından kaçınılmıştır.⁸⁵

İçişleri Bakanlığının temeli Sadrazam Kethüdalığının kuruluşu ile atılmıştır. Tanzimat öncesi devlet teşkilatında yer alan Sadrazam Kethüdalığı, zamanla önem kazanmış ve çeşitli değişikliklerden sonra bugünkü İçişleri Bakanlığının vücut bulmasına esas teşkil etmiştir. Bu değişiklikler kısaca şöyle özetlenebilir:⁸⁶

- 1835 yılında Sadrazam Kethüdalığının ismi Mülkiye Nezareti olarak değiştirilmiş, Kethüda unvanı da Mülkiye Nazırına çevrilmiştir.
- 1837 yılında Mülkiye Nezaretinin ismi Dahiliye Nezareti, Mülkiye Nazırının unvanı da Dahiliye Nazırı olarak değiştirilmiştir.
- 1859 yılında Dahiliye Nezareti yeni esaslara göre teşkilatlandırılmıştır.

⁸³ www.egm.gov.tr, Erişim Tarihi: 27.06.2012

⁸⁴ www.icisleri.gov.tr, Erişim Tarihi: 27.06.2012

⁸⁵ DOĞAN, F., a.g.e, s.26

⁸⁶ www.icisleri.gov.tr, Erişim Tarihi: 27.06.2012

- 23 Aralık 1913 tarihinde yürürlüğe konulan kanun niteliğindeki nizamname ile yeniden teşkilatlanan Dahiliye Nezareti bu haliyle Cumhuriyet dönemine intikal etmiştir.

Bakanlık bugünkü teşkilat yapısına 1983 yılı sonunda yapılan düzenleme ile kavuşmuş ve 14 Şubat 1985 tarihinde çıkarılan 3152 sayılı Kanun ile bu yeni yapıya süreklilik kazandırılmıştır.⁸⁷

2.1.1.2. Emniyet Komisyonu

Emniyet Komisyonunun yapısı ve görevi Emniyet Teşkilatı Kanununun 2. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre Emniyet Komisyonu, İçişleri Bakanı'nın başkanlığında Genelkurmay Başkanlığı'ndan bir temsilci, Emniyet Genel Müdürü, Jandarma Genel Komutanı ve Bakanlıkça seçilecek gereği kadar müfettiş ve validen oluşur. Emniyet Komisyonu, Ankara'da bulunan üyeleri ile her ay, genel müfettiş ve valilerin katılımı ile de en az senede bir defa İçişleri Bakanı'nın gerekli gördüğü zamanlarda toplanır ve "memleketin umumi emniyet ve asayiş işlerini tetkik ile istişari mütalaasını" bildirir.⁸⁸

2.1.2. Taşrada

Türkiye'de iç güvenlik yapılanmasını sağlamak için taşraya yönelik olarak içişlerine bağlı taşra teşkilatı oluşturulmuştur. Taşradaki iç güvenlik yapılanması olağanüstü hal bölge valiliği, iller ve ilçeler bazında aşağıda ele alınmıştır.

2.1.2.1. Olağanüstü Hal Bölge Valiliği

Olağanüstü hal bölge valiliği konusu incelendiğinde, yine konuyla ilgili anayasal düzenlemeler görülmektedir. Sözü geçen konu için anayasada 126. Maddede geçen tanımlamaya göre "Kamu hizmetlerinin görülmesinde verim ve

⁸⁷ www.icisleri.gov.tr, Erişim Tarihi: 28.06.2012

⁸⁸ www.mevzuat.adalet.gov.tr, Erişim Tarihi: 28.06.2012

uyum sağlamak amacıyla, birden çok ili içine alan merkez idare teşkilatı kurulabilir" esasını getirmiştir. Olağanüstü hallerle ilgili düzenlemeler yine Anayasamız 121. Maddesi içerisinde ifade edilmektedir⁸⁹.

Doğan (2010) çalışmasında, olağanüstü hal bölge valiliğinin kurulmasının özellikle ülkemizin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde meydana gelen çeşitli terörist hareketlerine karşı mücadele etmek için meydana getirilen sıkıyönetim uygulamasının 19.07.1987 tarihinde kaldırılmasından sonra geliştiğini belirtmektedir. Ayrıca sıkıyönetim uygulamalarının yerine Olağanüstü Hal Bölge Valiliği kurulması, Anayasanın 121. Maddesinde yer almakta olup, adı geçen valiliklerin kurulması için Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.⁹⁰

2.1.2.2. İllerde

İllerdeki Kolluk makamları incelendiğinde, en yetkili kolluk makamının valilik olduğu görülmektedir. Gerek anayasamızda belirtildiği gerekse il İdaresi Kanununda belirtildiği şekliyle illerin idaresinin yetki genişliği esasına dayanarak valilere verildiği görülmektedir.

Valiler, hem yasal makam olmaları nedeniyle hem de idari makam olmaları nedeniyle, geniş bir yetki aralığına sahiptirler. Valiler yönettikleri illerin idaresinde, devletin her biriminin her kademesinin temsili ile sorumludurlar. Dolayısıyla illerin yönetimi bakımından ve kamu düzeninin sağlanması bakımından tüm önlemleri ve alınması gereken tüm kararların verilmesi ile yetkilendirilmektedirler. İç güvenlik açısından ise, gerek asayişin sağlanması açısından gerekse de kamu düzeninin sağlanması açısından tüm emir mekanizması yine valilik kanalıyla harekete geçmektedir.⁹¹

⁸⁹ DOĞAN, F., a.g.e., s.27

⁹⁰ DOĞAN, F., a.g.e., s.27

⁹¹ DOĞAN, F., a.g.e., s.28

Böylesine yetki ve sorumluluklarla donatılmış en büyük mülki amirin görevlerini incelemek gerekirse;⁹²

a) Sorumluluğu altındaki ilde bulunan bütün genel ve özel kolluk kuvveti teşkilatlarının amiri sıfatıyla suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumak için gereken tedbirleri almak,

b) Devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerinin istihdamını sağlamak,

c) Memleketin sınır ve kıyı emniyetini sağlamak ve sınır ve kıyı emniyetiyle ilgili bütün işleri, yürürlükte bulunan hükümlere göre olmasını sağlamak,

d) Yönetimindeki il sınırları içinde huzur ve güvenliği, kişi dokunulmazlığını, tasarrufa müteallik emniyeti ve kamu esenliğini sağlamak,

e) Jandarma, polis, gümrük muhafaza ve diğer özel kolluk kuvvetlerinin bütün ast ve üstlerinin il içine munhasır olmak üzere geçici veya sürekli olarak yerleştirilmelerini sağlamak

f) İlde bulunan kolluk kuvvetlerinin yetersiz kalması durumunda ve gerek duyulması durumunda İçişleri Bakanlığından ve gerekirse Jandarma Genel Komutanlığının veya Kara Kuvvetleri Komutanlığının sınır birlikleri dahil olmak üzere en yakın kara, deniz ve hava birlik komutanlığından mümkün olan en hızlı vasıtalar ile müracaat ederek yardım istemek. (Olayların niteliğine göre istenen askerî kuvvetin çapı, vali ile koordine edilerek askerî birliğin komutanı tarafından, görevde kalış süresi, askerî birliğin komutanı ile koordine edilerek vali tarafından belirlenir.)

g) Devlete, özel idareye, belediye ve köylere ait olan veya bunlara bağlı bulunan veya bunların gözetim ve denetimi altında iş gören daire ve müesseselerle diğer bütün gerçek ve tüzel kişiler tarafından işletilen mali, ticari, sınai ve iktisadi müesseseler, işletmeler, ambarlar, depolar ve sair uzman, fen adamı, teknisyen, işçi gibi personel bulunduran yerlerin devlet ve

⁹² http://mevzuat.meb.gov.tr/html/7236_5442.html, Erişim Tarihi: 10.07.2012

memleket emniyet ve asayışı ve iş hayatının düzenlenmesi bakımından denetimini ve gözetimini sağlamak,

h) Valiler, halkın her türlü askerlik muameleleri hakkındaki müracaat ve şikayetlerini kabul etmek ve varsa sorunların çözümü için gereken birimlere talimat göndererek problemlerin çözümünü sağlamakla görevlendirilmişlerdir.

2.1.2.3. İlçelerde

Tabi olunan yasalar gereği gerek illerde gerekse de ilçelerde kişiye bağlı olan önleyici kolluk yetkisinin bizzat o yerin en büyük mülki amiri tarafından kullanılması gerekmektedir.⁹³

Ayrıca "Emniyet ve Asayiş İşlerinde İl, İlçe ve Bucaklardaki Jandarma ve Emniyet Ödevlerinin Yapılması ve Yetkilerinin Kullanılması Suretini ve Aralarındaki Münasebetleri Gösterir Yönetmelik" ait 3. Maddenin (a) bendinde "il, ilçe ve bucakların emniyet ve asayişinden doğrudan doğruya vali, kaymakam ve bucak müdürleri sorumludurlar. Bunların icra vasıtaları jandarma kumandanları, emniyet müdür, amir veya memurlarıdır" şeklinde kesin bir ifade görülmektedir. Bu yasal dayanaklardan hareketle ilçelerde iç güvenlik teşkilatının başı olarak kaymakamların görevlendirildikleri görülmektedir.

İlçelerin en büyük mülki amirleri olarak geniş yetkilerle donatılmış kaymakamların iç güvenliğin sağlanması açısından kendilerine verilen görevleri incelemek gerekirse;⁹⁴

a) Kaymakam, ilçe sınırları içinde bulunan genel ve özel kolluk kuvvet ve teşkilatının amiridir;

b) Yönetimi altındaki ilçede suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenliğini korumak için gereken tedbirlerin alınmasını sağlamak,

⁹³ YÜCEDAL, M. C., **Büyükşehirlerde Merkez İlçelerin Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Sorunlar**, Türkiye İdarecinin Sesi Dergisi, Ocak-Şubat: 41-45, 2011

⁹⁴ http://mevzuat.meb.gov.tr/html/7236_5442.html, Erişim Tarihi: 10.07.2012

c) İlçede huzur ve asayişin sağlanması amacıyla devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerinin istihdamını sağlamak,

d) Her türlü kanun, tüzük, yönetmelik ve hükümet kararları hükümlerinin yürütülmesini sağlamak,

e) Memleketin sınır ve kıyı emniyetiyle ilgili gereken bütün işlerin yürütülmesini sağlamak,

f) Yönetimi altındaki ilçe sınırları içerisinde huzur ve güvenliği, kişi dokunulmazlığını, tasarrufa mütaallik emniyeti ve kamu esenliğini sağlamak,

g) Kaymakam, valinin tasvibiyle ilçe genel ve özel kolluk kuvvetleri mensuplarının gerek görüldüğünde geçici veya sürekli olarak yerlerinin değiştirilmesini sağlamak;

h) İlçe bünyesinde yer alan kolluk kuvvetlerinin yeterli olamayacağı olayların oluştuğu görülürse en yakın birimlerden gereken yardımın gelmesini sağlamak,

ı) İlçede bulunan ve gerek kamu gerekse özel bütün işletmelerin devlet ve memleket emniyet ve asayiş ve iş hayatının düzenlenmesi bakımından denetimini ve gözetimini sağlamakla görevlendirilmişlerdir.

2.2. Kolluk Personeli

Türkiye'deki kolluk kuvvetleri, içişleri bakanlığına bağlı ve başbakanlık talimatıyla görev yapmaktadır. Özel kolluk, genel kolluk ve genel kolluğa yardımcı kolluklar adı altında incelenen kolluk kuvvetlerinin personeli aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür⁹⁵

- **Türk Polis Teşkilatı (şehirsel);** Genellikle şehir merkezlerinde iç güvenliğin sağlanmasından sorumlu birim,

- **Jandarma (kırsal);** İkili iç güvenlik sistemlerinde taşra ve kırsal bölgelerin iç güvenliğinin sağlanmasından sorumlu birim,

⁹⁵ DOĞAN, F., a.g.e., s.31

- **Milli İstihbarat Teşkilatı (istihbaratsal);** İç güvenliğin sağlanmasında istihbarat hizmetini sağlamakla görevlendirilen birim,
- **Gümrük Muhafaza (gümrüksel);** Gümrük kapılarının güvenliğinden sorumlu birim,
- **Sahil Güvenlik (denizsel);** Ülkede denizlerin ve kıyıların güvenliğinden sorumlu olarak görev yapan birim,
- **Orman Muhafaza (ormansal);** Sahip olunan ormanlık alanların korunmasından sorumlu birim olarak ayırmak mümkündür.

Yukarıda sayılan birimlere ek olarak geçici köy korucusu ve belediye zabıtası olmak üzere iki yerel kolluk kuvvet daha görev yapmaktadır.

2.2.1. Genel Kolluk

Polis ve jandarma teşkilatları genel kolluk olarak tabir edilen grubu oluşturan en temel iki birimdir. Bu iki birim genel kolluğun temelini oluşturmakla birlikte, kamu güvenliğinin oluşturulabilmesi için kendi bünyelerinde kurulan teşkilat mekanizmalarına göre yönetilip yetkilendirilmektedirler.⁹⁶

Genel kolluk ile ilgili en geniş tanımlama Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Yönetmeliğinin 3. maddesine göre yapılmaktadır. Bu maddeye göre genel kolluk, kamu düzeninin sağlanması amacıyla, emniyet, asayiş ve verilen diğer görevlerin yerine getirilmesini yürüten silahlı bir kuvvet olan jandarma ve polisten oluşmaktadır.⁹⁷ Yine Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 3. Maddesinde Jandarma ve Polis genel kolluk olarak gösterilmektedir.⁹⁸

Yukarıdaki ifadelerden anlaşılacağı gibi genel kolluk jandarma ve polis birliklerinden oluşmaktadır. Ancak zaman içerisinde çeşitli yasal düzenlemelerle

⁹⁶ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.17

⁹⁷ BAKICI, S., **Kolluk Mevzuatı**, Adalet Yayınevi, s.412, Ankara, 2000

⁹⁸ www.egm.gov.tr., Erişim Tarihi: 29.06.2012

birlikte bu birimlere ek olarak sahil güvenlik birimlerinin de genel kolluk yapılanmasına dahil edilmesinde fayda görülmektedir.⁹⁹

2.2.2. Özel Kolluk

Özel kolluk birimi, jandarma ve polis teşkilatları dışında kalıp, özel kanunlar ile kurulabilen, kurulduğu hizmet alanlarında temel görevi güvenliği sağlamak olan kolluk kuvvetleri olarak tanımlanmaktadır. Özel kolluk kuvvetlerinin görevleri kendisi için düzenlenmiş yasalarla sınırlı olup, yine aynı yasalarla silah taşıma yetkisine de sahiptirler. Bununla birlikte genel kolluğun ilgilenmesi gereken bir olay oluştuğunda bu birlikler gelene kadar, olayları inceleme ve gereken koruma önlemlerini alma görevi de yine özel kolluklarındadır.¹⁰⁰

Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nin 3. Maddesinde özel kolluk birimleri, yetkili diğer kamu tüzel kişilerince, özel kanunlar çerçevesinde kurulup teşkilatlandırılan, kendi hizmet alanında güvenliği sağlamak amacını taşıyan ve kendi kanunlarına göre silah taşıma ve kullanma yetkisine sahip, jandarma ve polis dışındaki kolluk kuvvetleri olarak tanımlanmaktadır.

Özel kolluk birimlerinin başındaki özel ifadesi, herhangi bir özel mülkiyet ya da özel kuruluş olarak ifade edilmemektedir. Özel kolluk ifadesinde kastedilen husus devlet tarafından kurulup yönetilen ve özellikleri olan kuruluş olmasıdır. Burada yanlısamları önlemek amacıyla Mutlu (2006), çalışmasında kamu özel kollukları ifadesinin kullanımının daha doğru olacağını ifade etmektedir.¹⁰¹

Belediye zabıtalrı, köy kolluk görevlileri, orman kolluk görevlileri, tarım kolluk görevlileri, hayvan kolluk görevlileri, gümrük ve çevre kolluk görevlileri, özel idari kolluk görevlileri olarak faaliyette bulunmaktadırlar.¹⁰²

⁹⁹ MUTLU, Ö., **Kamu Düzeninin Sağlanması Jandarma - Polis İlişkileri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, s. 11, 2006

¹⁰⁰ DOĞAN, F., a.g.e., s.33

¹⁰¹ MUTLU, Ö., a.g.e., s.12

¹⁰² HÜNLER, A., a.g.e., s.40

2.2.3. Genel Kolluğa Yardımcı Kuruluşlar

Yardımcı kolluk olarak da adlandırılan genel kolluğa yardımcı kuruluşlar, genel ve özel kolluk görevlilerinin bulunmadığı yerlerde ve zamanlarda kolluk görevini yerine getirmekle görevlendirilmiş kurum ve kuruluşlar olarak ifade edilmektedir. Özellikle genel kolluk kuvvetlerine yardımcı olan bu kolluk kuvvetlerini sıralamak gerekirse;¹⁰³

- Çarşı ve Mahalle Bekçileri,
- Köy Muhtarları,
- Köy Korucuları,
- Çiftçi Mallarını Koruma Bekçileri,
- Kır Bekçileri,
- Gemi Kaptanları olarak bir ayırım ortaya çıkmaktadır.

Başka bir çalışmada da genel kolluğa yardımcı kuruluşlar ikili bir ayrıma göre açıklandığı görülmektedir. Buna göre genel kolluğa yardımcı kuruluşlar, asıl görevi kolluk faaliyeti olmamasına rağmen kolluk görevlilerinin bir kısmı ile sonradan sorumluluk verilmiş kamu görevlileri ile yardımcı kolluk görevlileri olarak iki farklı grupta sınıflandırılmaktadır. Kendisine kolluk yetkisi verilmiş kamu görevlerine verilen kolluk görevlerinden en başta geleni sanıkların ve firari mahkûmların yakalatırılması, suçluların resmi makamlara ihbarıdır. Gemi Kaptanları ile TCDD personelini bu kategori içerisinde düşünmek gerekmektedir.¹⁰⁴

Direkt olarak genel kolluğa yardımcı olmakla görevlendirilmiş olan yardımcı kolluk sınıfının altında çarşı ve mahalle bekçileri ile köy muhtarlarının da bulunduğu görülmektedir. Çarşı ve Mahalle Bekçi Teşkilatı, buldukları bölgelerin en büyük mülki amirlerin emrinde, genel kolluğa yardımcı olarak faaliyet gösteren silahlı bir kuruluştur. Bununla birlikte bekçi kuruluşları eğer Emniyet Teşkilatı bulunan yerlerde konuşlandırılmış ise bekçi kuruluşlarının mesleki amiri, polisin ilçedeki en

¹⁰³ KUYAKSİL, A. ve TİYEK, M., **Türkiye'de Güvenlik Hizmeti Olarak Özel ve Gönüllü Güvenlik**, Polis Dergisi, Sayı:5, s.65-94, 2003

¹⁰⁴ DOĞAN, F., a.g.e., s.33

büyük amiri olmaktadır. Ancak bekçi kuruluşları eğer Jandarmanın görev sahasında çalışan belediye sınırları içerisinde ise meslek amiri bu sefer İlçe Jandarma Birlik Komutanı olmaktadır. Bekçilerin iç güvenlik görevlerinde en temel özellikleri gece mesaisine tabi olmalarıdır.¹⁰⁵

2.3. Polis Teşkilatı

İç güvenlik sistemlerinin temel taşını oluşturan ve gerek devletin önemli bir gücünü temsil eden gerekse de toplumların güvenliğinden ve huzurunun sağlanmasından temel sorumlu birim olarak faaliyet gösteren polis teşkilatı ülkemiz sınırları içerisinde de en önemli birim olarak görülmektedir.

2.3.1. Polis Kavramı

Düzenlerini önceleri kendileri sağlayan toplulukların devlete dönüşmesiyle de düzeni sağlayan kuruluşlar ortaya çıkmıştır. Polis kavramı Yunanca şehir anlamını taşımaktadır. Günümüz anlamına yakın şekliyle şehir devletindeki yönetim ilişkilerini, iç huzuru ve işleyişi düzenleyen yasaların tamamına polis denilmekteydi. Fransa'da 15. yy. kraliyet fermanlarında tercihen kamu düzenini sağlamaya yönelik kurum şeklinde daraltılmış olarak kullanılmıştır. Eski Yunan düşünürlerinden Platon ve Aristo'ya göre, polis kavramının ortaya çıkışı, siyasal kurumların ve hukukun doğuşu ile birlikte görülmektedir. Bununla birlikte kurulan bütün güvenlik birimlerinin ortak amacı sistemin devamını sağlamak, düzeni korumaktır.¹⁰⁶

2559 sayılı PYSK ile hem polis kavramının tanımı yapılmış hem de görev ve yetkileri ortaya konulmuştur. Söz konusu yasaya göre polis; "*Asayiş, amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz ve can vs. malını muhafaza ve ammenin istirahatını temin eder. Yardım isteyenlerle yardıma muhtaç*

¹⁰⁵ DOĞAN, F., a.g.e., s.35

¹⁰⁶ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.35

olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerin kendisine verdiği vazifeleri yapar. ¹⁰⁷

Bireylerin temel gereksinimleriyle doğan polis birimi, tarihsel süreç ve devletlerin kendi dinamikleri ile zaman içerisinde değişikliklere uğramıştır. İç güvenlik birimleri uzun bir dönem boyunca askeri teşkilatlar bünyesinde yapılan kurumlar olarak yer almışlardır. Buna en somut örnek, ülkemizdeki polis teşkilatının gelişim sürecidir. 1845'te kuruluşuna değin, askeri birimlerin içinde bir kurum olarak yerini almıştır.¹⁰⁸

Ancak, modern devlet yapılanmasındaki kurumlar ve yetkiler düzenlemesi çok daha geniş ve ayrıntılı olarak oluşturulmaktadır. Bu bağlamda polis kurumlarının ayrı yapılar şeklinde, kendi nesnel biçimlerine ulaşması mümkün olmaktadır. Buradan hareketle, Polis kurumunun, yasalar tarafından fiziksel güç kullanma yetkisinin verildiği ve bu güç kullanımının ortak amaçlar için kullanılması şartının getirildiği kamu kuruluşu olarak tanımlanması gerekmektedir.¹⁰⁹

Polislik kavramı, yaşamı, toplumu, devleti ve organlarını tehlike altına alan ve tehdit eden her türlü tehlikeyi ve karışıklıkları önlemek için yürütülen hizmet olarak ifade edilmektedir. Bunun yanında kendisine verilen bütün yetkileri aynı zamanda kamuda yürütülen bütün hizmetlerin düzenli olması için de kullanan bir birimdir.¹¹⁰

Diğer bir ifade ile polis kavramı, temel hatlarıyla birlikte "teşkilat", "fonksiyon" ve "personel" olmak üzere üç farklı anlamda da kullanılabilir. Ayrıca hangi anlamıyla kullanılırsa kullanılsın polislik, genel kabul gören tanım ile birlikte öncelikle toplumsal düzeni koruyan bir kurum olarak ifade edilmektedir.¹¹¹

Polis, 1983 yılında çıkarılan 176 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye dayanılarak İçişleri

¹⁰⁷ Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu, Md. 1

¹⁰⁸ ALYOT, H., a.g.e. s.16

¹⁰⁹ BAL, M., **Modern Devlet ve Güvenlik**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, s.17, İstanbul, 2003

¹¹⁰ ONAR, S.S., **İdare Hukukunun Umumi Esasları**, s.1476, İstanbul, 1966

¹¹¹ AYDIN, A. H., **Polis Meslek Hukuku**, Doğu Matbaası, s.5, Ankara, 1996

Bakanlığı'na bağlı EGM bünyesinde ve taşrada vali ve kaymakamlara bağlı il ve ilçe müdürlükleri eliyle örgütlenmiştir. Polis birimi personeli, genel yasa olan 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre Emniyet Hizmetleri Sınıfı'na mensup devlet memuru olarak ifade edilmektedir. Polis ayrıca taşrada adli görevler nedeniyle Cumhuriyet Savcısı'nın da bağlı olarak görev yapmaktadır.¹¹² Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 2012 verilerine göre, emniyet birimlerinde toplam görevli sayısı 240 bin 447 olarak açıklanmaktadır. Ayrıca teşkilatta halen 1281 kişilik 1. sınıf emniyet müdürü, 843 kişilik 2. sınıf emniyet müdürü, 1375 kişilik 3. sınıf emniyet müdürü ve 2413 kişilik 4. sınıf emniyet müdürü kadrosunun dolu olduğu ifade edilmektedir. 197429 polis memurunun görev aldığı teşkilatta halen 228465 kişi emniyet hizmetleri birimlerinde görev almaktadır.¹¹³

Polis yetkileri konusundaki açıklık ise 04.07.1934 tarih ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun ilgili maddelerinde ortaya konmaktadır. Kanun'un birinci maddesi "polis asayiş amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur ve halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatını temin eder" ifadesiyle açıklanmaktadır. Dolayısıyla polis ülke çapında kamu düzeninde oluşan her türlü bozulmaya, aksamaya müdahale etmekle görevli ve yetkili kılınmaktadır. Polisin bu görev ve yetkisi genel idari kolluk olarak tanımlanmasının nedenidir. Polis, yetki alanı içinde olmak kaydıyla, genel yetkili ve görevli olarak kabul edilmektedir.¹¹⁴

2.3.2. Polis Teşkilatının Yapısı

Türkiye'de Polis Emniyet Teşkilatının kurulması amacıyla 4 Haziran 1937 tarih ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu yayımlanmış ve bu kanunla birlikte teşkilat çalışmaya başlamıştır. Bununla birlikte polis teşkilatına görev ve yetki veren temel kanun da 4 Temmuz 1934 tarih ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyetleri

¹¹² HÜNLER, A., a.g.e., s.37

¹¹³ www.egm.gov.tr., Erişim Tarihi: 16.07.2012

¹¹⁴ HÜNLER, A., a.g.e., s.38

Kanunu olarak bilinmektedir. Bu iki temel kanun ile birlikte Emniyet Teşkilatına farklı konu ve alanlarda görev ve yetki veren birçok kanun bulunmaktadır.¹¹⁵

Şehirlerin ve kasabaların temel kolluk kuvveti olarak polisler görev yapmaktadır. Polis Vazife ve Selahiyetleri Kanununun 2. maddesi, polisin sorumlu olduğu bölgede, kamu düzeninin ve kamu güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olduğunu açıklamaktadır. Bununla birlikte polis teşkilatının önleyici kamu hizmetlerini yerine getirebilmek diğer bir ifadeyle suç işlenmesini engellemek ve diğeri ise işlenmiş olan bir suç varsa bu suç hakkında kanunlarda yazılmış olunan görevleri yapmak gibi iki temel görevi bulunmaktadır.¹¹⁶

Türk polisinin hizmet sahasına göre teşkilatlanması üçlü bir ayırım ile ele alınabilir. Bunlar merkez teşkilatı (Ankara'daki Emniyet Genel Müdürlüğü merkez teşkilatı ve bağlı birimleri), Taşra teşkilatı (il emniyet müdürlükleri, ilçe emniyet müdürlükleri veya amirlikleri, karakollar vs.) ve yurtdışı teşkilatıdır.¹¹⁷

Polisin bu şekilde teşkilatlanması 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nda düzenlenmiştir buna göre; polisin hizmet sahasına göre teşkilatlanması şu şekilde özetlenebilir:

a. Merkez Teşkilatı

(1) Bağlı Birimler

(2) Bölge Kuruluşları

b. Taşra Teşkilatı

(1) İl Teşkilatı

a) Özel Statülü İl Emniyet Müdürlükleri

b) A Statülü İl Emniyet Müdürlükleri

c) B Statülü İl Emniyet Müdürlükleri

d) C Statülü İl Emniyet Müdürlükleri

¹¹⁵ DOĞAN. F., a.g.e., 38

¹¹⁶ www.egm.gov.tr, Erişim Tarihi: 01.07.2012

¹¹⁷ AYDIN, A. H., a.g.e., s.6

(2) İlçe Teşkilatı

a) İlçe Emniyet Müdürlükleri (Normal, merkez ilçe)

b) İlçe Emniyet Amirlikleri (A,B, Merkez tipi)

(3) Karakol Teşkilatı (A,B tipi)

(4) Bucak Teşkilatı (Bucak Emniyet Komiserliği)

(5) Hudut Kapısı Teşkilatı

a) Şube Müdürlüğü

b) Emniyet Amirliği (A,B,C tipi)

(6) Serbest Bölge Teşkilatı (Serbest Bölge Emniyet Amirliği)

c. Yurtdışı Teşkilatı

(1) Emniyet Ataşelikleri

(2) Emniyet Müşavirlikleri

Tablo 3: Emniyet Genel Müdürlüğü Teşkilat Tablosu¹¹⁸

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
Merkez Teşkilatı	Taşra Teşkilatı		Yurtdışı Teşkilatı
Teftiş Kurulu Başkanlığı	Doğrudan Merkeze Bağlı	Polis Moral Eğitim Merkezi Müdürlüğü	Emniyet Müşavirlikleri
Hukuk Müşavirliği	Polis Akademisi Başkanlığı	Kriminal Polis Lab. Müdürlüğü	Emniyet Ataşelikleri
Daire Başkanlıkları	Polis Koleji Müdürlüğü	İl ve İlçe Taşra Teşkilatı	
Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü	PMYO Müdürlüğü	İl Emniyet Müdürlüğü	
Özel Kalem Müdürlüğü	POMEM Müdürlüğü	İlçe Emniyet Müdürlüğü	
Trafik Araştırma Merkezi Müdürlüğü	Polis Eğitim Merkezi Müdürlüğü	İlçe Emniyet Amirliği	

Tablo 3 incelendiğinde, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde merkez teşkilatı, taşra teşkilatı ve yurt dışı teşkilatı olmak üzere üç farklı birim çerçevesinde faaliyette bulunduğu görülmektedir.

¹¹⁸ http://www.egm.gov.tr/icerik_detay.aspx?id=214, Erişim Tarihi: 15.04.2012

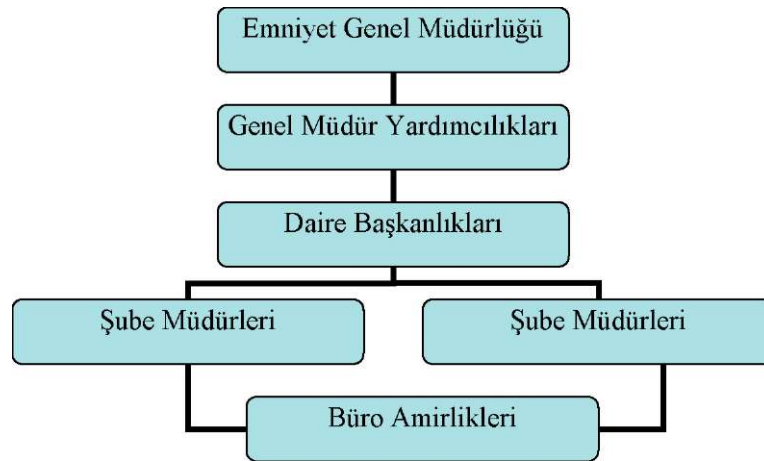
2.3.3. Polisin Teşkilatlanması

Polis teşkilatı, Emniyet Genel Müdürlüğü olarak, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı ile birlikte kurulmuş olan ve ülkemizin iç güvenliğinin sağlanmasında temel birim olarak görev yapan kurumdur.¹¹⁹ Polis biriminin bağlı olduğu temel kanun Emniyet Teşkilatı Kanunudur. Bu kanunda yer alan 16. maddeye göre Emniyet Genel Müdürlüğü, hizmet verdikleri bölgelere göre, Tablo 3'te de görüldüğü gibi Merkez Teşkilatı, Taşra Teşkilatı ve Yurt Dışı Teşkilatı olarak üç farklı şekilde teşkilatlandırılmıştır.

2.3.3.1. Merkez Teşkilatı

Türk Emniyet Teşkilatı'nın merkez kurumu olan Merkez Teşkilatı, ülkemiz Başkenti Ankara'da bulunmaktadır. Merkez Teşkilatı'nda kurumun personeli ilgili bütün işlemler yürütülmekte olup emir komuta zincirinin başlangıç noktası olarak burası tayin edilmiştir. Merkez Teşkilatı'nın yapılanması incelendiğinde merkeze bağlı ve farklı işlerden sorumlu çeşitli alt birimler göze çarpmaktadır. Daire Başkanlıkları, Şube Müdürlükleri bu birimler arasında yer almaktadır. Tablo 4'te Merkez Teşkilatının Yapısı yüzeysel olarak görülmektedir.

Tablo 4. Merkez Teşkilatı Yapısı¹²⁰

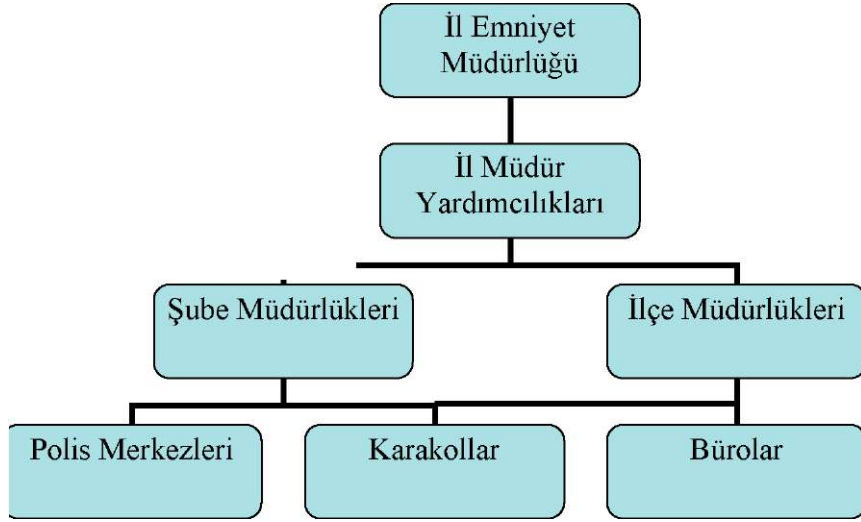
¹¹⁹ FINDIKLI, S., **Türk Emniyet Teşkilatının Atama Politikalarının Analizi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.38, Ankara, 2008

¹²⁰ ÇEVİK, H. H., **Polis Teşkilatında Performans Yönetimi**, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 2, s.238, 2002

2.3.3.2. Taşra Teşkilatı

Taşra teşkilatları her ne kadar yapı itibariyle bağımsız birimler olarak görev yapsalar da Türkiye'deki merkeziyetçi yönetim anlayışı nedeniyle Merkez Teşkilatı ile sürekli iletişim içerisinde görevlerini yerine getirmektedirler. Taşrada bulunan bütün emniyet müdürlüklerindeki şubelerin Genel Müdürlükte de karşılıkları bulunmaktadır. Dolayısıyla taşradaki bu birimlerde yapılan her işin Genel Müdürlükteki karşılığı olan daire başkanlıklarına raporlar şeklinde bildirilmesi gerekmektedir. Bu bildirim amacını ise hem kontrol mekanizmasının çalıştırılması hem de gelecek güvenlik politikalarının oluşturulması için gereken istatistikî verilerin sağlanması olarak belirtilmektedir. Tablo 5'te taşra teşkilatının yapılanması görülmektedir.

Tablo 5. Taşra Teşkilatı Yapısı¹²¹

2.3.3.3. Yurtdışı Teşkilatı

Emniyet Teşkilatımızın yurt dışı yapılanması incelendiğinde özellikle Avrupa Birliği üye ülkeler çevresinde bir yapılanma dikkat çekmektedir. Türk Polis Teşkilatı, bağlı olduğu Emniyet Teşkilatı Kanununda yer alan ilgili madde gereğince

¹²¹ ÇEVİK, H. H., a.g.e., s. 239

Yurt Dışında da gerekli gördüğü durumlara müdahil olabilmek amacıyla yurt dışı teşkilatları kurmaya yetkilendirilmektedir. Bu bağlamda Almanya, Avusturya, Hollanda, İtalya gibi Avrupa Birliği üye ülkeler arasında önemli sayılan merkezlerde 2000'li yıllardan itibaren olmak kaydıyla en az birer temsilcilik kurulduğu görülmektedir.

2.3.4. Polis Teşkilatının Personeli

Polis birimlerinde görev yapan personeller, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde;

- Emniyet Hizmetleri,
- Genel İdare Hizmetleri,
- Teknik Hizmetler,
- Eğitim ve Öğretim Hizmetleri,
- Sağlık Hizmetleri,
- Yardımcı Hizmetler,
- Sözleşmeli Personel
- Sürekli İşçi kadrolarında çalıştırılmaktadırlar.

Bununla birlikte Emniyet Teşkilatının ana görevlendirilmesi olan Emniyet Hizmetleri de kendi içerisinde "yönetici kadro" ve alt kadro olarak ikiye ayrılmaktadır. Yönetici kadro, kısım amirleri ve müdürlerden oluşurken alt kadro personeli de polis memurlarından oluşmaktadır.¹²² Ayrıca Emniyet teşkilatı rütbe ve bekleme süreleri Tablo 6'da verilmektedir.

¹²² DOĞAN, F., a.g.e., s.42

Tablo 6: Emniyet Teşkilatı Rütbe ve Bekleme Süreleri¹²³

RÜTBE	EN AZ BEKLEME SÜRESİ
Polis Memuru	-
Komiser Yardımcısı	4 Yıl
Komiser	4 Yıl
Baş komiser	3 Yıl
Emniyet Amiri	4 Yıl
4.Sınıf Emniyet Müdürü	3 Yıl
3.Sınıf Emniyet Müdürü	3 Yıl
2.Sınıf Emniyet Müdürü	3 Yıl
1. Sınıf Emniyet Müdürü	Yaş Haddi
Sınıf Üstü Emniyet Müdürü	Yaş Haddi

Eğitim açısından polis teşkilat incelendiğinde; emniyet teşkilatının orta ve üst kademe yönetici personelinin yetiştirmek amacıyla kurulan ve 2001 yılında kabul edilen bir kanunla üniversiteye dönüştürülen 4 yıllık yüksek öğretim veren Polis Akademisi mevcut bulunmaktadır. Dolayısıyla emniyet teşkilatının amir kadrosu 4 yıllık lisans eğitimi veren Polis Akademisinde eğitim ve öğrenim görmektedir. Emniyet teşkilatının çoğunluğunu oluşturan polis memurları ise Polis Akademisi'ne bağlı 2 yıllık ön lisans eğitimi veren Polis Meslek Yüksek Okulları'nda yetiştirilmektedir. Bu aşamaya gelene kadar ise polis memuru yetiştiren ve polis

¹²³ www.polislik.net, Erişim Tarihi: 17.06.2012

okulu olarak tabir edilen eğitim-öğretim kurumlarının kurumsal bir yapısı olmamış, eğitim süresi 9 ay gibi kısa bir süreden oluşmuş ve belirli bir standart yakalanamamıştır. Ancak oluşturulan 2 yıllık PMYO ile birlikte eğitimde standart oluşturmak üzere bir adım atıldığı söylenebilir. Diğer taraftan son süreçte 4 yıllık üniversite mezunlarından sınavla polis memurluğuna alım gerçekleştirilmekte, sınavı kazananlar Polis Meslek Eğitim Merkezleri'nde (POMEM) 6 ay süreli bir eğitime tabi tutulmakta ve sonrasında da mesleğe başlamaktadırlar. Ayrıca Emniyet Teşkilatı bünyesinde istihdam edilen personele yönelik hizmet içi eğitimler çalışma hayatı boyunca devam etmektedir.¹²⁴

Polis kuvvetleri için farklı açıklamalar olmakla birlikte temel olarak Emniyet Teşkilat Kanununda *Polis, silahlı icra ve inzibat kuvvetidir* ifadesi yer almaktadır. Ayrıca yine aynı kanunda polislerin dağılımları Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 7. Polis Birlikleri Yapısı¹²⁵

¹²⁴ DOĞAN, F., a.g.e., s.43

¹²⁵ Emniyet Teşkilatı Kanunu

Polis birliklerinin Emniyet Teşkilat Kanununu ilgili maddeleri gereğince, iki kısımdan meydana geldiği ve üniformalı polis ve sivil polis olarak ayrıştırıldığı görülmektedir. Bu ayrımla birlikte Üniformalı polis; vasıtalı ve vasıtasız olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Vasıtalı polis birlikleri de kullandıkları araçlara göre atlı, bisikletli, motorlu polisler olarak adlandırılmaktadırlar. Bir diğer taraftan sivil polis ise her çeşit emniyet hizmetinde üniformasız çalıştırılan polis ekipleri olarak ifade edilmektedir.¹²⁶

Bu ayrımların haricinde polis birimlerinin idari polis, adli polis ve siyasi polis olarak ta gruplandırıldığı bilinmektedir. Bu ayırımdan da anlaşılmaktadır ki polisin idari görevleri, toplumun genel düzenini sağlanmasını ve suç öncesi alınacak tüm önlemleri kapsamaktadır. Çeşitli nedenlerle işlenen suçların çözümü için yapılan ve yapılması gereken tüm çalışmalar adli görevleri içerisinde yer almaktadır. Bununla birlikte devletin genel emniyetine yönelik olarak alınacak tüm önlemler ise siyasi görevler düzeyinde açıklanmaktadır.

2.3.5. Polisin Görevleri

Eğer toplumsal tüm değerlerin himayesi ifadesinin ceza hukukunda bulunduğunu kabul edersek, polisin faaliyetinin kamu düzeninin korunmasında çok önemli bir yerinin bulunduğunun kabul edilmesi gerekecektir. Polis biriminin varlık nedeni olarak kamu düzeninin korunması ifade edilebilir. Polisin kamu düzeninin korunmasına matuf önleme faaliyetleri, çoğu kez kişinin temel hak ve hürriyetlerinin sınırlandırılmasına da yol açmaktadır. O nedenle, polisin üzerinde dikkatle durulacak olan görevi, en başta suçlan önleme görevidir.¹²⁷

Polisin suçlan önleme görevi, idarenin düzenleyici işlemleriyle veya kanunla sağlanabilir. Ancak, hukuk devletinde esas olan, polisin görevinin kanunla sağlanmasıdır. Bu, polis faaliyetinin kaynağının kanun olması demektir. Bu biçimde

¹²⁶ DOĞAN, F., a.g.e., s.43

¹²⁷ HAFIZOĞULLARI, Z., **İnsan Hakları, Polis Yetkisi ve Görevi**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı: 1-4, Cilt: 44, s.564, 1995

düşünenler, polis faaliyetini, ceza müeyyidesinden bağımsız olarak, kamu düzeninin sağlanması, genel güvenliğin, toplumsal barışın, genel ahlâk ve genel sağlığın korunması zımında idarî yolla ferdin hürriyetinin sınırlandırılmasını sağlamaya matuf faaliyetler olarak algılamaktadırlar. Ancak, unutmamak gerekir, polis faaliyeti, kuramsal olmaktan çok, pratik faaliyetlerdir. Bundan ötürü, polis faaliyetinin kapsamını ve sınırlarını, ihtiyaçlarına göre, her ülkenin kendi kanunu belirlemektedir.¹²⁸

Polis teşkilatının yerine getirdiği görevlere bakıldığında günümüz itibariyle idari görevler, adli görevler, siyasi görevler ve trafik görevlerinden oluşan dört ana başlık ortaya çıkmaktadır.

2.3.5.1. İdari Görevler

Emniyet Genel Müdürlüğünde belirtilen açıklamaya göre, ülkemizde kamu düzeninin sağlanması için gereken her türlü kanun, emir ve yaptırımların uygulanmasını sağlayan ve daha suç oluşmadan önce gereken her türlü önlemi alan emniyet teşkilatı personeline idari polis adı verilmektedir. İdari polisin görevlerini saymak gerekirse aşağıdaki gibi bir liste karşımıza çıkmaktadır;¹²⁹

- Önleyici, koruyucu ve yardım edici görevleri yapmak için suç oluşturan unsurları göz önüne alarak o mahalde merkez, karakol, nokta, devriye ve motorlu ekipler kurmak,
- Yurt içine zararlı kişi ve maddelerin girmemesi için giriş kapılarında gerekli kontrolleri yapmak,
- Umuma açık yerlerde suçların oluşmaması için tedbirler almak,
- Ruhsatsız silahları yakalamak için aramalar yapmak,
- Genel ahlaka uygun olmayan hareketleri önlemek,
- Açılması izne bağlı yerlerden izinsiz açılanları kapatmak,

¹²⁸ HAFIZOĞULLARI, Z., a.g.e., 565

¹²⁹ www.egm.gov.tr, Erişim Tarihi:11.07.2012

- Halkı rahatsız edici hareketlerin olmamasını sağlamak,
- Toplu hareketlerin, gösteri yürüyüşlerinin, grevlerin kanun içerisinde devamını sağlamak,
- Sarhoş, alil ve acizlerin yardımına koşmak,
- Terk edilmiş çocukların ilgili müesseselere yerleştirilmesine dair hizmetleri yapmak.
- Sinema, tiyatro gibi yerlerdeki toplu çıkışlarda suçların oluşmasını önlemektir.

Bunların dışında idari polis kadrosuyla elde edilmek istenen esas durum kanunların suç saydığı fiillerin oluşmaması için önceden önlemlerin alınması olarak ifade edilmektedir. Bunu sağlamak için ise gerekenleri uygulamakta, emir ve yasaklar koymakta ve gerektiğinde kuvvet kullanarak bu faaliyetleri engellemektedir.¹³⁰

Ülkemizde suçluların kovuşturulması ve adalete teslim işlerini aynı personel üstlenmiş durumdadır. Fakat çevik kuvvet, trafik zabıtası ve sıkıyönetim halinde kamu düzenini korumakta bulunsun bulunmasın asker kişilerden oluşan birliklerin, görevlendirildiği durumlarda bu görev ve kullanılan yetkilerin büyük bölümü idari kolluğun görev ve yetkilerine girmektedir.¹³¹

2.3.5.2. Adli Görevler

Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde ve tam teşekküllü bir polis karakolu barındıran yerlerde önemli bir polis birimi olarak kurulan adli polisin çeşitli görevleri bulunmaktadır. Adli polisin biriminin kurulma amacı, suçları kovuşturmak, şüphelileri ve suç delillerini saptayarak yargı mercilerine vermektir. Adli kolluk bu itibarla "bastırıcı" bir nitelik taşır. Adli kolluk faaliyetinin konusu; kamu düzenine aykırı ve kanunlarca suç sayılan eylem ve durumların cezalandırılmasını temin etmek

¹³⁰ www.egm.gov.tr, Erişim Tarihi: 11.07.2012

¹³¹ ÖZAY, İ., "İdari Kolluk Eylemlerinde Amaç", İUHFM Doğumunun100. Yılında Atatürk'e Armağan, İUHFM, s.314-319, 1981

amacıyla suç faillerini araştırıp bulmak ve konuyla ilgilenen yetkili mercilere teslim etmektir.¹³²

Dolayısıyla; adli kolluk faaliyeti, suçları kovuşturma, suçluları ve suç kanıtlarını araştırma, bulma ve adli mercilere teslim etmek olduğundan, faaliyetinin amacı kamu düzenini bozan eylem ve davranışları bastırıcı niteliktedir.¹³³

Adli kolluk kuvvetinin esas görevi; suçu ve delilleri, suçluyu tespit etmek suretiyle adli makamların ceza fonksiyonlarına yardım etmektir. Bu bakımdan bu kolluk faaliyetinin gayesi, idari olmaktan ziyade adlidir. Bu faaliyetleri sırasında adli makamların, adli otoritelerin emri altında çalışır.¹³⁴

İki kolluk türü, ülkemiz açısından yalnız görev yönünden ayrılmıştır. Aralarındaki fark pek net değildir. Her iki kolluk hizmeti de aynı kuruluşlar ve kişiler tarafından yürütülür. Her iki faaliyeti de aynı personelin görmesi bu ayrımı daha da güçleştirmektedir. Her ne kadar uygulamada iki vazifede aynı personel tarafından görülüyor olsa da; görevlerin ayrılması büyük önem taşımaktadır.

2.3.5.3. Siyasi Görevleri

Siyasi polis, Emniyet Teşkilatı Kanununu ilgili maddesinde, "Devletin umumi emniyetine taallük eden işlerle mükellef olan kısım" olduğu yönünde açık bir ifade bulunmaktadır.¹³⁵ Bu tanımlamadan hareketle devletin bağımsızlığına ülkenin ve milletin bağımsızlığına ve de cumhuriyet ve demokrasiye karşı gelebilecek saldırılara ve tehlikelere karşı koruma sağlayan polis biriminin siyasi polis birimi olduğu söylenebilir.

Siyasi polis biriminin görevlerini incelemek gerekirse, aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:¹³⁶

¹³² DURAN, L., **İdare Hukuku Ders Notları**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, s.251, İstanbul, 1982

¹³³ KIRATLI, M., a.g.e., s.32

¹³⁴ DURAN, L., a.g.e., 251

¹³⁵ www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/712.html, Erişim Tarihi: 11.07.2012

¹³⁶ DOĞAN, F., a.g.e., s.47

- Türk Ceza Kanunu'ndaki "Devletin Şahsiyetine Karşı Cürümler" babındaki suçların araştırılması ve önlenmesi, devletin şahsiyetini ve varlığını koruyucu tedbirlerin alınması, anayasa ile belirlenmiş devlet nizamının ve cumhuriyetin korunması,
- Devlet büyüklerinin korunması ayrıca ülkemize gelen yabancı devlet başkanları ve misyon temsilcilerinin güvenliğinin sağlanması
- Pasaport verme, yurdumuza giriş ve çıkışın kontrolü,
- Vatandaşlık kanununun uygulanması, göçmen ve iltica işlemleri, yabancıların ülkemizde ikamet, seyahat ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin takibi,
- Sendika ve siyasi partilerin yasalara uygun faaliyet gösterip göstermediklerinin izlenmesi,
- Basın-yayın, film ve senaryolar ile ilgili işlemlerin yerine getirilmesi,
- Grev ve lokavtların amacına uygun olarak yapılıp yapılmadığının izlenmesi,
- Atatürk'ün şahsiyetine, ilke ve inkılâplarına karşı yürütülen faaliyetlerin izlenmesi olarak sayabiliriz.

2.3.5.4. Trafik Görevleri

Emniyet Genel Müdürlüğü Teşkilatı personelinin trafik hizmetlerinin sağlanması konusunda, trafiğin düzenlenmesi ve karayollarındaki güvenliğin sağlanmasıyla ilgili önemli görevleri bulunmaktadır. Bu görevler, 2918 sayılı karayolları trafik kanununda açıkça belirtilmektedir. Bu görevleri aşağıdaki gibi listelemek mümkündür.¹³⁷

- Karayollarının güvenliğini sağlayabilmek adına, trafikte seyreden araçlarda bulundurulması gerekli belge ve gereçleri, sürücüleri ve bunlara ait belgeleri, sürücülerin ve karayolunu kullanan diğer kişilerin kurallara

¹³⁷ <http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Trafik/KanunYonetmelikler.aspx>, Erişim Tarihi: 12.07.2012

uyup uymadığını, trafik düzenlemelerinin ve çeşitli tesislerin bu Kanun hükümlerine uygun olup olmadığını denetlemek,

- Hem duran hem de akan trafiği düzenlemek ve güvenli bir şekilde yönetmek,
- Meydana gelen her türlü trafik kazalarında trafik kaza tespit tutanağı düzenlemek,
- Gerçekleşen trafik kazalarında trafik suçu işleyenler hakkında tutanak düzenlemek, gerekli işlemleri yapmak ve takip etmek,
- Meydana gelmiş trafik kazaları sonucunda eğer varsa hastalanan veya yaralananların bakımlarını sağlayacak tedbirlerin alınmasını sağlamak ve yakınlarına haber vermek,
- Araçların tescil işlemlerini yaparak belge ve plakalarını vermek,
- Sürücülerin belgelerini vermek,
- Tüm yurt üzerinde var olan taşıtların ve sürücülerin sicillerini tutmak, bunlara ilişkin teknik ve hukukî değişiklikleri işlemek, işlettirmek, istatistiksel bilgileri toplamak ve değerlendirmek,
- Trafik ile ilgili her türlü istatistik verileri ve bilgilerini toplamak, değerlendirmek, sonuçlarına göre gereken önlemlerin alınmasını sağlamak ve ilgili kuruluşlara teklifte bulunmak,
- Hasar tazminatı ödemelerini hızlandırmak amacıyla sigorta şirketlerince istenecek gerekli bilgi ve belgeleri vermek.

2.4. Jandarma Teşkilatı

Jandarma teşkilatı, ülkemizin iki önemli genel kolluk kuvvetlerinden birisi olarak görev yapan iç güvenlik birimidir. 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile kurulmuş ve faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca Jandarma Teşkilatı, Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'na göre "polis teşkilatı bulunmayan yerlerde, il, ilçe ve bucak jandarma komutanlıkları ile Jandarma Karakol Komutanlıkları" şeklinde yapılandırılmaktadır.¹³⁸

¹³⁸ HÜNLER, A., a.g.e., s.38

2.4.1. Jandarma Kavramı

Jandarma terimi genel olarak Fransızcadan dilimize geçmiş ve Fransız idari sistemi kaynaklı bir kavramdır. Fransızca "Gendarmerie" kelimesinin Türkçe'ye geçmiş halidir. "Gens" ve "D'armes" kelimelerinin birleştirilmesiyle meydana gelmiş olup, "silahlı adamlar" demektir.¹³⁹

2803 sayılı Jandarma Teşkilatı, Görev ve Yetkileri Kanununun tanımına göre ise jandarma;

"Türkiye Cumhuriyeti Jandarması, sorumluluk alanında emniyet ve âsâyiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlayan, diğer kânun ve nizamların verdiği görevleri yerine getiren, silâhlı, askerî bir güvenlik ve kolluk kuvveti" olarak tanımlanmaktadır.¹⁴⁰

Silahlı, askeri bir güvenlik ve kolluk kuvveti olan jandarma birimi, emniyet ve asayiş ile kamu düzeninin korunmasını sağlamakta, diğer kanun ve nizamların verdiği görevleri yerine getirmektedir. Ayrıca askeri görevleri bakımından ve savaş zamanında Türk Silahlı Kuvvetleri'ne, emniyet ve asayiş işleriyle diğer görev ve hizmetlerini yerine getirme yönünden ise İçişleri Bakanlığı'na bağlı görev yapmaktadır.¹⁴¹

Bununla birlikte jandarmanın 2803 Sayılı "Jandarma Teşkilât Görev ve Yetkileri Kanunu" gereği, Jandarmanın görevleri, Mülkî, Adlî, Askerî ve Diğer Görevler olmak üzere dört ana başlık altında toplanmaktadır.¹⁴²

Türkiye'nin coğrafik yapısı ve yerleşik hayatı düşünüldüğünde jandarma personelinin görev alanının büyüklüğü görülmekte ve yaklaşık Türkiye yüzölçümünün %92'sine hizmet götürmek zorunda olduğu ifade edilmektedir. Jandarma personeli Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 25. maddesi gereğince bu

¹³⁹ AKMAN, N., **Yönetimde İç Güvenlik ve Jandarma**, Genelkurmay Basımevi, s.59, Ankara, 1991

¹⁴⁰ Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu, Md. 3

¹⁴¹ AKAY, H., **Türkiye'de Güvenlik Sektörü: Sorular, Sorunlar, Çözüm Önerileri**, Tesev Yayınları, s.18, İstanbul, 2009

¹⁴² www.jandarma.gov.tr, Erişim Tarihi: 02.07.2012

geniş görev alanı içerisinde Kanun'da belirtilen yetkileri kullanma hakkına sahiptir.¹⁴³

2.4.2. Jandarma Teşkilatının Yapısı ve Görev Sahası

Jandarma birimi, genel olarak emniyet ve asayiş ile birlikte kamu düzeninin korunmasını sağlayan, ayrıca kendisine verilen diğer yetkilerle beraber diğer kanun ve nizamların verdiği görevleri yerine getiren silahlı, askeri bir güvenlik ve kolluk kuvvetidir. Jandarma birlikleri askeri görevleri bakımından ve savaş zamanında Türk Silahlı Kuvvetleri'ne, emniyet ve asayiş işleriyle diğer görev ve hizmetlerini yerine getirme yönünden ise İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak çalışmaktadır. Jandarma genel komutanı, bu kapsamdaki görevleri bakımından İçişleri Bakanlığı'na, askeri görevlerinin dışında, örgütlenme biçimi, terfi ve sicil sistemi, personelin eğitim ve öğretimi açısından da Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı olarak çalışmaktadır.¹⁴⁴

Mülki teşkilata tabi jandarma birimleri, illerde valilerin, ilçelerde ise kaymakamların emir ve denetimi altındadır. Fakat bu denetim pratikte işlememektedir. Polis ve diğer tüm kamu personelinin "sicil amiri" vali ve kaymakamlardır; oysa jandarmanın sicil amiri Jandarma Genel Komutanlığı (JGK) üzerinden askeri otoritedir. Vali ve kaymakamlar polisler tarafından işlenen disiplin suçlarında "disiplin işlemi yapma" yetkisine sahipken, jandarma üzerinde doğrudan denetim yetkileri yoktur. Jandarma atamaları ve görev yeri değişikliklerinde valiler çok geniş yetkilerle görevlendirilmemektedirler.¹⁴⁵

Jandarma Teşkilatının kuruluş görev ve yetkilerini düzenleyen temel kanun 2803 sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanunu'dur. Bu temel kanunlar haricinde birçok kanun jandarma teşkilatına görev ve yetki vermektedir. 2803 sayılı Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Kanununun;¹⁴⁶ "Bağlılık, Konuş ve

¹⁴³ www.jandarma.gov.tr, Erişim Tarihi: 12.12.2012

¹⁴⁴ SARIİBRAHİMOĞLU, L., Savunma Sanayii, CİZRE, Ü. (ed.), **Almanak Türkiye 2005 Güvenlik Sektörü ve Gözetim**, Tesev Yayınları, s.96, İstanbul, 2006

¹⁴⁵ AKSOY, M., Jandarma, BAYRAMOĞLU, A. ve İNSEL, A. (ed.), **Almanak Türkiye 2006-2008 Güvenlik Sektörü ve Gözetim**, Tesev Yayınları, s.213, İstanbul, 2009

¹⁴⁶ www.jandarma.gov.tr, Erişim Tarihi: 02.07.2012

Kuruluş" başlıklı birinci bölümünde; "Jandarma Genel Komutanlığı, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bir parçası olup, silahlı kuvvetler ile ilgili görevleri eğitim ve öğretim bakımından Genelkurmay Başkanlığı'na, emniyet ve asayiş işleriyle diğer görev ve hizmetlerin ifası yönünden İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapmaktadır.

Jandarma, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir parçası olan Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde teşkilatlanmaktadır. Jandarma Genel Komutanlığı; eğitim ve öğretim ile askerî kânun ve nizamların kendisine verdiği görevler yönünden Genelkurmay Başkanlığına, emniyet ve asayiş görevlerinin ifası yönünden İçişleri Bakanlığına bağlıdır¹⁴⁷ denilmektedir..

Jandarma yasalarda belirtildiği genel olarak kırsal alanda güvenlikten sorumlu kolluk kuvvetidir. Ancak kırsal olmasa bile polis teşkilatı bulunmayan bölgelerden yine jandarma sorumlu olmaktadır.¹⁴⁸

İllerin veya ilçe ile belediyelerin sınırları dışında kalan bölgelerde genellikle polis birimleri yerine jandarma birimlerinin görev ve sorumlulukları üstlendiği bilinmektedir. Jandarmanın buralarda yetkilendirilmesinin bir diğer nedeni de bu kırsal bölgelerde polis teşkilatının kurulmamış olmasıdır. Bu bağlamda Jandarma Kanunu'nun 10.maddesinde, jandarmanın görev ve sorumluluk alanı şu şekilde belirlenmiştir; "jandarmanın genel olarak, görev ve sorumluluk alanı, polis görev ve sahası dışı olup, bu alanlar il ve ilçe belediye hudutları haricinde kalan ve polis teşkilatı bulunmayan yerlerdir" ifadesi ile de jandarma birliklerinin kesin görev sınırları çizilmeye çalışılmıştır.¹⁴⁹

2.4.3. Jandarmanın Teşkilatlanması

Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Yönetmeliği 5. maddesinde Jandarmanın teşkilatlanmasına yer verilmektedir. Buna göre Jandarma birliklerinin teşkilat yapısı aşağıdaki gibi şekillenmektedir;¹⁵⁰

¹⁴⁷ www.jandarma.gov.tr, Erişim Tarihi: 12.12.2012

¹⁴⁸ DOĞAN, F., a.g.e., s.52

¹⁴⁹ DOĞAN, F., a.g.e., s.53

¹⁵⁰ www.jandarma.gov.tr, Erişim Tarihi: 18.07.2012

1.Jandarma Genel Komutanlığı Karargâhı ve Bağlı Birlikler

-Jandarma Genel Komutanlığı Karargâhı

-Jandarma Genel Komutanlığı'na doğrudan bağlı birlikler

2.Jandarma İç Güvenlik Birlikleri

-Mülki Teşkilata tabi olmayan jandarma birlikleri

-Jandarma Komando Birlikleri

-Jandarma Havacılık Birlikleri

-Mülki teşkilata bağlı jandarma birlikleri

-Jandarma Bölge Komutanlıkları

-İl Jandarma Komutanlıkları

-İl Merkez ve İlçe Jandarma Komutanlıkları

-Jandarma Karakol Komutanlıkları

-Jandarma Merkez Karakol Komutanlıkları

-Jandarma Koruma Birlikleri

-İl Jandarma Komutanlığı'na bağlı Jandarma Asayiş

Komando Birlikleri

3.Jandarma Sınır Birlikleri

4.Jandarma Eğitim Birlikleri

5.Jandarma Okulları

6.Jandarma İdari ve Lojistik Birlikleri şeklinde teşkilatlanmıştır.

Yukarıda ifade edilen sıralama göre Jandarma birlikleri, ilgili kanunda da belirtildiği üzere altı temel birlik etrafında şekillenmektedir. Birinci birlik merkez birlik olarak ta ifade edilen Jandarma Genel Komutanlığı Karargâhı ve Bağlı Birliklerden oluşmaktadır. Jandarma Genel Komutanlığı Karargâhı ve Bağlı Birlikler ise kendi içerisinde Jandarma Genel Komutanlığı Karargâhı ve Jandarma Genel

Komutanlığı'na doğrudan bağlı birlikler olmak üzere iki farklı birim bünyesinde görevlerini yerine getirmektedir. İkinci önemli birlik ise ki bu birlik Jandarmanın güvenlik hizmetini doğrudan sağlayan birlik olarak ta adlandırılabilir; Jandarma İç Güvenlik Birlikleridir. Jandarma İç Güvenlik Birlikleri de kendi bünyesinde Mülki Teşkilata Tabi Olan ve Olmayan şeklinde yine iki farklı birim halinde görev yapmaktadır. Bu birliklerin dışındaki birlikler ise, Sınır birlikleri ile jandarmaya personel ve lojistik imkanlar sağlayan birliklerden oluşmaktadır.

2.4.4. Jandarma Teşkilatının Personeli

Jandarma Genel Komutanlığı personeli;

jandarmanın gereksinim duyduğu subay ve astsubaylarının kaynak ve yetiştirilmeleri

astsubayları duyulan gereksinime göre Genelkurmay Başkanlığının onayı alındıktan

karşılanamayan subay ve astsubay ihtiyacı kendi kuvvetleriyle ilişkileri saklı kalmak şartıyla Jandarma Genel Komutanlığının talebi, Genelkurmay Başkanlığının onayı ile

memurluğa atanma, yer değiştirme, memurluktan çıkarılma hususları ile yükselme, yapılır. İşçilerin işe alınma, işyeri değişikliği, yükselme, izin, sicil, ödöl ve hizmet akdinin feshi işlemleri 1475 sayılı İş Kanunu ile varsa geçerli bulunan toplu iş sözleşmesi hükümlerine göre yapılır.¹⁵¹

Tablo 8'de jandarma genel komutanlığına ait rütbeler ve bu rütbelere ulaşmak için gereken bekleme süreleri yer almaktadır. Süreler incelendiğinde her bir yeni rütbe için en az 3 yıl beklemek gerekliliği göze çarpmaktadır. Günümüz sorunlarından biri de askerlerin derece ve kıdem konularında yıl bakımından fazlaca bekleme sürelerine sahip olması olarak ifade edilmektedir.

¹⁵⁴ <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20109.html>, Erişim Tarihi: 13.07.2012

Tablo 8: Jandarma Genel Komutanlığı Rütbe ve Bekleme Süreleri¹⁵²

RÜTBE	EN AZ BEKLEME SÜRESİ
Uzman Jandarma Çavuş Kademeleri	Her 3 yılda bir
Astsubay Çavuş	3 yıl
Kıdemli Çavuş	3 yıl
Üstçavuş	6 yıl
Kıdemli Üstçavuş	6 yıl
Başçavuş	6 yıl
Kıdemli Başçavuş	6 yıl
Asteğmen	11 Ay
Teğmen	3 Yıl
Üsteğmen	6 Yıl
Yüzbaşı	6 Yıl
Binbaşı	5 Yıl
Yarbay	3 Yıl
Albay	5 Yıl
Tuğgeneral	4 Yıl
Tümgeneral	4 Yıl
Korgeneral	4 Yıl
Orgeneral	Yaş Haddi

¹⁵² www.jandarma.gov.tr, Erişim Tarihi: 18.07.2012

2.4.5. Jandarmanın Görevleri

Günümüz devlet yönetimlerinin temelini kamu güvenliğini sağlama görevi oluşturmaktadır. Devletler bu temel görevini yetkilendirdikleri kolluk kuvvetleri aracılığı ile yerine getirmektedirler. Bu görevi yerine getirirken zaman zaman zor kullanma gereği de oluşmasına rağmen bireysel özgürlüklere maksimum hassasiyet gösterilmesi de gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için kolluk kuvvetlerine verilecek olan yetki ve sorumlulukların da dikkatle belirtilmesi gerekmektedir. Bu gereklilik ideal bir hukuk devleti olma yolunda bir devletin sahip olması gereken önemli özelliklerden birisidir. İşte jandarmanın temel görev ve yetkileri bu temel özellik göz önünde bulundurularak 2803 sayılı kanun ile genel görevler başlığı altında sıralanmaktadır. Bu görevler;¹⁵³

- Mülki,
- Adli,
- Askeri,
- Diğer görevler olarak sıralanmaktadır.

2.4.5.1. Mülki Görevler

Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Yönetmeliğinin 45. Maddesine göre jandarmanın mülki görevlerini şöyle sıralamak mümkündür:¹⁵⁴

- Devlet toprakları üzerinde var olan bütün bireylerin can, ırz ve malının korunmasını sağlamak,
- Sorumluluk alanları içerisinde herhangi bir suçun işlenmesini önlemek ve kamu düzenini sağlamak için gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak,
- Bölgelerindeki asayişin, kamunun ve bireylerin güvenliğinin ve konut dokunulmazlığının korunmasını sağlamak,

¹⁵³ YILMAZ, E., **Hak ve Özgürlüklerin Kullanımında Kolluğun Yetki Sınırı**, Jandarma Dergisi, 105. s.53-56, 2004

¹⁵⁴ <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20109.html>, Erişim Tarihi: 13.07.2012

- Bireylere yasalarla tanınan her türlü hak ve hürriyetlerin güvenli şekilde kullanılması için gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak,
 - Kendilerine verilen yasal yetkileri ve nizamları kullanarak, kamunun bütün eylemlerin işlenmesine engellemek,
 - Jandarmaya sığınanlara, yardım isteyenlere, özelliklere korunmaya kimselerle, düşkün ya da kimsesizlere ve yabancılara yardım etmek,
 - Kendi sorumluluğuna verilmiş bölgede her türlü kaçakçılığı engellemek ve sınırların güvenliğini koruyucu önlemler alınmasını sağlamak,
- önlemler almak ve tutuklu ile hükümlülerin sevk ve nakilleriyle

2.4.5.2. Adli Görevler

Jandarma Teşkilat Görev ve Yetkileri Yönetmeliğinin 81. Maddesine göre jandarmanın adli görevlerini şöyle sıralamak mümkündür: ¹⁵⁵

- Bölgesinde işlenmiş suçlarla ilgili suçları aramak, herhangi bir ihbar ya da şikayet beklemeksizin, bütün istihbarat tekniklerinden yararlanarak, suçları ve suçluları ortaya çıkarmak,
- Herhangi bir suç gerçekleştiğinde suç ve suçun sanığı olabilecekleri,
- Suçlarla ilgili düzenlenen belgeleri, toplanan delilleri, suçun sanık ve ilgililerin gereken yerlere sevk edilmesini sağlamak,

¹⁵⁴ <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20109.html>, Erişim Tarihi: 13.07.2012

- Suçun çeşidine göre yetkili adli makamların, istekleri doğrultusunda; gerekli soruşturma işlemlerini yerine getirmek, bilgi vermek ve yürütmek,
- Gereğinde zor kullanma yetkisini kullanarak suç ile ilgili gerekenleri yerine getirmek,
- Görev alanı içerisinde polis teşkilatı bulunmuyorsa buralarda yürütülmesi gereken duruşmaların güvenlik ve disiplinini sağlamak,
- İcra memurları tarafından, yazıyla istenen yardım görevinin gereğini yapmak,

2.4.5.3. Askeri Görevler

Jandarmanın askeri görevleri konusu incelendiğine, yine Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri kanunun ilgili yönetmeliğinde jandarmanın bulunduğu bölgedeki en büyük kıta komutanlığı olan garnizon komutanlığına bağlı olduğu ve gereken durumlarda bağlı görevler üstlenebileceği ifade edilmektedir. Temel olarak jandarmanın askeri inzibat görevleri, yasak bölgeler ve güvenlik bölgelerinde yasalara aykırı davranışları engelleyici görevleri, seferberlik ilanında görevleri, savaş halinde görevleri, geri bölge savunmasında görevleri bulunmaktadır.¹⁵⁶

2.4.5.4. Diğer Görevler

Jandarmanın mülki, askeri ve adli görevleri dışında kalan görevleri Jandarma maddeye göre jandarmanın genel görevler dışında kalan ve özellik taşıyan başlıca

¹⁵⁴ <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20109.html>, Erişim Tarihi: 13.07.2012

doğrultusunda, asayişin sıkıntılı olduğu yollarda veya devlete ait para görevlendirilmek,

kollamasını sağlamak üzere önlemler almak,

menşelerinin belirlenmesi amacıyla, bilimsel araştırma ve analizlerinin yapılmasının sağlanması, analiz sonuçlarının ilgili yerlere bildirilmesi ve konuya ilişkin yapılması gereken diğer görevlerin şekilde yerine getirilmesinin sağlamak,

Sağlanması Hakkında Kanun ve ilgili yönetmeliğinin öngördüğü

Güvenlik Birliklerince yerine getirilir.¹⁵⁷

¹⁵⁴ <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/20109.html>, Erişim Tarihi: 13.07.2012

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AB ÜLKELERİ ve TÜRKİYE'DE İÇ GÜVENLİK TEŞKİLATLARI

Tez çalışmasının üçüncü ve son bölümünde Türkiye ve AB ülkelerinin iç güvenlik teşkilatlarının yapılarındaki benzerlik ve farklılıklar ile yeniden yapılanma gerekliliği incelenecektir.

3.1. AB Ülkelerinde İç Güvenlik Teşkilatlanması

Tez çalışmasının üçüncü bölümünün bu aşamasında bazı AB ülkelerindeki iç güvenlik yapılanmaları incelenecek olup iç güvenlik teşkilatlarının yapılanma bakımından farklılıklarını ortaya koyabilmek adına analizler yapılacaktır. AB ülkeleri arasında benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyabilmek için tarihsel süreç içerisinde iç güvenlik yapıları belirli bir sisteme sahip ülkeler tercih edilmiştir. Ayrıca yine belirlenen ülkelerin iç güvenlik yapıları bakımından tekli sistem ve ikili sistem olarak ayrı ayrı incelenmesi faydalı görülmektedir. Bu nedenle bu aşamada farklılık ve benzerlikleri daha detaylı belirleyebilmek adına ülkeler üç güvenlik sistemlerine göre ayrıştırılarak incelenmektedir.

3.1.1. Tekli Sistem İle Teşkilatlanan Ülkeler

İç güvenlik yapılanmasında tekli sistem olarak ifade edilen teşkilatlanma biçimi daha önce de ifade edildiği gibi sadece bir birim merkezinde iç güvenliğin sağlandığı teşkilatlanma biçimidir. Bu bağlamda Almanya ve İngiltere'nin iç güvenlik yapıları incelenmektedir.

3.1.1.1. Almanya'da İç Güvenlik Teşkilatı

Almanya, Avrupa Birliğine üye ülkeler arasında ekonomik yapısı, sosyal ve devlet yaşamı açısından büyük önem arz eden ülkelere biridir. Almanya'nın iç güvenlik yapısını incelemeye önce devlet yapılanmasının incelenmesinin faydalı olacağı görülmektedir.

Almanya, geçmişten günümüze yönetim biçimlerinde farklılıklar gösterse de son dönemde üç tanesi şehir yapısında, on üç tanesi de eyalet yapısında olmak üzere on altı farklı eyalet şeklinde yerleşmekte ve yönetilmektedir. Yapısı itibariyle eyalet şeklini kabul eden Almanya'da yasalar bu yönetim tarzında düzenlenmiş olup Federal Anayasa ile yönetimler gerçekleştirilmektedir. İç güvenlik birimleri Eyalet Polis Teşkilatları adıyla yapılmış olup bu teşkilatların çoğunda rütbesiz polis pozisyonları kaldırılmıştır. Bu teşkilatlarda sadece rütbeli polis personeli görev yapmaktadır.¹⁵⁸

Almanya daha önce de ifade edildiği gibi on altı eyalete ayrıştırılarak yönetilmektedir. Bu yönetim anlayışı içerisinde eyaletler de yönetim bölgelerine, ilçelere, beldelere ve "kreisfreie städte" olarak isimlendirilen ilçeden bağımsız şehirlere ayrılmaktadır. Eyaletler; kendileri içerisinde farklı idari yapılanmalara sahiptir. Bu farklılıkları ortaya koyan ise tarihi, sosyal, kültürel, demografik, ekonomik koşullar olmaktadır. Farklı koşulların oluşması ise II. Dünya Savaşı sonrasında beliren galip devletlerin arzularına bağlanmaktadır.¹⁵⁹

Aslında Almanya'nın bugünkü federatif yönetim sistemini benimsemesini sağlayan iki temel durumu ortaya koymak gerekmektedir. Birinci durum Almanya'nın bu yeni yönetim dinamiklerini oluşturan eyaletlerin geçmişten gelen ve tarihsel nedenlere dayanan özgürlüklerini korumaya dayalı politikalarıdır İkinci durum ise II. Dünya Savaşı sonrası galip çıkan devletlerin üniter ve merkezîyetçi bir Almanya'nın yeniden kuvvetlenerek daha güçlü bir ülke olarak Avrupa'da yerini almasını engellemeye dayalı stratejileridir.¹⁶⁰

Almanya'da bilinen resmi ilk iç güvenlik teşkilatı 1530 yılında kurulmuştur. Bu yapılanmada, "Schulze" olarak ifade edilen ve kırsal kesimde büyük toprak sahiplerinin kontrolünde faaliyet gösteren kır polisi ile "Steuerrat" adı verilen kentsel kesimdeki görevlilerce iç güvenlik sağlanmaktaydı. İlerleyen yıllarda özellikle XIX.

¹⁵⁸ KOÇ, C., **Avrupa Birliği Üyelik Sürecinin Kolluk Mevzuatı ve Uygulamaları Üzerine Etkisi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s: 13, Ankara, 2007

¹⁵⁹ UZUN, Ş., "Federal Almanya", Koraltay Nitas (Ed.), *Yirmibirinci Yüzyılda Yönetim*, Ankara İçişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayını, s: 603, 2003

¹⁶⁰ KOÇ, C., a.g.e., s:5

yüzyılın başından itibaren eski askerlerden oluşan bir meslek birliği şeklinde polis teşkilatı ve jandarma birlikleri, iç güvenlik yapısının temelini oluşturmuştur.¹⁶¹

"Schutzmannschaft" adı verilen, üniformalı ve sivil kuvvet olarak dikkat çeken bu güvenlik birimi bir önceki birimlerin yerine kurulurken bu yapılanmayı Weimar Cumhuriyeti döneminde polisin, devletin yetki alanından alınması takip etmektedir. Daha sonra Almanya'da görülen iç savaş ortamı ülkenin geleceği için askeri karakterli SIPO (Sicherheitspolizei) kurumunu yaratmıştır. Ancak bu örgütün de ömrü çok uzun olmamış ve yerini *Schutzpolizei* adı verilen farklı bir birime bırakmıştır.¹⁶²

Almanya'nın iç güvenlik teşkilatı yapısı incelendiğinde, özellikle Nazi dönemi sonrası polisin kamu üzerinde bıraktığı olumsuz bir imaj görülmektedir. Bununla birlikte devlet geleneği içerisinde federal bir polis teşkilatı şeklinde yapılandığı bilinmektedir. Özellikle yeni dönemde merkezi bir polis teşkilatının da varlığı ağır olarak hissedilen Alman iç güvenlik sisteminde, sürekli alınan dış göçlerin fazlalığı, bunun yanında değişen ve dinamikleşen toplum yapısı ile bu yapı karşıtlarından oluşan sorunlar, terör olayları ve suç istatistiklerin görülen belirgin artışlar hem merkezi yönetimi hem de belirli alanlarda uzmanlaşma gösteren daha spesifik iç güvenlik yapısını gerekli kılmaktadır.¹⁶³

Alman polis teşkilatı yapılanmasında farklı coğrafik alanlarda hem bölgesel polis teşkilatının hem de merkezi polis teşkilatlarının bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla Alman iç güvenlik teşkilatının yapısı içinde sadece polisten ibaret bir tekli sistem özelliği belirgin bir şekilde görülmekte ve farklı bir iç güvenlik birimine (jandarma vb. örgütlenmeler) rastlanmamaktadır. Ayrıca kırsal alanlardaki güvenlik gereksinimi de polis teşkilatları kullanılarak yine devlet tarafından ve polis aracılığıyla yerine getirilmektedir.¹⁶⁴

¹⁶¹ AKAR, E., ÖZER, A. ve DEMİRCİ, B., **Federal Almanya Polis Teşkilatı**, Polis Bilimleri Dergisi, 2, s.13, 2005

¹⁶² AKAR, E., ÖZER, A. ve DEMİRCİ, B. a.g.e., s.14

¹⁶³ NİTAS, K., **Yirmi Birinci Yüzyılda Yönetim**, Ankara Türk İdari Araştırmaları Vakfı Yayını, s.671, Ankara, 2003

¹⁶⁴ NİTAS, K., a.g.e., s.672

Uluslararası literatür incelendiğinde demokratik yapılanmalar içerisinde olan ülkelerde polis organizasyonu üç sistem altından kategorize edilmektedir. Bununla birlikte Almanya'da her bölgede farklı polis yapılanmaları da görmek mümkündür. Literatürdeki polis organizasyonunda dağınık, merkeziyetçi ve bütünleşmiş polis sistemlerinden söz edildiğine göre Almanya'daki polis organizasyonu için bütünleşmiş polis sistemi içerisinde faaliyet gösterdiğini ifade etmek mümkün olmaktadır.¹⁶⁵

Almanya'nın polis teşkilatı yapısı incelendiğinde, bu birimde görev yapan personelin üniformalılar ve üniformasızlar olarak iki farklı şekilde faaliyet gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte "Landspolizei" adıyla eyalet polisleri, "Statdspolizei" adıyla şehir polisleri, "Grenzpolizei" adıyla sınır polisleri ve hazır kuvvet polisleri üniformalı polisleri oluştururken, federal polisler ile kriminal polisler de üniformasız polisleri oluşturmaktadır.¹⁶⁶

Üniformalı polislerin görev ve sorumlulukları arasında, devriye, trafiğin düzenlenmesi ve kazalarla ilgilenilmesi, çeşitli derecede küçük suçlar ve vatandaşa gereken durumlarda yardımlarda bulunulması ile genel olarak asayişin sağlanması bulunmaktadır. Bununla birlikte ağır suçlar, dedektiflerin ve adli tahkikat polislerinin sorumluluğu altındadır. Almanya'da genel olarak üniformalı polisler görülen bütün suçların ortalama %70'i ile başa çıkmak zorundayken üniformasız polislerin suç bazında sorumluluğu %30'larda kalmaktadır. Ayrıca Almanya'da görev yapan polis sayısı 2000'li yılların sonlarında yaklaşık 300.000 civarına yaklaşmaktadır.¹⁶⁷

Almanya için bir diğer önemli konu ise, katı kuralcı olunması ve herkes için mutlak eşitliğin sağlanmaya çalışılmasıdır. Polislere halkın katkısı üst seviyede ve bu bağlamda halkın sorumluluk bilinci de ön plandadır.¹⁶⁸ Almanya'da iç güvenlik teşkilatında polis organizasyonu Tablo 9'da gösterilmektedir.

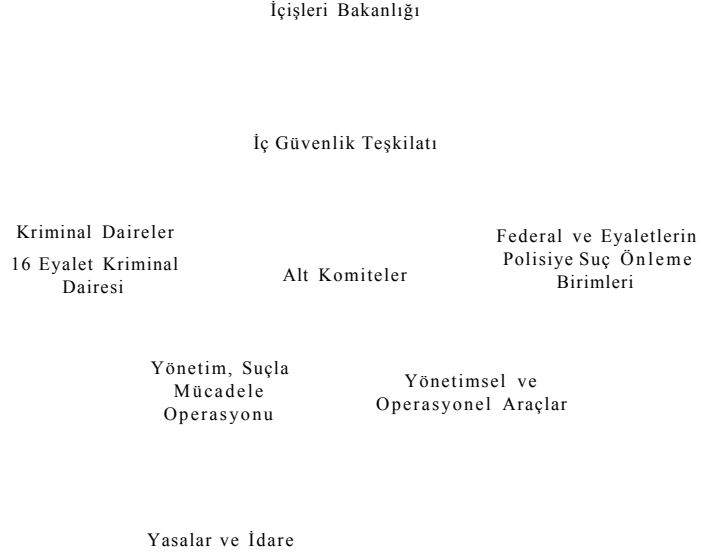
¹⁶⁵ GELERİ, A., **Karşılaştırmalı Polis Sistemleri**, İÇLİ, T. G. ve KARAOSMANOĞLU, F. (Ed) Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik, Nobel Yayınevi, s.23-56 Ankara, 2003

¹⁶⁶ AKAR, E., ÖZER, A. ve DEMİRCİ, B. a.g.e., s.88

¹⁶⁷ AKAR, E., ÖZER, A. ve DEMİRCİ, B. a.g.e., s.85

¹⁶⁸ ÇEVİK, H. H. ve GÖKSU, T., Polis-Halk İlişkileri, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2003

Tablo 9: Almanya İç Güvenlik Teşkilatında Polis Organizasyonu¹⁶⁹

Sonuç olarak Almanya'nın iç teşkilat yapısı tekli sistem olarak ifade edilen ve federal sistemin de getirdiği düşünce yapısı ile faaliyet gösteren bir yapılanma içerisinde. Bununla birlikte Federal Polis, Kriminal Polis, Federal Sınır Koruma Birliği Polisi, Anayasayı Koruma Federal Polisi, Organize Suçla Mücadele Örgütlenmesi ve Eyalet Polis Örgütlerinden oluşan bir teşkilat sistemi oluşmuştur. Bu birimlere kısaca değinmek gerekirse;¹⁷⁰

- **Federal Polis;** İçişleri bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren bu birim hem milli güvenlik ve uluslararası ilişkiler ile ilgili birçok görevi üstlenirken hem de ulusal güvenliği zedeleyici çok önemli cinayetle, adli olaylar ile ilgilenmektedir.
- **Kriminal Polis;** İçişleri Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren bu birim genellikle destek kuvvet olarak görev yapmakta ve uluslararası suçlar için de çeşitli kriminal çalışmalar gerçekleştirmektedir.

¹⁶⁹ AKAR, E., ÖZER, A. ve DEMİRCİ, B., a.g.e., s.87

¹⁷⁰ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.32

- **Federal Sınır Koruma Birliği Polisi;** Yine İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren bu birim Almanya devletinin sınırlarının güvenliği ve kontrolü ile ulaşım yollarının güvenliği ve her türlü kaçakçılıkla ilgili sorunlarla ilgilenmektedir.
- **Anayasayı Koruma Federal Dairesi;** İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak çalışan bu birim özellikle anayasanın bütünlüğünü koruyabilmek adına tüm radikal akımlara karşı gerekli tüm işlemler ile casuslukla mücadele gibi önemli görevleri yerine getirmektedir.
- **Organize Suçla Mücadele Örgütlenmesi;** Özellikle uluslararası suçlarla ve terör faaliyetleriyle mücadele konusunda görev yapan önemli bir birim olarak iç güvenlik teşkilatında yer almaktadır.
- **Eyalet Polis Örgütleri;** Federal Almanya döneminde faaliyete geçen bu birim bağlı bulunduğu eyaletlerde genel kamu düzenini sağlama görevini yerine getirebilmek amacıyla, cinayet masası, sahil güvenlik ve destek kuvvetler gibi birimlerden oluşmaktadır.

3.1.1.2. İngiltere'de İç Güvenlik Teşkilatı

İngiltere'nin yönetim açısından tarihi yapısı incelendiğinde, çeşitli olayların taht, parlamento ve başkanlık çerçevesinde geliştiği görülmektedir. Günümüz yönetim anlayışının oluşmasında hem tarihten gelen deneyimlerin kazanımları hem de toplumdaki bireylerin aşırı özgürlükçü yaşam biçimini benimsemeleri önemli rol oynamaktadır. İngiltere'de yazılı anayasa bulunmamaktadır. Bununla beraber devlet yönetimi ile ilgili olarak özellikle oluşturdukları bir teorik yapı da bulunmamaktadır. Tarihsel süreç içerisinde miras edindikleri siyasal kurumları ortadan kaldırmak yerine onları modern çağın koşullarına adapte etmeye çalışmaktadırlar.¹⁷¹

İç güvenlik yapılanması ve polis kurumu adına Avrupa Birliği üye ülkeleri arasında en organize ve en eski yapılanmanın İngiltere'ye ait olduğu bilinmektedir. Kuruluşu 1202 yılına kadar dayanmakta olan İngiliz polis teşkilatlanmasının görev

¹⁷¹ UZUN, Ş, Büyük Britanya Yönetim Sistemi, s:597, 2012, http://isay.icisleri.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/21yy/ingiltere.pdf, Erişim Tarihi: 12.09.2012

anlayışında düzene ve kurumların birliğine inanan ve geçmişin izlerini taşıyan Anglo-Sakson geleneğine ait davranış biçimleri görülmektedir.¹⁷²

İngiliz iç güvenlik teşkilatlanması ve özellikle polis biriminin yapılanması, modern ve demokratik sosyal devletlerde genel anlamda polisliğin dayanabileceği en uygun yapılanma modellerinden birisi olarak kabul edilmektedir. İngiliz polis teşkilatının içerisinde en önemli birim "County Police" olarak ta adlandırılan ve toplamda 43 adet bölgesel polis teşkilatından oluşan birim olarak görülmektedir. Bu 43 adet bölgesel polis teşkilatı tamamen bağımsız faaliyet göstermekte olup, her bir teşkilatın kendine ait ayırt edici kimlikleri ve armaları bulunmaktadır.¹⁷³

Bununla birlikte her bölgenin polis gücü yetkilerini sadece kendi bölgelerinde kullanabilmektedir. Farklı bölgelerin polis birimleri kendi yetki alanları dışına çıkamamaktadır. Büyük bir ülke olan İngiltere'de günümüzde yaklaşık olarak yüz elli bin polis görev yapmaktadır. Ayrıca bu sayıya ek olarak "Police Staff" adı verilen Toplum Destekli Polisler ve diğer sivil görevliler de bulunmaktadır.¹⁷⁴

Tarihsel süreç içerisinde İngiliz Polisi'nin gelişimi incelendiğinde İngiltere'de "kolektif polislik" kavramı ortaya çıkmaktadır. Bu kavramdan hareketle İngiltere'de polis halk anlamına gelmektedir. Aynı zamanda halkın bizzat kendisi de polistir ya da diğer bir ifadeyle polis üniformalı halktır. Dolayısıyla bu ülkede asayiş ve güvenliğin sağlanması için sadece polisin değil halkın da büyük bir sorumluluk sahibi olduğu fikri öne çıkmaktadır. Günümüzde ise İngiliz iç güvenlik teşkilatlanmasının temelinde hukuka ve yerel yönetimlere bağlı bir hizmet anlayışı görülmektedir. Bütün bu fikirlerle birlikte İngiltere Polisi'nde olması gereken bazı değerler ayrıntısıyla belirtilmektedir. Bu değerler:¹⁷⁵

- **Yeterlilik:** Merkezi yönetim yerine bölgesel yönetimin tercih edilmesi ve ortaklaşa bir yönetim anlayışının benimsenmesidir.

¹⁷² NİTAS, K., a.g.e., s.634

¹⁷³ ALTEKİN, A., 2012, **İngiliz Polisi'nin Genel Yapısı**, <http://www.polismerkezi.org/?part=yazar&gorev=oku&id=260>, Erişim Tarihi: 24.07.2012

¹⁷⁴ ALTEKİN, A., 2012, **İngiliz Polisi'nin Genel Yapısı**, <http://www.polismerkezi.org/?part=yazar&gorev=oku&id=260>, Erişim Tarihi: 24.07.2012

¹⁷⁵ NİTAS, K., a.g.e., s.634

- **Silahsızlık:** Asayişin silahsız bir şekilde sağlanması ve insana verilen değerlerin ortaya konması ve suçluların silaha yönelmesini engellemek için silahsızlanmanın benimsenmesidir.
- **Üniforma:** Tüm polis teşkilatının bütünlük içerisinde tek bir forma giyerek çalışması prensibidir.
- **Görevde Bağımsızlık:** Polisin görevi başındayken tek bir kişi veya merkezi bir güçten emir almaması ve yasaya bağlı kalarak herhangi bir siyasi olayın içinde yer almamasıdır.
- **Genellik ve Çıracılık:** Polisliğe öğrencilik zamanında bir polis adayı olarak başlanması ve stajyerlik gibi çeşitli eğitimlerden geçilerek başarı kriterlerine göre yükseltilme prensibidir.
- **Sabit Görev ve Bilimsellik:** İngiltere'de polislik mesleği "Policeology" denilen bilimsel bir yapıya dönüştürülmeye çalışılmaktadır.

Bu değerler ışığında görevlerini yerine getiren İngiliz polisinde rotasyon anlayışı bulunmamaktadır. Daha önce de ifade edildiği gibi, polis teşkilatları il bazında ve bölgesel (County) olarak örgütlendikleri için, herhangi bir bölgede göreve başlayan bir polis hangi polis teşkilatında göreve başlamış ise, emekli olana kadar aynı yerde çalışabilmektedir. İngiltere'de polislik mesleğine girebilmek için herkesin başarması gereken iki yıllık bir mesleki eğitim süreci bulunmaktadır. Eğitimini başarıyla bitiren her polis adayı için bu sefer de iki yıl boyunca süren stajyer polislik süreci başlar ve dolayısıyla herkes bu mesleğe polis memuru rütbesiyle giriş yaptıktan sonra başarı durumlarına göre terfiler almaktadırlar. İngiltere'de atamaları gerçekleştirilen ve faaliyetlerini sürdüren polis rütbelerini incelemek gerekirse aşağıdaki gibi bir sıralamak yapmak mümkün olmaktadır.¹⁷⁶

- Police Constable (Polis Memuru)
- Sergeant (Komiser Yardımcısı)
- Inspector (Komiser)
- Chief Inspector (Başkomiser)

¹⁷⁶ ALTEKİN, A., **İngiliz Polisi'nin Genel Yapısı**, 2012
<http://www.polismerkezi.org/?part=yazar&gorev=oku&id=260>, Erişim Tarihi: 24.07.2012

- Superintendent (Emniyet Amiri)
- Chief Superintendent (Tam olarak karşılığı bulunmamakla birlikte, yine Emniyet Amirliği'ne denk bir rütbedir)
- Commander (Dördüncü Sınıf Emniyet Müdürü)
- Deputy Assistant Commissioner (Üçüncü Sınıf Emniyet Müdürü)
- Assistant Commissioner (İkinci Sınıf Emniyet Müdür Yardımcısı)
- Deputy Commissioner (Müdür Yardımcısı)
- Commissioner (Birinci Sınıf Emniyet Müdürü)

Genel bir bakış açısıyla İngiltere'nin iç teşkilat yapısı da tekli sistem olarak ifade edilen ve sadece güvenlik ve huzur sağlama temeline dayalı düşünce yapısı ile faaliyet gösteren bir yapılanma içerisinde. Bununla birlikte İçişleri Bakanlığı, İl Emniyet Müdürlükleri, Metropolitan Polis ve Polis Otoriteleri şeklinde oluşan bir teşkilat sistemi oluşmuştur. Bu birimlere kısaca değinmek gerekirse;¹⁷⁷

- **İçişleri Bakanlığı;** İngiltere'de iç güvenlik teşkilatı genel olarak sadece içişleri bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Bununla birlikte genel anlamda tüm yetkiler içişleri bakanlığına bağlı olmakta ancak olaylara müdahale noktasında polis kuvvetlerine karışılmamaktadır. Diğer bir ifadeyle içişleri bakanlığının yetkileri, önemli atamaların yapılması, eğitimin sağlanması, raporlama ve denetim ile sınırlıdır.
- **İl Emniyet Müdürlükleri;** İçişleri bakanlığına bağlı olarak çalışan il emniyet müdürlükleri, yerel polis güçlerinden sorumlu ve eğitim düzeyine, varsa akademik kariyerine, uzmanlığına ve polislikte aranan yetenek düzeyine göre atanan birim amirlerinden oluşmaktadır. İl emniyet müdürlüklerinin merkez otoriteye karşı sorumlulukları yıllık faaliyet raporları üzerinden denetime tabi olmalarından kaynaklanmaktadır.

¹⁷⁷ UZEL, M. F., a.g.e., 34

- **Polis Otoriteleri;** Temel olarak polis hizmetlerinin yeterli olarak sağlanması, gereksinim duyulan kadroların belirlenmesi, iller düzeyinde amir ya da müdür adaylarının belirlenmesi, yine gereksinim duyulan her türlü lojistik destek gibi konularda yetkilendirilen polis otoriteleri her yönetsel birimde bir tane olacak şekilde yapılandırılmıştır. Polis otoriteleri belediye meclis üyelerinden ve yörede bulunan hakimler arasından seçilen bir örgüt tipi olarak görev yapmaktadır. Tüm kararlarını alırken İçişleri Bakanlığı'nın onayını almak zorundadırlar.
- **Metropolitan Polis;** "Scotland Yard" olarak bilinen ve direkt olarak İçişleri bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren bu birim temel olarak başkentte yetkilendirilmiş ve buranın mutlak düzeni ve asayişini sağlamakla görevlendirilmiş özel bir birimdir.

3.1.2. Çoklu Sistem İle Teşkilatlanan Ülkeler

İç güvenlik yapılanmasında ikili veya çoklu sistem olarak ifade edilen teşkilatlanma biçimi daha önce de ifade edildiği gibi farklı birimlere aynı görev ve sorumluluklar yüklemek suretiyle iç güvenliğin sağlandığı teşkilatlanma biçimidir. Bu bağlamda Fransa ve İtalya'nın iç güvenlik yapıları incelenmektedir.

3.1.2.1. Fransa'da İç Güvenlik Teşkilatı

Fransa 1789'da mutlakiyetçi monarşiyi bitirerek, Napolyon'un oluşturduğu tek merkezden yönetim modeliyle hem ülkemiz hem de birçok dünya ülkesi için rol model konumuna ulaşmıştır. Fransa denizaşırı toprakları da dahil olmak üzere 26 bölgeden oluşmaktadır. Fransa iç güvenlik teşkilatlanmasında ülkenin geçirdiği yönetim değişimlerinin büyük etkileri olmuştur. 1789 devrimi ile birlikte polis birimi belediye birimi olarak görev yaparken konsüllük ve imparatorluk yıllarında milli jandarma ve yerel polis birimleri de görev yapmıştır.¹⁷⁸

¹⁷⁸ KORALTAY,N., Fransa Yönetim Sistemi, s: 265, 2012, http://isay.icisleri.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/21yy/ingiltere.pdf, Erişim Tarihi: 12.09.2012

Avrupa'da ordu ile birlikte başlayan iç güvenlik teşkilatlanması öncelikle toplumun genel huzurunu ve düzenini sağlama amacıyla faaliyet göstermiş ve bu nedenle devlet mekanizmalarının en önemli birimi haline gelmiştir. Devlet ile ilgili genel geçer kavramların zaman içerisinde içerik ve anlamlarını değişmesi ile birlikte iç güvenliğin yapılanmasında da değişiklikler görülmüş ve önceleri ordu bünyesinde oluşturulan bu yapılanma zamanla yerini polis teşkilatına bırakmaya başlamıştır. Bununla birlikte günümüzde de iç güvenlik teşkilatlarının, doğrudan doğruya devletlerin, toplum üzerinde önemli bir baskı aracı olarak kullanıldığı görülmektedir.¹⁷⁹

Fransa'da iç güvenlik teşkilatlarına yüklenen anlam, görev ve sorumluluklar diğer Avrupa ülkelerine göre farklılıklar içermekte ve daha geniş bir çerçeve içerisinde yerleştirilmektedir. Nitas'ın (2003) yaptığı çalışmaya göre, özellikle kamu düzeninin sağlanması ya da asayişin sağlanması genel olarak bilindiği gibi sadece suç olaylarının önüne geçilmesini ve güvenliğin sağlanmasını değil aynı zamanda toplum içerisinde mutlak düzenin sağlanması için gereken bütün işlem ve faaliyetlerin yapılmasını içermektedir.¹⁸⁰

Fransa için iç güvenlik biriminde polis teşkilatının kurulması 1667 yıllarına kadar dayanmaktadır. Bu yıllarda gerçekleşen Kraliyet Fermanı ile birlikte "Lieutenant General de Police" birimi kurulmuştur. Diğer bir ifadeyle tarihsel süreç incelendiğinde genel anlamda devletin kurulması ile birlikte Fransa için polislik birimi de kurulmuştur. En temel karakteristik özelliği mutlak merkezîyetçilik olan Fransa polis teşkilatında yapılanma zaman içinde gelişen sosyal ve toplumsal değişimlere göre değil, devletin gereksinimlerine göre oluşturulmuştur.¹⁸¹

Fransa'da iç güvenlik teşkilatı incelendiğinde polis ve jandarmadan oluşan ikili bir yapılanma ve bunun dışında da özellikle başkent Paris ile ilgili farklı bir yapılanmanın olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Milli Polis Genel Müdürlüğü,

¹⁷⁹ HÜNLER, A., a.g.e., s.25

¹⁸⁰ NİTAS, K., a.g.e., 635

¹⁸¹ HÜNLER, A., a.g.e., s.24

Yerel veya Belediye Polisi, Paris Polis Valiliği gibi birimlerden oluşan bir teşkilat yapısı görülmektedir. Bu birimleri kısaca incelemek gerekirse,¹⁸²

- **Milli Polis Genel Müdürlüğü;** Milli polis genel müdürlüğü, Fransa'da polisin tek bir merkez tarafından yönetilmesi için kurulmuş olan ve bünyesinde uyuşturucuya karşı mücadele, güvenlik servisi, terörle mücadele ve koordinasyon birimi, araştırma-yardım-müdahale ve önleme birimi gibi birimler olan merkezi bir örgüttür. İçişleri bakanlığına bağlı olarak çalışan bu birim Fransız polisi içerisinde en güçlü ve en önemli birimdir.
- **Yerel veya Belediye Polisi;** Milli polisi tamamlayıcı nitelikte kurulan genel olarak nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde faaliyetlerini sürdüren ve genellikle zor kullanmayı gerektirmeye olaylara müdahale eden yerel veya belediye polisi jandarma güçlerine yardımcı birim olarak çalışmaktadır.
- **Paris Polis Valiliği:** Fransa'da önemli ve kendine özgü birimlerden birisi olan Paris polis valiliği, buradaki birleştirilmiş bütün polislik faaliyetlerinin yürütülmesinden sorumludur. Genel olarak Paris'te iki valilik görev yapmaktadır. Birisi "Prefet de Police" olarak bilinen polis valisi diğeri de Seine valisidir. 1800 yılında kurulan Paris polis valiliği milli polis genel müdürlüğüne bağlı olarak görev yapmakta ve devletin temsilcisi göreviyle adli ve idari tüm yönetsel görevleri yerine getiren, polis otoritesini, otonomi ve dinamizmi güçlendiren bir birimdir.

Fransa'nın jandarma (gendarmerie) teşkilatı incelendiğinde, yaklaşık sekiz yüz yıllık bir geçmişe gidilmesi gerekmektedir. Napolyon yönetimiyle birlikte siyasi güç kazanımı amacıyla askeri bir yapıda kurulana kadar jandarma birlikleri krallık tarafından kurulmuş olan muhafız birlikleri konumundaydı. Ancak bugünkü bilinen haliyle jandarma birlikleri daha önce de ifade edildiği gibi Napolyon ile birlikte değişime uğramış ve yetkileri ve görev alanları genişletilmiştir. Yaklaşık 3500

¹⁸² NİTAS, K., a.g.e., s.36

karakolu ile illerde ve uluslararası sömürgelerde görev yapan Fransız jandarması aynı zamanda iki birime ayrılarak özel eğitimden geçen mobil birlikler olarak ta faaliyet göstermektedir. Sözü geçen mobil birlikler toplumsal olaylar için görevlendirilmektedirler. Temelde nüfusu 10.000 ve altında olan yerleşim yerlerinde görevlendirilen jandarma birlikleri ülkenin asayişini sağlamak, suç işlenmesini önlemek, suçluları yakalamak ve askeri görevleri yerine getirmek üzerine yetkilendirilmişlerdir.¹⁸³

3.1.2.2. İtalya'da İç Güvenlik Teşkilatı

İtalya'nın günümüz siyasi ve devlet yapılanmasının kökleri derin tarihi mirasına bağlamak gerekmektedir. Krallıklar, yaşanan iki büyük dünya savaşı ve Faşizm döneminin etkileri İtalyan sistemi üzerinde önemli roller üstlenmektedir. İtalya özellikle ikinci dünya savaşından sonra oldukça zorlu dönemler geçirmesine rağmen benzeri durumda bulunan Akdeniz ülkelerine göre Cumhuriyete daha hızlı bir geçiş yapmış ve ülke olarak topyekun bir şekilde zorlu koşullar aşmıştır.¹⁸⁴

Dünya üzerinde genel kabul gören ve uygulamaları görülen iki hukuk düzeni bulunmaktadır. Birincisi özellikle A.B.D ve İngiltere ile bazı Avrupa ülkelerinde yaygın olarak görülen "Common Law" olarak ifade edilen Anglo-Amerikan hukuk sistemidir. Diğeri ise Almanya, Türkiye, Fransa ve İtalya gibi Avrupa ülkelerinde uygulanan "Civil Law" veya "Avrupa Hukuk Sistemi" olarak ta bilinen Roma Yazılı Hukuk Sistemidir. Gerek uygulanan hukuk sistemleri açısından gerekse yetkilendirilen iç güvenlik teşkilatları açısından İtalya ile Türkiye arasında birçok ortak nokta görülmektedir. İtalya'da da iç güvenlik yapılanması Türkiye'deki gibi çoklu bir yapı göstermekte ve jandarma gibi farklı yapılanmalar bulunduğu görülmektedir.¹⁸⁵

¹⁸³ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.44

¹⁸⁴ TÜRKER, M, İtalya Yönetim Sistemi, s: 483, 2012, http://isay.icisleri.gov.tr/ortak_icerik/arem/Projeler/21yy/ingiltere.pdf, Erişim Tarihi: 12.09.2012

¹⁸⁵ ÇEVİK, H.H., TAŞÇI, A., ve AYDIN, Y., **İtalyan Kolluk Yönetimi**, Polis Bilimleri Dergisi, 7:4, s. 115-143, 2005

İtalya geçmişten gelen tanımıyla bölgeselleşmiş devlet olarak bilinmekle birlikte anayasasında geçen cumhuriyetin tekliği ve bölünmezliği ibaresiyle 20 bölgeden oluşmasına rağmen milli bir yapı sergilemektedir. Özellikle Fransız işgali nedeniyle Napolyon yönetiminden izler taşınsa da İtalya kendine ait bir iç güvenlik yapılanması oluşturmuştur. Ancak daha önce de ifade edildiği aynı bölge içerisinde yer alan İtalya, Fransa ve Türkiye gibi ülkelerde çoklu bir yapılanmanın varlığı göz ardı edilemez boyuttadır. Temel olarak çok kurumlu bir yapılanmayla birlikte merkezi ve ulusalcı bir teşkilat şekline sahip İtalya'da iç güvenlik, çeşitli örgütler arasında dağıtılmışken, dağınık halde kurulan bu mekanizmanın denetimi de parçalara ayrıştırmıştır.¹⁸⁶

İtalya'da iç güvenlik teşkilatının kuruluşuna tarihsel süreçte bakıldığında, her ne kadar 1330 yılına kadar gittiği görülse de yaşanan iç karışıklıkların paralelinde 1852 yılında kurulan Kamu Güvenliği Polisinin, ilk İtalyan iç güvenlik teşkilatı olduğu kabul görmüştür. İç güvenlik teşkilatlanmasının idari kısmında ise yine Türkiye'deki gibi İçişleri Bakanlığı genel olarak yetkili kılınmıştır. İçişleri Bakanlığı'na bağlı Müsteşar ve Kamu Güvenliği Genel Müdürü olarak ifade edilen Emniyet Genel Müdürleri bulunmaktadır. Emniyet Genel Müdürlerine bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren şehirlerden sorumlu "devlet polisleri" ve kırsal kesimler ile küçük şehirlerden sorumlu "Karabinyeri" adıyla jandarma birlikleri görülmektedir. Bu birimlerin dışında farklı sorumluluk alanları bulunan Mali Polis, Orman Polisi ve Hapishane Muhafızları da görev yapmaktadır.¹⁸⁷

¹⁸⁶ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.30

¹⁸⁷ ÇEVİK, H.H., TAŞCI, A., ve AYDIN, Y., a.g.e., s.115-143

Tablo 10: İtalyan Polis Merkezi Teşkilat Yapısı¹⁸⁸

İçişleri Bakanlığı	
Emniyet Genel Müdürlüğü	
Özel Kalem Müdürlüğü	Uyuşturucuyla Mücadele Müdürlüğü
Genel Yönetim Bürosu	Personel Daire İşleri Başkanlığı
Genel Müdür Yardımcısı	Hizmet İçi Eğitim Daire Başkanlığı
Polis kuvvetlerinden Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı	Sağlık Daire Başkanlığı
Teftiş Kurulu	İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı
Risk Altındaki İnsanlar Merkezi	İkmal ve Lojistik Daire Başkanlığı
Çok İşlevli Polis Akademisi	Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı

Tablo 10'daki bilgiler incelendiğinde farklı birçok birimden meydana gelen İtalyan Polis teşkilatının başkanlıklar adı altında faaliyet gösterdiği ve işlerin bu başkanlık sisteminde dağıtıldığı görülmektedir.

"Polizia Di Stato" adıyla bilinen devlet polisi İçişleri Bakanlığı bünyesinde teşkilatlanmış ve Kamu Güvenliği Dairesine bağlı olarak görev yapmaktadır. Bununla birlikte toplu polis birlikleri direkt olarak içişleri bakanlığına bağlıken

¹⁸⁸ ÇEVİK, H.H., TAŞÇI, A. ve AYDIN, Y., İtalyan Kolluk Yönetimi, Polis Bilimleri Dergisi, 7:4, s. 115-143, 2005

taşıra bulunan polisler ise yöre amirlerine bağılı olarak çalışmaktadırlar. Ayrıca jandarmanın da varlığı göz önünde bulundurulursa bu iki birim arasındaki koordinasyonun sağlanması için de çeşitli komiteler mevcuttur.¹⁸⁹

İtalya Polis Teşkilatı'nda görev yapan birimlere bakıldığında yaklaşık 100 farklı birimin faaliyette bulunduğu görülmektedir. Bu birimlerden 13'ü gezici birliğe, 21'i Eğitim birliğine, 11'i Havacılık Birliğine, 15'i Kriminal Polis Laboratuvarı Birliğine, 18'i iletişim-Haberleşme Birliğine, 13'ü Araç Filosu Birliğine ve 10'u Lojistik birliğine aittir. Bununla birlikte Millet Meclisi ve Senato da görevlendirilmiş "Ispettorati di Pubblica Sicurezza" adı verilen güvenlikten sorumlu geçici polis görevlileri de çalışmaktadır. Bu kadar farklı polis birimlerinin düzenli bir şekilde çalışabilmesi için organize edilmiş üç adet koordinasyon birimi kurulmuştur. Birinci koordinasyon biriminde yerel polis ve merkez birimleri arasındaki koordinasyon sağlanır, ikinci koordinasyon biriminde uluslararası ilişkiler, üçüncü koordinasyon biriminde ise bilişim teknolojilerinin bilgi paylaşımında kullanımı konusunu koordine etmektedir. Bütün bu birimlerin dışında görev yapan ayrıca 13 adet gezici polis birlikleri de mevcuttur.¹⁹⁰

İtalya'da rütbe sıralaması da genel olarak aynı bölgedeki ülkelerin rütbe sıralamasına benzemekte ve 6 kademelik bir terfi sisteminden meydana gelmektedir. Bu rütbeleri şu şekilde sıralamak mümkündür:¹⁹¹

- Drigenti (Emniyet Müdürü veya Şefi)
- Commissario (Şube Müdürü)
- Ispettori (Müfettiş)
- Sovrintendenti (Emniyet Amiri)
- Assistenti (Komiser Yardımcısı)
- Agenti (Polis Memuru)

¹⁸⁹ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.40

¹⁹⁰ ÇEVİK, H.H., TAŞÇI, A., ve AYDIN, Y., a.g.e., s.129

¹⁹¹ ÇEVİK, H.H., TAŞÇI, A., ve AYDIN, Y., a.g.e., s.131

İtalya'da ilk jandarma birlikleri Torino, Genova, Floransa ve Roma'da kurulmuş ve 1935 yılında yasalaştırılarak savunma bakanlığına bağlı olarak görev yapmaya başlamıştır. Ancak, emniyet ve asayiş görevlerinin sağlanması açısından içişleri bakanlığına ve adli polis görevlerinin sağlanması açısından adalet bakanlığına bağlı olarak çalışmaktadır. Toplam 118.000 kişi jandarma birliğinde faaliyet yapmaktadır. Polis ve jandarma hem kentte hem de kırsal alanlarda birlikte görev almaktadır. Birçok ülkede görüldüğü gibi yerleşim alanlarına göre yetki ayrıştırılması İtalya'da görülmemektedir.¹⁹²

Tablo 11. İtalya'da Jandarma Teşkilatı Yapılandırılması¹⁹³

Jandarma Genel Komutanlığı	
Eğitim Komutanlığı	Bölge ve İl Komutanlıkları
Seyyar Birlikler Komutanlığı	Askeri İnzibat ve Koruma Komutanlığı
Uzman Jandarma Kuvvetleri	Sosyal Hizmetler, Spor ve Yayın Komutanlığı

Tablo 11 incelendiğinde Jandarma birliklerinin 6 temel birim adı altında toplandığı görülmektedir. Bu birlikler bölge ve il komutanlıkları ile birlikte, eğitim komutanlığı, seyyar birlikler komutanlığı (sadece 2 bölgede Roma ve Palidora), askeri inzibat ve koruma komutanlığı, uzman jandarma kuvvetleri ve sosyal hizmetlerden oluşmaktadır.

¹⁹² ÜZEL, M. F., a.g.e., s.49

¹⁹³ ÇEVİK, H. H., TAŞÇI, A. ve AYDIN, Y., a.g.e., s.115-143

Ülkemizdeki iç güvenlik sistemi ve teşkilatının diğer ülkelerle karşılaştırmasını yapabilmek için öncelikle Türkiye'de iç güvenlik sisteminin temel karakteristiğinin incelenmesinde fayda vardır. Bu bağlamda, yapılan araştırmalara göre bazı tespitlerde bulunulmuştur. Ülkemiz iç güvenlik yapısının temelinde bulunan en belirleyici özellik çoklu bir yapılanma olmasıdır. Daha önce de ifade edildiği gibi iç güvenlik sistemleri tekli veya çoklu olmak üzere sınıflandırılmaktadır.

3.2. Türkiye ve AB Ülkeleri İç Güvenlik Teşkilatları Arasında Karşılaştırma

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye ile AB ülkelerinin iç güvenlik teşkilatları arasındaki benzerlikler ve farklılıklara değinilecektir. Bu bağlamda Almanya, İngiltere, Fransa ve İtalya gibi Avrupa'nın eski ve güçlü ülkeleri ile karşılaştırmalar yapılacaktır.

3.2.1. Almanya ve Türkiye

Almanya'da iç güvenlik yapısı incelendiğinde özellikle Federal devlet anlayışının izlerine sıklıkla rastlanmaktadır. Alman iç güvenlik sisteminin temelinde tekli bir yapılanma görülmektedir. Bu tekli yapılanmanın merkezi de polis teşkilatı etrafında şekillenmektedir. Polis birimi dışında iç güvenlik hizmetinin sağlanması anlamında jandarma veya başka herhangi bir birimin olmadığı görülmektedir.¹⁹⁴ Türkiye'de ise bu durum tam tersi olarak çoklu sistem adı verilen bir iç güvenlik mekanizmasıyla şekillendirilmiş olup, bu çoklu mekanizma da polis, jandarma ve sahil güvenlik gibi birimlerle örgütlenmektedir.

İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapan polis teşkilatı, federal polis olarak ta adlandırılan milli polis gücü çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Almanya'nın sahip olduğu eyalet yapısı nedeniyle kırsal alanlarda veya yerleşim yerleri dışındaki bölgelerde de yine federe polis birimleri görülmektedir. Bu durum ülkemizde ise sadece iç işleri bakanlığına bağlılık konusunda benzerlik gösterse de

¹⁹⁴ NİTAS, K., a.g.e., s.671

kırsal alanlarda veya yerleşim yerleri dışında kalan bölgelerde polis teşkilatı yerine askeri birlik olan jandarma teşkilatının görev yaptığı bilinmektedir.

Alman iç güvenlik sisteminde merkezi bir yapının görüldüğü ve bu merkezi ve devletçi mekanizmanın Nazi Almanya'sından bir kalıntı olduğu belirtilmektedir. Türkiye polis biriminin de temel olarak merkeziyetçi bir fikri yapılanma içerisinde olduğunu belirtmek gerekmektedir. Tüm Türkiye'de uygulanan ve yerine getirilen emirler ve güvenliğe yönelik yapılması planlanan politikalar doğrudan merkezden tüm ülke düzeyindeki polis birimlerine aktarılarak birlikte hareket etme sistemi sağlanmaktadır.¹⁹⁵

Almanya'da iç güvenlik denildiğinde sadece polis birlikleri, polis adı altında yetkilerle farklı görev alanları belirlenmiş federal polis birlikleri görülmektedir. Türkiye'de ise bu durum tam tersi bir boyutta faaliyet göstermektedir. Diğer bir ifadeyle Türkiye'de iç güvenlik sistemi daha önce de ifade edildiği gerek jandarma gerek polis ve gerekse de sahil güvenlik birimleri aracılığı ile yürütülmektedir.

Alman halkının iç güvenlik birimi çalışanlarına dolayısıyla polis birliklerine olan inancı ve karşılıklı sevgi - saygı anlayışları üst seviyededir. Polis - halk dayanışması yüksek oranda görülmektedir. Türkiye'de ise bu durum incelendiğinde halk ile polis birlikleri arasındaki çeşitli olaylar ile karşı karşıya geldikleri durumlara sıklıkla rastlanmaktadır. Buna karşılık ülkenin hemen her yerinde halkın jandarma birliklerine daha fazla inandığı ve güvendiği söylenebilir. Bu durum jandarma birliklerinin askeri kökenli birimler olması ve Türk insanının kimliğinde askeri unsurların ağır bastığı düşünülebilir.¹⁹⁶

İç güvenlik teşkilatları ile ilgili kanunda yapılan düzenlemelere göre, jandarma ve polisin görev alanları sınırlarla engellenmektedir. Birbirlerinin görev alanlarına müdahaleleri söz konusu olmamaktadır. Ancak her iki kurumdan biri görev alanları içerisindeki bölgede suçu engellemeye ya da önlemeye yetersiz kalırsa diğer kurum görevlileri o alanda yetkilendirilebilirler. Söz konusu durumlarda karar verme yetkisi sadece o bölgenin mülki amirinde olmaktadır. Olayların tehlike

¹⁹⁵ GELERİ, A., **Karşılaştırmalı Polis Sistemleri**, Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik, Ed. İÇLİ, T. G. ve KARAOSMANOĞLU, F., Nobel Yayınları, Ankara, 2003

¹⁹⁶ AKAR, E., ÖZER, A. ve DEMİRCİ, B., a.g.e., s.28

boyutuna ve süresine göre karar verme mekanizmalarında değişiklikler olabilmektedir.¹⁹⁷ Almanya'da olaylara müdahale, suçun niteliğine göre değişiklik göstermekle birlikte, yetkileri Eyaletlerle sınırlandırılmış Eyalet Polisleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Buna karşılık Türkiye'de suçun soruşturulması görevi Savcılık tarafından yürütülürken, suçların işlendiği mahal ile suçların niteliğine göre savcılık soruşturma görevlendirmelerini polis veya jandarma birliklerine iletmektedir.

Başka bir farklılık ise özellikle polis birliklerinin örgütlenmesinde görülmektedir. Almanya'da polisler eyaletler düzeyinde farklı örgütlendikleri için eyalet polis birliklerinin yapılanmasında eyaletten eyalete farklılıklar görülmektedir. Bu da ortak bir polis birliği fikrinden uzaklaşılmasına ve aslında merkeziyetçi bir yapıyla yönetilen Almanya'nın yönetim anlayışına da ters düşmektedir.¹⁹⁸ Bununla birlikte Türkiye'de tek bir merkezden polis birlikleri yönetildiği ve örgütlendiği için farklı şehirlerde yapılandırılan özellikle polis birlikleri arasında farklılıklar oluşmamaktadır.

Demokratiklik yolunda Avrupa Birliği ülkeleri arasında önemli bir yol gösterici konumda olan Almanya'da polislerin sert tavırlara sahip olduğu belirtilmektedir. Ancak polis ile halk arasındaki ilişki de önemli boyutlardadır. Polisler vatandaşa karşı özellikle yüksek sesle veya asık suratlı konuşma konularında ve ikna etmeden zor kullanma konusunda dikkatli olmaları açısından sürekli denetime tabi tutulmaktadırlar. Daha eğitim aşamasında hitap şekilleri, güler yüzlü olunması konusundaki tutarlılık ve insan haklarına saygılı olma alışkanlığı hem pratik hem de teorik anlamda dersler verilmektedir.¹⁹⁹

Almanya iç güvenlik sistemi tekli sistem içerisinde yönetildiğinden Askeri Birlikler veya Özel Harekat Birlikleri gibi birimler görülmemekle birlikte, Almanya'da bu birimlerin faaliyetlerini Federal Sınır Polisleri, Hazır Kuvvet Polisleri veya BKA-BGS gibi birimler yürütmektedir. Şüphesiz bu birimlerin oluşturulmasında Alman milli ideolojik terör örgütü olan Kızıl Ordu Fraksiyonu ve

¹⁹⁷ ERYILMAZ, M. B., a.g.e., s.186

¹⁹⁸ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.33

¹⁹⁹ AKAR, E., ÖZER, A. ve DEMİRCİ, B., a.g.e., s.21

Beider Mainhoff kaynaklı terör olaylarının etkisi görülmektedir. Yine ülkede görülen terör olayları neticesinde polis biriminin uzantısı olarak ünlü GSG-9 birimi de görev yapmaktadır.²⁰⁰

3.2.2. İngiltere ve Türkiye

İngiltere'de iç güvenlik sistemi içerisinde yer alan polis teşkilatı ile ilgili en dikkat çekici nokta özellikle silahsızlanma politikasıdır. İngiltere'de polisin silahsızlanma politikasının temelinde şu gerekçeler yer almaktadır:²⁰¹

- Polisin manevi otoritesinin zedelenmesi,
- Otoritenin sadece silahla sağlanacağı endişesi,
- İnsan hayatına verilen yüksek değer,
- Polisin silahla kuvvetlendiğini gören halkın da silahlanma çabasına gireceği şüphesi ile silahsızlanmaya gidilmektedir.

Buna karşılık ülkemiz iç güvenlik birimlerinde silah kullanımının etkin olduğu görülmektedir. Her ne kadar toplum üzerinde silahsızlanma politikaları uygulanmaya çalışılsa da iç güvenlik teşkilatlarında aynı oranda silahsızlanmaya gidildiğinden bahsetmek oldukça zor olmaktadır.

İngiltere bağlı bulunduğu hukuki yapı gereği merkezi örgütlenmeye verdiği önem kadar yerel iç güvenlik yapılanmasına da önem vermektedir. Bu bağlamda son zamanlarda önemli gelişmeler görülmektedir. Devlet yönetimiyle birliktelik gösteren iç güvenlik yönetimi yerel güvenlik düzeyinde ve temelinde oluşturulmaktadır. Merkez iç güvenlik kurumları ile polis birimlerinin yetkililerinin başkent dışından ve yerel yönetimlerin fikirleriyle atanarak hatta ücret konusunda yine buraların bütçelerinden ödemelerin bir bölümlerinin gerçekleştirildiği ifade edilmektedir. Toplum tabanlı yerel zihniyetle sağlanan iç güvenlik hizmetlerinde tekli bir sistem görülmekte olup merkez kuvvet olarak polis birimi görev yapmaktadır.²⁰²

²⁰⁰ UZUN, Ş., a.g.e., s. 628

²⁰¹ FINDIKLI, R., **İngiliz Polis Teşkilatı**, Akid Yayıncılık, s.61 Ankara, 1993

²⁰² DARCAN, E., a.g.e., s.94

İngiltere'nin bu yerel yapısı ve polis gücünün temel birim olduğu iç güvenlik yapısının aksine Türkiye'de merkezi bir teşkilatlanma dikkati çekmektedir. Ayrıca askeri güçlerin polis birimlerine oranla daha ön planda olduğu ve birçok durumda daha yetkili birim olduğu görülmektedir.

Yapılan araştırmalara göre, ast üst ilişkisi bağlamında mesleki hiyerarşinin Türkiye iç güvenlik birimlerinde daha fazla dikkate alındığı ve ilişkilerin bu açıdan geliştiği ortaya konulmaktadır. Türkiye'de yetki sahipleri arasındaki güç mesafesi oldukça fazla iken bu mesafe İngiltere'de daha az olmaktadır. İngiltere polis birimlerinde çok sert bir ast üst ilişkisine rastlanılmamaktadır. Özel kurum mantığından hareketle farklı birimlerde ve farklı yetkilerde çalışanların daha yakın bir iletişim şeklinde buldukları ifade edilmektedir. İngiltere'de sadece müdürlük makamındakilere esas duruş ve buna benzer saygı unsurları içeren hareketlerde bulunmaktadır. Buna karşılık Türk iç güvenlik birimlerinde bir üst rütbede bulunan personele bile saygı unsurları içeren hareketlerin varlığı görülmektedir.²⁰³

Bir diğer önemli farklılık ise, İngiliz hukuk sistemindeki ön soruşturma veya hazırlık soruşturması uygulamasında görülmektedir. Türkiye'de her hangi bir adli olay olduğunda, hazırlık soruşturması için konuyla ilgili Cumhuriyet Savcılığı birimi görevlendirilirken, bölgedeki kolluk kuvvetlerinin sadece yardımcı olması gerekmektedir. İngiliz hukuk sisteminde ise her hangi bir adli olay olduğunda hazırlık soruşturması ile ilgili bütün yetki ve sorumluluklar polis birimine aktarılmaktadır.²⁰⁴

İngiliz Polisi'nin içyapısı bireylerin çalışma prensipleri açısından incelendiğinde herhangi bir ayırım gözetilmeksizin kadın veya erkek, yaşlı veya genç her bir polis görevlisi eşit şartlarda çalıştırılmaktadır. Bu bağlamda bayan polisler erkek polisler verilen görevler, yetkiler ve sorumluluklar verilmektedir. Ayrıca her bayan polis tıpkı erkek polisler gibi araba sürüp, gece vardiyalarına kalmaktadırlar. Yaşlı görevliler ile genç görevliler arasında da herhangi bir yaş farkı gözetilmeksizin iş paylaşımı yapılmaktadır. Bununla birlikte polis elemanlarının göreve alınmasında

²⁰³ ALTEKİN, A., **İngiliz Polisi'nin Genel Yapısı**, 2012, <http://www.polismerkezi.org/?part=yazar&gorev=oku&id=260>, Erişim Tarihi: 24.07.2012

²⁰⁴ BIÇAK, V., **İngiliz Hukukunda Arama**, Polis Dergisi, 2:7, s.12-21, 1996

Türkiye'deki gibi kamu kurum mantığı ile hareket edilmemektedir. Özel sektör disiplini ile çalışılmakta olup her yıl rutin bir şekilde yeni memur alımı yerine sadece gereksinim olduğu anlaşılan alanlara nokta alımlar yapılmaktadır. Ayrıca gerek eğitimi gerekse diğer konularda polis görevlisine yapılacak yatırımların karşılığının alınabilecek olmasına da dikkat edilmektedir.²⁰⁵

3.2.3. Fransa ve Türkiye

Fransa ve Türkiye iç güvenlik sistemlerini karşılaştırdığımızda, her ne kadar Fransa'nın iç güvenlik sistemi ile ülkemiz iç güvenlik sistemi arasında fazlasıyla benzerlikler görülmesine rağmen ele alınması gereken başka temel karakteristik farklılıklar da bulunmaktadır.

Avrupa Birliği üye ülkelerin iç güvenlik sistemleri incelendiğinde hemen hemen hepsinde ya Anglo-Sakson polis sistemi ya da Kıta Avrupa'sı polis sisteminden örnek uygulamalar görülmektedir. Örneğin Amerikan ve Kanada polisi sistemleri Anglo-Sakson modeline dayanan alt sistemler geliştirilmişken, Kıta Avrupa'sı ülkelerinin büyük bir çoğunluğunda tıpkı ülkemizde görüldüğü gibi Fransız etkileri görülmektedir.²⁰⁶

Fransa sahip olduğu değerler kapsamında, gelişen ve değişen modern çağın gerekliliklerinden doğan gerekçelerle, iç güvenlik alanında oluşturduğu yapı ile model devlet konumunda olduğu söylenebilir. Fransızların oluşturduğu modern iç güvenlik yapısı, sivil otoritenin altında bulunan bir konumda konuşlandırılmış olup, bu çerçevede yetki ve sorumluluklar ile donatılmaktadır. Avrupa Birliği üye ülkeler arasındaki büyük ve önemli konumu ile Fransa'da iç güvenlik alanındaki önem arz eden yetkilerin büyük çoğunluğunun sivil karakterli polis birimlerine verildiği görülmektedir. Her ne kadar Jandarma yapılanmasının Fransa'dan ülkemize örnek

²⁰⁵ ALTEKİN, A., **İngiliz Polisi'nin Genel Yapısı**, 2012, <http://www.polismerkezi.org/?part=yazar&gorev=oku&id=260>, Erişim Tarihi: 24.07.2012

²⁰⁶ YILMAZ, A., **Avrupa Polis Modelleri ve Türk Polis Sistemi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s.14, Ankara, 2004

teşkil ederek geçtiği ifade edilse bile, Fransa için jandarma birliklerinin polis birimlerine yardımcı olmaları amacıyla yetkilendirildiği görülmektedir.²⁰⁷

Modernleşme süreci ile birlikte üniter yapısını koruyan Fransa'da iç güvenlik teşkilatı ülkemizdeki gibi İçişleri Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapmaktadır. Yine ülkemizdeki gibi iç güvenlik hizmetleri gerek hizmetin yapısına göre gerekse de hizmetin verildiği bölgeye göre farklı birimler tarafından yürütülmektedir.

Ayrıca yine Türkiye'de görüldüğü gibi jandarma birliklerinin kırsal alanlarda bile olsa güvenlik hizmetini yerine getirdikleri görülmektedir. Bu noktada görülen fark, Türkiye'de jandarma birlikleri polis birlikleri gibi önemli yetki ve sorumluluklara sahipken Fransa'da polis birimlerine yardımcı birimler olarak görev yaptıkları söylenebilir. Ayrıca jandarmanın ülkemizde görev alanı coğrafik yapısı gereği de Fransa'daki jandarma birliklerinin görev alanına göre oldukça fazla olduğu ortaya konabilir.

Polis birimleri açısından da Fransa'da görev yapan Ulusal Polis birimi, temelde iki farklı görev çerçevesi içerisinde faaliyet göstermektedir. Bu yapı idari ve adli polis birimleri ile oluşturulmaktadır.²⁰⁸ Türkiye ile benzerlikler taşıyan birimlerin teşkilatlanması olmakla birlikte görev yapan polis sayılarında farklılıkla ortaya çıkmaktadır.

Fransa ve Türkiye iç güvenlik karşılaştırmasında karşılaşılan en büyük iki farklılıktan söz etmek mümkündür. İlk farklılık Fransız iç güvenlik birimlerinde ve daha fazla sivilleşme çabası görülmekteyken ülkemizde daha kapalı bir yapının varlığı dikkat çekmektedir.²⁰⁹ Bir başka temel farklılık ise jandarmanın daha çok polise yardımcı bir birlik olarak görev yaptığı görülen Fransa'da yetki kademesi bakımından polisin üstünlüğü görülürken Türkiye'de bu durum yetkilerin denkliği ve hatta bazı durumlarda jandarmanın askeri kökeni dolayısıyla üstünlüğünün olduğu görülmektedir.

²⁰⁷ MUTLU, Ö., a.g.e., s.65

²⁰⁸ DARCAN, E., **Kolluk Hizmetlerinde Kurumsal İşbirliği ve Toplum Destekli Suç Önleme Yaklaşımları**, Yüksek Lisans Tezi, s.93, Ankara, 2003

²⁰⁹ CERRAH, İ., **İç Güvenlik Sektörünün Zihinsel Modernizasyonu**, 2006, http://www.tesev.org.tr/etkinlik/Ibrahim_Cerrah-tr.doc , Erişim Tarihi: 17.07.2012

3.2.4. İtalya ve Türkiye

İtalya ve Türkiye karşılaştırmasında en dikkat çekici nokta her iki ülkenin iç güvenlik yapısının birbirine benzerliğidir. Her iki iç güvenlik teşkilatında da çoklu bir sistem görülmektedir. Bu çoklu sistemlerin merkezinde de İtalya'da "Carabinieri" adı verilen Jandarma birimi gözle görülür yetkilerle donatılmaktadır. Fransız işgalinden sonra Napolyon yönetiminden etkilenen İtalya'da jandarma birliklerinin Napolyon'un etkisiyle kurulduğu ve daha sonra da merkezden bölgelere doğru geliştirildiği ifade edilmektedir.²¹⁰

İtalya'da idari yapılanma bakımından iç güvenlikten sorumlu birim yine Türkiye'deki gibi İçişleri Bakanlığı'dır. Bakanlık Türkiye'de Emniyet Müdürü olarak görev yapan Kamu Güvenliği Müdürü'nü atadıktan sonra iç güvenlik mekanizması işlemeye başlamaktadır. Aslında birçok noktada benzerlik yaşadığımız İtalyan iç güvenlik yapılanmasında bir diğer nokta görev alanı paylaşımında karşımıza çıkmaktadır. Büyük şehirlerin güvenliği İtalya'da devlet polisine verilmişken, küçük şehirlerin güvenlik hizmeti İtalya Jandarma Birlikleri tarafından sağlanmaktadır. Aynı şekilde daha önce de ifade edildiği gibi Türkiye'de de büyük şehirlerin ve merkezlerin güvenliği polis teşkilatı ile sağlanmaktayken kırsal bölgeler ve yerleşim yerleri dışındaki yerlerin güvenliği de jandarma birliklerimiz aracılığı ile sağlanmaktadır.²¹¹

İtalya'nın kolluk kuvvetinin daha önce de ifade edildiği gibi çoklu bir yapılanmadan ibaret olduğu bilinmektedir. Bu yapılanma içerisinde Polis ve Jandarma birliklerinin önemi tartışılmaz durumdadır. Bu birliklerle birlikte yetkileri nispeten sınırlandırılmış olsa da yine önemli görevler verilmiş olan Mali Polis birimi de görülmektedir. Mali Polis birimi Maliye Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapmakta ve bu bakanlığın gerektirdiği görevleri yerine getirmektedir. Yine yerleşme politikaları İngiltere'de olduğu gibi İtalya'da görülmektedir. Yerel yönetimi güçlendirme adına da şimdilik fazla yetkileri olmasa da belediye polisleri görev yapmaktadır. Ülkemizdeki zabıta birliklerine benzeyen yapılarıyla belediye

²¹⁰ MUTLU, Ö., a.g.e., s.70

²¹¹ TÜRKER, M., **İtalya Yönetim Sistemi**, NİTAS, K. (Ed) Yirmi Birinci Yüzyılda Yönetim, İçişleri Bakanlığı-Strateji Merkezi Başkanlığı Yayınları, s.509, Ankara, 2003

polisleri kırsal alanlarda devlet polisine yardımcı birlik düzeyinde destek olmaya çalışmaktadır. Ülkemizdeki gibi çok başlı bir yapısı olan İtalya iç güvenliğinde dikkat çeken en önemli husus, Türkiye'den farklı olmak üzere İtalya'da bu çok başlı yapılanmanın başına İçişleri Bakanlığının altında olan bir komisyona yetki verilmesidir. Bu komisyon İçişleri Bakanının Başkanlığında, müsteşar, kolluk kuvvetlerinin genel müdürleri ve genel komutanların katılımıyla oluşturulmuş olan Milli Kamu Düzeni ve Hukuk Yüksek Komisyonudur.²¹² İtalya'da bölgesel ayrımın bulunmaması nedeniyle çok başlı iç güvenlik yapılanmaları merkezdeki bir alt komisyona bağlanarak yetki ve sorumluluklardaki farklılıklar ile uygulamalarda oluşabilecek çeşitliliklerin önüne geçilmeye çalışılmaktadır.

²¹² ÇEVİK, H. H., TAŞCI, A. ve AYDIN, Y., a.g.e., s.123

SONUÇ

Her ülkenin iç güvenlik sistemlerinin yapısı, tarihsel süreçte edinilen deneyimlerle şekillenmektedir. Kimi ülkeler yönetildikleri ideolojiler doğrultusunda yapılanma gösterirken, kimi ülkeler askeri yönetim anlayışını benimseyerek iç güvenlik yapılarını bu şekilde oluşturmaktadır. Bu bağlamda Türkiye ile diğer devletlerin iç güvenlik yapılarını karşılaştırdığımızda tarihsel süreçte yakınlık duyulan ülkeler ya da coğrafik yakınlık içerisinde bulunan ülkeler ile benzerlikler görülebilmektedir. Bununla birlikte kazanılan deneyimlerle yakınlık kurulmuş ülkelerle çeşitli noktalarda farklılaşmaların olduğu da gözlemlenmektedir.

Çağın beraberinde getirdiği yenilikler ve teknolojik gelişmeler gerek işleyiş bakımından gerekse de uygulamalar bakımından bazı değişimleri de zorunlu kılmaktadır. Her kurum ve kuruluşlar gibi iç güvenlik teşkilatları da yenilik ve gelişmeleri yakından takip ederek gerektiğinde zaruri yenilenme çalışmaları uygulamak durumundadır.

Toplumlarda geçmişten günümüze değin oluşan yaşam koşulları nedeniyle belirli dönemlerde değişiklikler gözlemlenmektedir. Bu değişiklikler bazen ideolojik bazen kültürel ve bazen de çevresel etmenlerle şekillenmektedir. Sosyo-ekonomik koşullarda ve politik bakış açılarında oluşan değişimler yönetsel anlamda iç güvenlik birimlerinde değişikliğe gidilmesi zorunluluğunu beraberinde getirmektedir.

Yaşam biçimlerinde görülen değişimler, ekonomik yapılarda karşılaşılan iniş ve çıkışlar, kültürel ve çevresel baskı unsurları ve buna benzer birçok nedenden dolayı suçların işlendiği görülmektedir. Yaşam süreci içerisinde insanoğlunun bir sürü farklı gerekçe ile farklı suçlara yöneldiği bilinmektedir. Dolayısıyla sürekli değişkenlik içerisinde olan bu suç işleme güdülerıyla başa çıkabilmek için sürekli yenilenen iç güvenlik uygulamalarına gereksinim duyulacaktır.

Kuruluşu 1930'lara dayanan emniyet teşkilatının günümüz halindeki yapısını alma çabaları, 1970'lerdeki yeniden yapılanma çalışmalarına dayanmaktadır. Bunun en önemli nedeni ülkemizde o dönemde görülen toplumsal değişimler, politik gelişmeler, sosyo-ekonomik yaşam koşullarındaki farklılaşmalardır. Ülke genelinde görülen bu değişimler beraberinde iç güvenlik teşkilatının gerek merkez gerek taşra yapılanmasında değişiklikleri de zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda en dikkat çekici

adımlar özellikle 1980'den sonra atılmış olup, Emniyet Teşkilatında gözle görülür derecede önemli değişiklikler ve gerekli yenilenme çalışmaları yapılmıştır. Görülen eksiklikler üzerine ilgili kanun, yönetmelik veya mevzuatlarda değişikliklere gidilmiştir.

Önemli görevler yüklenen, ülkemizin üç temel iç güvenlik kurumu olan polis birimi, jandarma birimi ve sahil güvenlik biriminin hem suç önleme ile ilgili görevleri hem de suç oluştuktan sonra yerine getireceği adli görevleri ve bunlara ilave olarak idari görevleri bulunmaktadır. Ayrıca kaçakçılıkla mücadele kapsamında diğer birimler gibi direkt olarak İçişleri Bakanlığı'na bağlı çalışmamasına rağmen benzer nitelikte yetkilerle donatılan gümrük muhafaza birimleri de mevcuttur. Bu görevlendirmelerden hareketle Türk iç güvenlik sisteminin yapısal anlamdaki en temel karakteristik özelliklerinden birisi, birbirinden pek farkı olmayan bu hizmetlerin birbirinden farklı birimler tarafından gerçekleştiriliyor olduğu ifade edilebilir.²¹³

Türkiye'de iç güvenlik birimlerini oluşturan jandarma teşkilatı, polis teşkilatı ve sahil güvenlik teşkilatı birbirine yakın ve benzer yetkilerle donatılmış olup görev alanları itibariyle birbirlerinden ayrılmakta olan birimlerdir. Bazı sınırlamalar hem bu birimlerin görev ve yetkilerinin daha net anlaşılmasını sağlamakta hem de çeşitli olaylarda karışıklıkların doğmasına neden olmaktadır. Örneğin Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu bütün iç güvenlik birimlerini ilgilendiren maddeler barındırırken diğer taraftan birimler bazında Emniyet Teşkilatı Kanunu ve Jandarma Teşkilatı Görev ve Yetkileri Kanunu gibi kanun başlıkları da düzenleme açısından kullanılmaktadır. Dolayısıyla ülkemizin iç güvenliğinin sağlanması açısından bütün bu birimlerin birbiri arasında aslında şiddetli bir şekilde koordinasyona gereksinim duyulmaktadır. İtalya gibi iç güvenlik teşkilatı bize benzeyen ülkelerde görüldüğü gibi ülkemizde de bu teşkilatlar arasındaki ilişkileri düzenleyecek önemli alt komisyonlara ve bu alt komisyonların gerçekten çalışmalarına gereksinim duyulmaktadır. Alt komisyonlar bürokratik açıdan işlerliği zorlaştıracak gibi görünse de farklı alanlardan sorumlu bu benzer birimlerin koordinasyonunda başarılı bir rol üstlenebilecektir.

²¹³ ÜZEL, M. F., a.g.e., s.64

Eğitim konusu yine i guvenlik birimleri arasında dikkat çeken ve revizyon gerektiren konular arasında yer almaktadır. Türkiye'de polis birimlerinin eleman kaynağı durumundaki polis okulları ve polis eğitim birimleri, eğitimi boyunca polislik mesleğinin i guvenlik yapılanmasındaki yerini aktarıırken, askeri personelin kaynağı durumundaki askeri okullarda bu durum i guvenlik elemanı yetiştirmekten ziyade asker yetiştirmek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yine polis birimlerinin en alt kademesinde bile çalışıyor olabilmek için asgari 2 yıl eğitim şartı görülürken askeri kanadın en alt kademesi olan er ve erbaşların eğitiminde böyle bir şarta rastlanmamaktadır. Konu i guvenlik olması nedeniyle polis tarafında görülen kk eğitim eksikliklerinin giderilerek yenilenmesi gerekmektedir. Asker tarafında ise i guvenlik bağlamında çok daha büyük eğitim değişikliklerine gereksinimi duyulmaktadır.

Polis teşkilatının eğitim ve işleme başlama süreci incelendiğinde polis akademisinin varlığı ile gerek ön lisans gerekse de lisans mezuniyetinin ardından herhangi bir staj dönemi geçirilmeden direkt olarak hizmete atılmaları polislerin mesleğe geçiş süreçlerinde sıkıntılar doğurabilmekte ve belki de istenmeyen bazı sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. İngiltere'de polis olabilmek için herhangi bir tahsil şartı aranmamaktadır. Buna karşılık olarak her polis adayı iki yıl süren uzun bir staj eğitiminde geçirildikten sonra polis memuru olabilmektedir.

Türkiye'de ise polisliğin teorik eğitimi yeterince yapılabiliyorken uygulamalı eğitim konusunda aynı yeterlilikten bahsetmek mümkün değildir. Teorik eğitim alan bir polis adayı sadece 1 aylık bir staj döneminden sonra meslek hayatına başlayabilmektedir. Bununla birlikte özellikle kariyer açısından yükselme planları akademi bitiren polislere has bir durumken bu durum Avrupa'da farklılık göstermektedir. Her polis memuru çeşitli aşamalardan geçtikten sonra en st rütbelere ulaşabilmektedir. Ülkemizdeki polislik eğitim sisteminde yeniden yapılanmaya fazlasıyla gereksinim duyulmaktadır. Polis adaylarının gerçek olaylarla daha fazla uygulama yapabildikten sonra mesleğe atılmaları sağlanmalı ve kariyer planlaması konusunda mevcut ve potansiyel personele gereken hassasiyet gösterilmelidir.

Avrupa ülkelerinde iç güvenlik teşkilatı personelinin hem sosyal haklar çerçevesinde hem de sendikal haklar çerçevesinde daha örgütlü bir şekilde yaşadığı görülmektedir. Sendikaların özellikle istenmeyen olaylar geliştiğinde üyelerinin her türlü gereksinimini karşıladığı göz önünde bulundurulduğunda her meslek grubu gibi polis memurlarının da haklarının bir şekilde savunulması gerekmektedir. Demokratikliğin gereği olarak her bireyin her platformda haklarını aramasına izin verilmesi devletlerin kaçınılmaz bir sorumluluğudur. Ülkemizde ise bu birimlerin sendikal anlamda yeterince temsil edilemediği, haklarının savunulmadığı söylenebilir. Ayrıca toplum ile iç güvenlik birimleri arasındaki iç dayanışma ve güven duyguları üst seviyedeysen Türkiye'de bu durumun aynı şekilde olduğunu söylemek oldukça zor olmaktadır.

Özellikle polis birimlerinin, toplum ile daha fazla ve daha yakın ilişkiler içerisine girmesi gerekmektedir. Almanya'daki gibi vatandaşlar ile polis birimleri arasında karşılıklı sevgi - saygı dayanışması oluşturulması gerekmektedir. İç güvenlik teşkilatının öneminin ve değerinin daha iyi anlatılması gerekmektedir. Araştırma ve geliştirme çalışmaları günümüz çalışma hayatında her türlü kurum kuruluşun ilgilenmesi gereken önemli bir alan olarak görülmektedir.

İç güvenlik birimlerinin de modern dünyanın gelişmelerini takip etme zorunluluğu bulunmaktadır. Bununla birlikte her ne kadar kamu kuruluşu olsa da polis, jandarma ve sahil güvenlik birimlerinin kendi teşkilatlarını tanıtmaları, çalışmalarını şeffaf bir şekilde paydaşlarıyla ve toplum ile paylaşması gerekmektedir. Reklam kanallarının kullanılması Avrupa ülkelerinde olduğu gibi halka daha yakın olunmaya çalışılması kaçınılmazdır. Alınan sorumlulukların, edinilen risklerin ve toplumların varlığının devamı için iç güvenlik birimlerinin önemini vurgulanması gerekmektedir. Bununla birlikte bu birimlerde çalışanların her hareketinin hukuk devletine yakışır şekilde gerçekleşmesinin sağlanması gerekmektedir. Ayrıca iç güvenlik birimlerinin sosyal medyayla olan ilişkilerinde de özen gösterilmelidir.

Etkinlik ve verimlilik modern çağın sıklıkla kullanılan terimleridir. Bu bağlamda iç güvenlik birimlerinde de gerek ekonomik kaynakları gerekse insan kaynaklarını etkin ve verimli kullanmak gerekmektedir. Bunun için hem birim düzeyinde hem de genel düzeyde planlı ve düzenli çalışma koşulları sağlamak

gerekmektedir. Bunların dışında Avrupa'nın birçok ülkesinde iç güvenlik teşkilatı çalışanlarının çalışma süreleri haftalık 40 saat ile sınırlandırılmaktadır. Türkiye'de ise bu rakam çok daha ciddi saatlere ulaşmaktadır. Ayrıca yıllık izin konusunda da daha farklı rakamlar görülmektedir. Dolayısıyla çalışma saatleri ve yıllık izin kullanma hakları bakımından yeniden düzenleme gerekmektedir.

Türkiye, genel yapısı itibariyle siyaset ile birçok farklı konunun iç içe yaşandığı bir ülkedir. Devlet erkini elinde bulunduranların iç güvenlik teşkilatlarının uygulamalarına fazlasıyla müdahalede buldukları gözlemlenmektedir. Demokratikliğin bir gereği olarak temel görevi, kamu düzeninin ve toplum huzurunun sağlanması olan iç güvenlik birimlerinin siyasi baskıdan uzak ve her fikri değişimden etkilenmeyen birimler olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. İç güvenlik birimlerinin hükümetlerin gücü değil kanunların koruyucuları olmasının sağlanması gerekmektedir. Bu güven duygusu halka ulaştırıldığında beraberinde huzur ortamını da getirecektir. Günümüz iç güvenlik eğilimleri arasında, daha demokratik bir yönetim tarzı oluşturabilme ve daha sivil bir yapılanmanın kurulmasının sağlanması konuları dikkat çekmektedir.

Türkiye'de iç güvenlik birimlerine farklı alanlarda farklı sorumluluklar yüklense de hala bazı kritik noktalarda farklı birimlerin varlığı nedeniyle karışıklıklar oluşmaktadır. Özellikle daha önceleri kırsal alan olsa da şu an artık şehir sayılan bölgelerde yetki karmaşası, çok önemli durumlarda istihbarat fazlalığı göze çarpmaktadır. Sınırlardaki güvenlik sorunları da dikkate alınarak daha yeniden mevzuat düzenlemelerine gereksinim duyulduğu yadsınamayacak bir gerçeklik olarak ortaya çıkmaktadır.

Avrupa Birliği üye ülkelerinin iç güvenlik teşkilatlarının incelemelerinde tekli ve ikili sistemler görülmektedir. Türkiye'deki gibi askeri birimler görülse de iç güvenlik birimlerinin yönetiminde sivil idareye daha fazla bağlılık göze çarpmaktadır. Ayrıca bu yapılanmaların yönetimlerinde daha fazla şeffaflığa gereksinim duyulduğu görülmektedir. Özellikle Fransa ve İtalya'da görülen jandarma birliklerinin savaş durumları haricinde tamamen sivil otoriteye bağlı olarak görev yaptığı görülmektedir. Türkiye'deki en önemli sorunlardan birisi de gerek toplumsal baskı gerek tarihsel süreçte askeri yönetimlere duyulan ilgi nedeniyle askeri

birimlerin ülke yönetimlerinde söz sahibi olmasıdır. Avrupa lkelerinin hemen hemen hepsinde jandarma ve diğer askeri birlikler sadece savaş durumunda askeri gücünü kullanmaktadır. Bu hallerin dışında sivil idarenin resmi bir kuvveti olarak faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Türkiye'de jandarma birlikleri ve polis birimlerini tek bir çatı altında toplamaya çalışmak düzgün sonuçlar vermeyecek gibi görünse de özellikle yetki karmaşası, istihbaratın tek elden temini ve koordinesi ve sorumluluk paylaşımı gibi konularda tek bir merkezden görev dağılımı yapmak özellikle AB uyum sürecinde atılması gereken adımlardan biri olarak görülmektedir.

Farklı birimlerle muhakkak ki iş birliği içerisinde hareket edilmesi sağlanmalıdır. Devletin bu bağlamda i güvenlik birimlerine yardımcı olması ve toplumun da bu yardım bilincinde hareket etmesinin sağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla artan suç oranlarına karşı hem birlikte hareket edilmesi sağlanacak hem de birden fazla gle birlikte ortak hamleler yapılması sağlanacaktır. Bununla birlikte her türlü uygulamada insana verilen değere dikkat edilmesi gerekmektedir. Gerek lkemizde gerekse de bazı Avrupa lkelerinde ve ABD'de görülebilen kanun dışı uygulamaların kesinlikle sonlandırılması, faaliyetlerin adalet, eşitlik, insanlık ve toplumun duyarlı olduğu bütün konulara hassasiyet gösterilerek gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKAR, E., ÖZER, A. ve DEMİRÇİ, B., **Federal Almanya Polis Teşkilatı**, Polis Bilimleri Dergisi, 2, 2005
- AKAY, H., **Türkiye'de Güvenlik Sektörü: Sorular, Sorunlar, Çözüm Önerileri**, Tesev Yayınları, İstanbul, 2009
- AKGÜNER, T., **1961 Anayasasına göre Milli Güvenlik Kavramı ve Milli Güvenlik Kurulu**, İ.U.S.B.F. Yayını, Ankara, 1966
- AKMAN, N., **Yönetimde İç Güvenlik ve Jandarma**, Ankara, 1991
- AKSOY, M., **Jandarma**, Bayramoğlu, Ali ve İnel, Ahmet (ed.), **Almanak Türkiye 2006-2008 Güvenlik Sektörü ve Gözetim**, Tesev Yayınları, İstanbul, 2009
- AKYÜZ, Ü., **Siyaset ve Ahlak**, Yasama Dergisi, 11, 2009
- ALTEKİN, A., **İngiliz Polisi'nin Genel Yapısı**, 2012, <http://www.polismerkezi.org/?part=yazar&gorev=oku&id=260>, Erişim Tarihi: 24.07.2012
- ALYOT, H., **Türkiye'de Zabıta**, Kanaat Basımevi, Ankara, 1947
- AYDIN, A., **Polis Meslek Hukuku**, Doğu Matbaası, Ankara, 1996
- BAKICI, S., **Kolluk Mevzuatı**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2000
- BAL, M., **Modern Devlet ve Güvenlik**, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2003
- BERİŞ, H., **Egemenlik Kavramının Tarihsel Gelişimi Ve Geleceği Üzerine Bir Değerlendirme**, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 63-1, 2006
- BIÇAK, V., **İngiliz Hukukunda Arama**, Polis Dergisi, 2 (7), 1996
- BRAUCH, H. G., **Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü**, Uluslararası İlişkiler Dergisi, 5 (18), 2008
- BUZAN, B., **New Patterns of Global Security in the Twenty-First Security**, International Affairs 67 3, 1991

- CADOUX, C., **Droit Constitutionnel Et institutions Politiques**, Paris: Cujas, 1988
- CEBECİ, K., **Küreselleşme Bağlamında Ulus-Devletin Egemenlik Gücünün Dönüşümü**, Sayıştay Dergisi, 71, 2008
- CERRAH, İ., **İç Güvenlik Sektörünün Zihinsel Modernizasyonu**, 2006, http://www.tesev.org.tr/etkinlik/Ibrahim_Cerrah-tr.doc, Erişim Tarihi: 17.07.2012
- ÇAM, E., **Siyaset Bilimine Giriş**, İstanbul, 2000
- ÇEVİK, H. H., **Polis Teşkilatında Performans Yönetimi**, Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 2, 2002
- ÇEVİK, H. H. ve GÖKSU, T., **Polis-Halk İlişkileri**, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2003
- ÇEVİK, H.H., TAŞÇI, A., ve AYDIN, Y., **İtalyan Kolluk Yönetimi**, Polis Bilimleri Dergisi, 7(4), 2005
- ÇUHADAR, C., **Bazı Filozofların Düşüncesinde Devlet Kavramı**, İlahiyat Fakültesi Dergisi, 12, 2007
- DARCAN, E., **Kolluk Hizmetlerinde Kurumsal İşbirliği ve Toplum Destekli Suç Önleme Yaklaşımları**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003
- DEMİR, F., **Ulusal Devletler ve Ulusal Egemenlik Dönemi Bitmemiştir**, 2012, <http://ifsa.blogcu.com/ulusal-devletler-ve-ulusal-egemenlik-donemi-bitmemistir/> 236892: Erişim Tarihi 16.06.2012
- DERELİ, T., **Robert Michels, Demokrasi Ve Oligarşinin Tunç Kanunu**, Çalışma ve Toplum Dergisi, 4, 2008
- DOĞAN, F., **Polis ve Jandarma Teşkilatları Açısından İç Güvenlik Yönetimi**, Sorunları ve Değişimi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010
- DURAN, L., **İdare Hukuku Ders Notları**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1982

- EĞDEMİR, A., **Açıklamalı Jandarma Mevzuatı**, Jandarma Dergisi, Sayı: 52, Ankara, 1972
- ENER, M. ve DEMİRCAN, E., **Küreselleşme Sürecinde Yeni Devlet Anlayışı ve Türkiye**, Yönetim Bilimleri Dergisi, 4, 2006
- ERDEMLİ, A. ve diğerleri, **Topum ve Etik**, (Ed.) Yusuf Öztürk, Tıbbi Laboratuvar Etiği, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2010
- ERDOĞAN, M., **Egemenliğin Dünü-Bugünü**, Hukuk ve Adalet Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 6-7, Ekim 2005
- ERYILMAZ, M. B., **Demokratik Ülkelerde Kolluk Güçleri Arasında Yetki ve Görev Alanı Paylaşımı: Türkiye Örneği**, TBB Dergisi, Sayı 64, 2006
- FERŞADOĞLU, A., **Kişilik/ şahsiyet/ huy ve karakterimiz nasıl oluşur?**, 2007, <http://www.nenedir.net/nedir/psikoloji/10993-kisilik-sahsiyet-nedir.html>, Erişim Tarihi: 15.06.2012
- FINDIKLI, R., **İngiliz Polis Teşkilatı**, Ankara, 1993
- FINDIKLI, S., **Türk Emniyet Teşkilatının Atama Politikalarının Analizi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008
- GELERİ, A., **Karşılaştırmalı Polis Sistemleri**, İÇLİ, T. G. Ve KARAOSMANOĞLU, F. (Ed) Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik, Nobel Yayınevi, Ankara, 2003
- GÖZLER, K., **Devletin Genel Teorisi**, Ekin Kitabevi Yayınları. Bursa, 2007,
- GÜNEŞ, İ., **Sosyal Güvenlik**, 2007, <http://idari.cu.edu.tr/igunes/kamu/dosya10.htm>, Erişim Tarihi: 17.06.2012
- HAFIZOĞULLARI, Z., **İnsan Hakları, Polis Yetkisi ve Görevi**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı: 1-4, Cilt: 44, 1995
- HEGEL, W. F. G., **Hukuk Felsefesinin Prensipleri**, Çev: Karakaya, Cenap, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1991
- HÜNLER, A., **İç Güvenlik Hizmetlerinde Özelleştirme ve 5188 Sayılı Kanun**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010

- İPEK, A., **Ulus Egemenliği ve Halk Egemenliği Karşılaştırması ve Yeni Anayasa İçin Halk Egemenliği Önerisi**, Dumlupınar Ün. Sos. Bil. Dergisi, 20, 2008
- KABASAKAL, M., **Sivil Toplum ve Demokrasi**, Yayınlanmamış Denetçi Yeterlilik Tezi, Ankara, 2008
- KARATEPE, Ş., **İdare Hukuku**, Anadolu Matbaacılık, Ankara, 1988
- KIRATLI, M., **Koruyucu İdari Hizmetler**, Ankara, TODAİE Yayınları, 1973
- KOÇ, C., **Avrupa Birliği Üyelik Sürecinin Kolluk Mevzuatı ve Uygulamaları Üzerine Etkisi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007
- KOYUNCU, N., **İslam-Osmanlı Hukukunda Devlet Kavramı**, 2012, http://www.universite-toplum.org/pdf/pdf_UT_325.pdf, Erişim Tarihi: 17.06.2012
- KUYAKSİL, A. ve TİYEK, M., **Türkiye'de Güvenlik Hizmeti Olarak Özel ve Gönüllü Güvenlik**, Polis Dergisi, 5, 2003
- MUTLU, Ö., **Kamu Düzeninin Sağlanmasında Jandarma-Polis İlişkileri**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2006
- NEOCLOUS, M., **Toplumsal Düzenin İnşası**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 2006
- NEOCLOUS, M., **Security, Liberty and the Myth of Balance: Towards a Critique of Security Politics, Contemporary Political Theory**, 6, 2007
- NİTAS, K., **Yirmi Birinci Yüzyılda Yönetim**, Ankara Türk İdari Araştırmaları Vakfı Yayını, Ankara, 2003
- ONAR, S.S., **İdare Hukukunun Umumi Esasları**, İstanbul, 1966
- ÖZAY, İ., **İdari Kolluk Eylemlerinde Amaç**, İUHFM Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e Armağan, İUHFM, 1981
- ÖZBUDUN, E., **Türk Anayasa Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 1993
- ÖZKAN, G., **Avrupa Birliği Hukuku ve Milli Egemenliğin Devri**, 2023 Dergisi, Sayı:16, Ağustos 2002

- ÖZMAN, M. A., **Devletlerin Egemenliği ve Milletlerarası Teşekküller**, AUHF Dergisi, 1964, <http://auhf.ankara.edu.tr/dergiler/auhfd-arsiv/AUHF-1964-21-01-04MUHF-1964-21-01-04-0zman.pdf>, Erişim Tarihi: 16.06.2012
- PLATON, **Devlet**, (Çev.: S. Eyüboğlu - M. Ali Cimcoz), Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993
- SARIİBRAHİMOĞLU, L., **Savunma Sanayii**, Bayramoğlu, Ali ve İnel, Ahmet (ed.), **Almanak Türkiye 2006-2008 Güvenlik Sektörü ve Gözetim**, Tesev Yayınları, İstanbul, 2009
- SÖNMEZ, N., **Emniyet Teşkilatı ve Polis Meslek Hukuku ile Polisin Görev ve Yetkileri**, Seçkin Yayınları. Ankara, 2005
- SÜREN, B., **Prof. Dr. Coşkun Can Aktan'ın Toplum ve Devlet Arayışı**, İlim Dünyası, Sayı: 3, 2011
- ŞAHİN, F. S., **Değişen Egemenlik Kavramı**, Türk İdare Dergisi, Sayı: 443, Haziran 2004
- ŞEKER, G., **İdari İşlemin Uygulanması**, e-akademi, Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi, 2012
- ŞEKERCİOĞLU, M., **Kolluğun Yargısal (Adli) Görevleri Hakkında Kılavuz**, Doruk Matbaacılık, Ankara, 1980
- TATAROĞLU, M. ve SUBAŞI, E., **Kolluk Güçlerinde Modernleşme: Muğla Örneğinde Turizm Jandarması Yapılanması**, Celal Bayar Üniv. İİBF, Yönetim Ekonomi Dergisi, 16 (2), 2009
- TÜRKER, M., **İtalya Yönetim Sistemi**, NİTAS, K. (Ed) Yirmi Birinci Yüzyılda Yönetim, İçişleri Bakanlığı-Strateji Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2003
- UZUN, Ş., "Federal Almanya", Koraltay Nitas (Ed.), **Yirmibirinci Yüzyılda Yönetim**, Ankara İçişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Yayını, 2003
- ÜZEL, M. F., **Türkiye'de İç Güvenlik Teşkilatlarının Yeniden Yapılandırılması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2008
- YILMAZ, A., **Avrupa Polis Modelleri ve Türk Polis Sistemi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004

YILMAZ, E., **Hak ve Özgürlüklerin Kullanımında Kolluğun Yetki Sınırı**, Jandarma Dergisi, 105, 2004

YILMAZ, E., **Hukuk Sözlüğü**, Yorum Matbaacılık, Ankara, 1982

YILMAZ, H., **EGM-AB İşbirliği Twinning Projesi**, Polis Dergisi, Sayı:46, Ankara, 2005

YÜCEDAL, M. C., **Büyükşehirlerde Merkez İlçelerin Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Sorunlar**, Türkiye İdarecinin Sesi Dergisi, 2011

www.anayasa.gen.tr, Erişim Tarihi: 16.06.2012.

www.devlet.nedir.com, Erişim Tarihi: 18.06.2012

<http://devlet.nedir.com/#ixzz1yBDathTd>: Erişim Tarihi: 14.06.2012

www.egm.gov.tr. Erişim Tarihi: 11.06.2012

www.icisleri.gov.tr, Erişim Tarihi: 27.06.2012

www.jandarma.gov.tr, Erişim Tarihi: 02.07.2012

http://www.kampusakademi.com/FileUpload/op213843/File/anayasa___idare_kisa_birlestirilmis_notlarbugun.pdf., Erişim Tarihi: 11.07.2012

<http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Trafik/KanunYonetmelikler.aspx>, Erişim Tarihi: 12.07.2012

www.mevzuat.adalet.gov.tr, Erişim Tarihi: 28.06.2012

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/7236_5442.html, Erişim Tarihi: 10.07.2012

www.nedir.com, Erişim Tarihi: 01.07.2012

<http://notoku.com/idari-kolluk-makamlari-ve-personeli/#ixzz2407StROo>., Erişim Tarihi: 16.07.2012

www.polislik.net. Erişim Tarihi: 11.07.2012

www.tdk.gov.tr. Erişim Tarihi: 05.07.2012

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Cumali TOSUN
Doğum Yeri : İstanbul
Doğum Yılı : 11.11.1979
Medeni Hali : Bekar

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise 1993-1997 : Bursa Işıklar Askeri Lisesi
Lisans 1997 - 2001 : Ankara Kara Harp Okulu
Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

2008 - Halen İlçe J.K. Muğla İl J. Ortaca İlçe J. K.lığı